Voorjaarsnota Duiven 2019

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Programma 1 Bestuur 9
Programma 2 Maatschappij 21
Programma 3 Omgeving 43
Totalen 65
Bijlage 71

Inleiding

Hierbij biedt het college u de voorjaarsnota 2019 aan. Met deze nota doen we u voorstellen voor de komende jaren die verwerkt zullen worden in de meerjarenbegroting zoals die in november wordt behandeld. Daarnaast kijken we naar de actuele ontwikkelingen en welke bijstellingen in de huidige begroting en in onze ambities en werkzaamheden noodzakelijk zijn.

Het coalitieakkoord “Ruimte en Vertrouwen” vormt voor ons de basis van deze voorjaarsnota en de daarin opgenomen keuzes. In aanloop naar het opstellen van deze nota werden we geconfronteerd met behoorlijke structurele tekorten in het sociaal domein en dan met name bij de jeugdzorg. We hebben u daarvan per kennisgeving op de hoogte gesteld en hebben direct maatregelen genomen. We hebben nader onderzoek naar de oorzaken van deze tekorten gedaan en zullen op basis daarvan maatregelen nemen om de tekorten te verminderen in de toekomst.

De hoogte van de tekorten en het (vooralsnog) structurele karakter ervan maakt dat ons meerjarig financieel perspectief veel somberder is dan we aanvankelijk dachten. Het landelijke beeld dat gemeenten in de problemen komen door de kosten van de jeugdzorg doet zich nu dus ook in onze gemeente voor.

Het gaat economisch gezien goed met Nederland en ook met onze regio. De werkloosheid is laag en de inwoners van Nederland geven gemiddeld hoge cijfers voor hun welbevinden. Tegelijk zien we dat er op sociaal gebied behoorlijke problemen spelen die ook op de Duivense gemeenschap betrekking hebben. Denk aan toename van de eenzaamheid, schuldenproblematiek, tweedeling op de arbeidsmarkt, vergrijzing, individualisering, laaggeletterdheid en een groeiende zorgvraag in het sociaal domein.

We willen een krachtige samenleving en een veilige leefomgeving voor onze inwoners waarbij we oog hebben voor het risico van ondermijning daarvan. We gaan ondermijning bestrijden en ondernemen actie om het sowieso te voorkomen. Zo borgen we de veilige leef- en werkomgeving van onze inwoners en bedrijven.

In onze gemeente spelen een aantal grote beleidsthema’s die veel impact hebben en ook behoorlijke investeringen met zich meebrengen. Dat zijn onder andere onze vastgestelde ambities op het vlak van de woningbouw, vitaal centrum, de A15, de onderwijshuisvesting en duurzaamheid en de circulaire economie.

Deze grote beleidsthema’s en de kosten daarvan komen in deze voorjaarsnota samen met de eerder vastgestelde ambities en de ambities die voortkomen uit het coalitieakkoord. Daar komen de door de raad geformuleerde ambities zoals opgenomen in het raadsprogramma nog bij voor zo ver ze daar niet al op aansluiten. De autonome ontwikkelingen en dan met name de tekorten en ontwikkelingen in het sociaal domein hebben we zo realistisch mogelijk opgenomen in deze voorjaarsnota.

Zo komen de kosten van onze ambities en investeringen in deze voorjaarsnota samen met de realistisch geraamde kosten en baten. Het financiële meerjarenperspectief dat daaruit voortkomt leidt tot aanzienlijke tekorten voor 2019 en over de komende jaren.

2019	2020	2021	2022	2023
-3.322.134	-2.090.483	-1.222.866	-860.422	-736.822

Het college heeft diverse scenario’s overwogen maar kiest ervoor nu te streven naar een sluitende begroting in 2023. Voor de tussenliggende jaren worden de tekorten met incidentele middelen gedekt (in totaal € 8.232.727). Onze goede vermogenspositie biedt hiervoor in zekere mate ruimte. Het college wil er met deze voorjaarsnota (nog) niet voor kiezen om de ambities bij te stellen. Voor wat betreft de uitgaven in het sociaal domein maar ook op alle andere terreinen gaan we uit van de huidige realistische ramingen.

Algemene Reserve

Stand 1-1-2018	€ 12.026.130
Resultaat 2017	€ 5.043.870
Verwachte onttrekkingen 2018:	
Nieuw beleid in begroting 2018	-€ 472.860
Budget GR Duiven/Westervoort	-€ 251.825
Verwacht saldo 31-12-2018	€ 16.345.315
Begrotingssaldo 2019	-€ 692.659
Vorming BR Circulaire economie	-€ 1.000.000
Dekking VJN 2019 (totaal 2019 t/m 2023)	-€ 8.232.727
Totaal	**€ 6.419.929**
Ontwikkelingen 2019 en verder:	
Sociale woningbouw	pm
VCD	pm
Saldo jr 2018	pm
Duurzaamheids- en extra startersleningen	pm
Huisvesting scholen	pm
Grondverkopen	pm
Vastgestelde ondergrens Algemene Reserve in begroting 2019	€ 8.400.000

In bovenstaand overzicht is het verwachte verloop van onze Algemene Reserve opgenomen. In de begroting 2018 was al een claim op de reserve gedaan om deze sluitend te krijgen. Eerder was een krediet beschikbaar gesteld voor de ambtelijke fusie dat nog niet volledig is gebruikt. Ook in de begroting 2019 is een claim op de Algemene Reserve gelegd om deze begroting sluitend te krijgen. In deze Voorjaarsnota wordt voorgesteld om een bestemmingsreserve voor Circulaire Economie te vormen via een bijdrage uit de Algemene Reserve. Het totaal van de tekorten in deze Voorjaarsnota zal ook uit de Algemene Reserve worden gedekt. Uit bovenstaand overzicht blijkt dat onze Algemene Reserve onder druk komt te staan. Inclusief alle claims zakt de stand onder de in de begroting 2019 vastgestelde ondergrens. Bovendien zijn er nog een aantal ontwikkelingen die aanvullend nog van invloed kunnen zijn op de stand van deze reserve. De meeste zullen een beslag leggen op de reserve. De grondverkopen kunnen een positieve invloed hebben op de stand.

We kiezen als college voor de volgende oplossingen voor het tekort van € 736.822 in 2023:

1 Onze ambitie op het vlak van de circulaire economie gaan we financieren vanuit een bestemmingsreserve.
2 De taskforce jeugdzorg heeft ook de opdracht mogelijke besparingen en bijstellingen in meerjarenperspectief in beeld te brengen, de resultaten daarvan hebben invloed op het resultaat in meerjarenperspectief.
3 We verwachten dat de meicirculaire zal leiden tot extra inkomsten met name op het terrein van de jeugdzorg. Zodra hier meer van bekend is zullen we u daarvan per kennisgeving van op de hoogte brengen.
4 Wanneer we meer zicht hebben op het dan resterende tekort gaat het college zowel de nieuwe beleidskeuzes als de mogelijkheden om te besparen op bestaand beleid overwegen. Ook het kostendekkend maken van leges en het optimaliseren van de inkomsten wordt hierin meegenomen.

Tot slot is er nog de mogelijkheid om in 2023 of zoveel eerder als absoluut noodzakelijk is, als sluitstuk over te gaan tot een eventuele OZB-correctie.

In de meerjarenbegroting 2020-2023 die in november aan u zal worden aangeboden zullen de uitkomsten van de bovenstaande stapsgewijze aanpak verwerkt worden met uiteraard een doorkijk naar een sluitende begroting vanaf 2023. Daarbij geven we ook inzage in het verloop van de Algemene reserve en de hoogte van ons weerstandsvermogen in relatie tot de risico's die we lopen.

Voor wat betreft de onder 2 genoemde besparingen blijft het college uitgaan van het principe dat iedere inwoner van Duiven de zorg moet blijven krijgen die nodig is om zo volwaardig mogelijk deel te kunnen blijven nemen aan de samenleving. Een samenleving die ruimte biedt tot ontplooiing waar de inwoner kan vertrouwen op de zorg die nodig is. Daarbij gaan we uit van wederkerigheid die kan zorgen voor nog meer verbinding in onze samenleving.

Uitgangspunten

Bij de stap die hierboven onder 4 wordt genoemd heeft het college een aantal uitgangspunten vastgelegd. Ten eerste zijn dat de begrippen "ruimte" en "vertrouwen" en ten tweede is dat een "kompas" dat helpt antwoord te geven op de vraag:

Waarom doen we de dingen die we doen en hoe we ze gaan doen en waarom maken we bepaalde keuzes ?

Deze vraag kwam in het college naar voren in de voorbereiding van deze voorjaarsnota en in de gesprekken over het opstellen van een collegeagenda. Er is behoefte aan een hulpmiddel dat het college helpt de juiste keuzes te maken. Een kompas dat helpt richting te geven aan de te nemen besluiten en afwegingen.

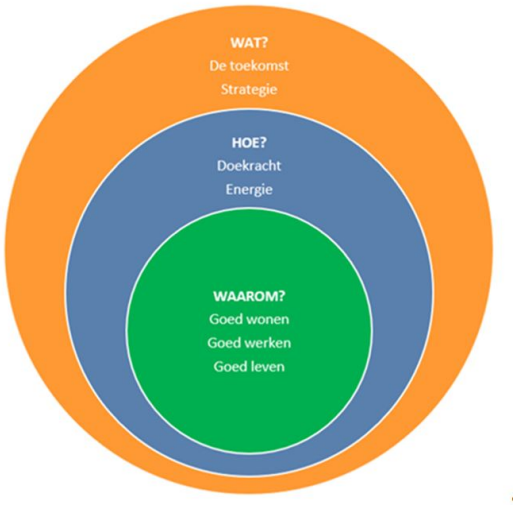
Vanuit de begrippen "welbevinden, toekomstbestendig en we willen dat de inwoners gelukkiger worden" is het antwoord op de waarom vraag geformuleerd: **Goed Wonen/Goed Werken/Goed Leven.**

Bij elke keuze stellen we dus de vraag: draagt deze keuze bij aan het Goed Wonen, Goed Werken en Goed Leven in onze gemeente?

We gaan meer aandacht besteden aan de strategische blik op de toekomst. **Wat** willen we bereiken op termijn. In antwoord op **hoe** we dat dan gaan doen gaan we meer aansluiten op de energie in de samenleving en meer doen in plaats van beschrijven en bedenken.

In de kern hebben we daarmee de **Waarom** vraag beantwoord. Meer energie steken in het doen (hoe) en **wat** we dan doen bepalen vanuit een (strategische) blik op de toekomst. Daarmee is ons kompas samengesteld.

Schetsmatig is dit weergegeven in de volgende afbeelding :

Dit kompas gebruiken we als hulpmiddel bij belangrijke keuzes die we maken. Waarom we kiezen om iets wel of niet te doen? Aansluiten bij de energie die er is in de Duivense samenleving en

meer gebruik maken van de doe- kracht van die samenleving. Dat vraagt wel dat we als gemeente samen met onze inwoners, verenigingen en bedrijven aandacht en tijd besteden aan de strategie op langere termijn. Wat we willen bereiken in de toekomst.

Wat staat er op de collegeagenda?

In het coalitieakkoord “Ruimte en Vertrouwen” hebben we vastgelegd dat we jaarlijks een collegeagenda gaan opstellen die het college focus, souplesse en flexibiliteit biedt om te bepalen met welke onderwerpen het college de komende periode aan de slag gaat. Die agenda moet aansluiten bij de door de raad vastgestelde speerpunten en andere ambities van de raad die voortkomen uit het raadsprogramma. De collegeagenda zal naast de op te pakken zaken uit het coalitieakkoord ook aangevuld worden met initiatieven en onderwerpen uit de samenleving. De opbrengsten van de dialoog en doorpakweken worden zo toegevoegd aan de agenda.

Er ligt hierbij ook een verbinding met de voorjaarsnota, de meerjarenbegroting en de uit die documenten voortkomende speerpunten. Via de dialoog en doorpakweken wordt er dus ook input vanuit de samenleving aangedragen. Tot slot speelt de lange termijnagenda en de prioriteiten die in de diverse portefeuillehouders-overleggen worden bepaald ook nog een rol.

Het college kiest er voor om een agenda op te stellen die aansluit bij het raadsprogramma dat in december 2018 is vastgesteld. Daar zullen dan jaarlijks met het vaststellen van de voorjaarsnota de nieuwe speerpunten aan worden toegevoegd. Het coalitieakkoord vormt daarbij de basis voor de agenda van het college. Daar komt bij dat veel ambities zoals die zijn opgenomen in het raadsprogramma goed aansluiten bij het bestaande beleid en de ambities van het college.

Vanuit de raad en de samenleving kunnen inspelend op actualiteit en de ontwikkelingen extra punten worden toegevoegd. De collegeagenda krijgt daarmee de dynamiek die we voor ogen hebben. Opbrengsten uit de dialoog en doorpakweken 2019 zijn daar waar mogelijk al verwerkt in de speerpunten 2020 en de nieuwe wensen.

Welke onderwerpen komen dan op de collegeagenda?

Natuurlijk de onderwerpen en acties die voortkomen uit het coalitieakkoord. Daarnaast vormen de door de raad geformuleerde speerpunten voor 2019 en de speerpunten die met deze voorjaarsnota voor 2020 worden vastgesteld onderdeel van de collegeagenda.

In 2020 gaat het college aan de slag met de volgende punten vanuit het raadsprogramma:

- Impuls Levensloop bestendig bouwen t.b.v. jongeren, senioren, mensen met lichamelijke handicap
- Dat het college belanghebbenden en geïnteresseerden in een vroegtijdig stadium bij de planvorming betrekt
- Aandacht voor ontschotting, innovatie en integrale aanpak in de zorg
- Passende zorg en ondersteuning niet gehinderd door financiële of beleidsmatige barrières
- De transformatie van het sociaal domein krijgt verdere prioriteit zodat iedereen de zorg e/o ondersteuning krijgt die hij/zij nodig heeft om zo volwaardig mogelijke te kunnen participeren in de samenleving
- Dat meer mensen gebruik maken van de bestaande regelingen in het armoedebeleid doordat de uitvoering van het beleid toegankelijker wordt en de regelingen meer bekendheid krijgen
- Opdracht aan het college om slagvaardig actie te ondernemen, actief op zoek te gaan naar signalen van eenzaamheid en te experimenteren met oplossingen
- Een duurzaamheidsagenda formuleren waarin ambitieuze maar ook realistische doelen worden geformuleerd om tijdig te voldoen aan de verdragen van Kyoto en Parijs
- Een aanpak ontwikkelen met alle relevante partijen, om het centrum van Duiven vitaal en levendig te maken en te houden.

In het raadsprogramma staan ook een aantal actiepunten voor de raad zelf:

- Ruimte blijven geven aan de raadswerkgroep RIDS om vernieuwende projecten te bedenken die de betrokkenheid van inwoners versterkt

- Zorgen dat het in 2017 ingevoerde vergadermodel beter aan de doelstellingen van participatie gaat voldoen.

Omdat het college en de organisatie niet alle door de raad geformuleerde ambities direct kan oppakken is een aantal punten doorgeschoven in de tijd en gaat het college die oppakken vanaf 2021. Het gaat dan om de volgende ambities:

- Regelmatige updates aan de raad vanuit het college om er achter te komen of de gekozen oplossingen werken om de eenzaamheid terug te dringen of dat de beleidskaders herijkt moeten worden
- Specifieke en gerichte acties gericht op laaggeletterden en mensen die digitaal niet of onvoldoende vaardig zijn
- Een gericht vitaliseringsbeleid opstellen en implementeren dat gericht is op de dynamiek in de woningmarkt, het aantrekkelijk maken van Duiven voor jongeren en starters op de woningmarkt (huur en koop) en het omvormen van Duiven van krimp- naar (gezonde) groeigemeente
- Naar alle redelijkheid zorgen dat (openbare) fysieke locaties in de gemeente Duiven voor iedereen goed toegankelijk zijn
- Bestaande drempels wegnemen, zodat iedereen deel kan nemen aan een sociaal, sportief en cultureel verenigingsleven
- In (of naast) de duurzaamheidsagenda ook al een aantal doelen formuleren op het gebied van de energietransitie, bijvoorbeeld op het gebied van ontmantelen van de aardgasaansluitingen in gebouwen
- Het afval- en grondstoffenbeleid zodanig herformuleren dat 100% hergebruik, als onderdeel van een circulaire economie, het uitgangspunt is
- De opdracht om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om de verborgen armoede zoveel als mogelijk boven tafel te krijgen
- Zorgen dat er een actieplan beroepskwalificatie komt dat ervoor zorgt dat alle jongeren met een adequate beroepskwalificatie de arbeidsmarkt betreden.

Ambities en prioritering

Met deze werkwijze geeft de collegeagenda een compleet beeld van alle actie- en speerpunten. Daar is wel de belangrijke kanttekening bij te plaatsen dat er bij de actiepunten nog maar beperkt geprioriteerd is en soms ook de concrete ambitie ontbreekt. Wanneer en op welke wijze en met welke intensiteit de betreffende actiepunten worden opgepakt gaan we nader bepalen. Omdat veel actiepunten aansluiten op reeds in gang gezette en lopende ontwikkelingen wil het college in dit document niet verder prioriteren en concretiseren maar dit gaandeweg en werkenderwijs met zowel de organisatie als de raad verder vormgeven waarbij we aansluiten bij de energie en ambities die uit de samenleving naar voren komen.

Bij de keuzes die het college dan moet maken zal het vastgestelde kompas als richtingwijzer ingezet worden.

Programma 1 Bestuur

1.1 Wat willen we bereiken?

Programmadoel
Wij zijn een transparante en betrouwbare overheid middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief.

Toelichting
De trend dat de samenleving aan zet is zet zich voort. De gemeente faciliteert inwoners, wijken, dorpen, ondernemers en organisaties om elkaar te helpen en initiatieven verder te brengen en mogelijk te maken. Hiermee verschuift het accent van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen dat’. De gemeente zorgt er voor dat er een basisniveau is en een vangnet voor hen die er niet zelf of samen uitkomen. In het coalitieakkoord is opgenomen dat de gemeente nog meer ruimte gaat bieden aan initiatieven vanuit de samenleving en die initiatieven faciliteert en stimuleert. De gemeente stelt zich hierbij regelmatig op als partner en staat daarmee midden in de samenleving. Wat daarnaast bijdraagt is een prettig/positief gevoel van veiligheid in de eigen omgeving. Dit gevoel is er grotendeels al. Wij willen bevorderen dat dit positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers in Duiven vastgehouden wordt en waar nodig verbeterd wordt. Hiervoor dragen we samen de verantwoordelijkheid. Als gemeente versterken we de preventie en pro-activiteit. Het werken aan een veilige gemeente is van oudsher een overheidstaak. Naast beleid en uitvoering op de wettelijke veiligheidstaken zijn ook initiatieven van inwoners van belang. In onze dienstverlening zien we dit ook terug. De behoefte en de vraag van de klant staat centraal als het gaat om de inrichting van de dienstverlening. Dit betekent een integrale benadering van dienstverlening en eenduidige en kwalitatief hoogwaardige klantcontacten.

Hoofddoelen
Wij willen dit bereiken door:
A. De samenleving stimuleren om initiatieven te nemen die bijdragen aan prettig wonen en leven.
B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers.
C. Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening, met aandacht voor wat nodig is.
D. Een organisatie die invulling geeft aan het programmadoel.

Externe ontwikkelingen

- “Overheidsbrede dienstverlening 2020”, de “Wet modernisering elektronisch bestuur”, de “Wet digitale overheid” en het “Besluit digitale toegankelijkheid” nopen tot het voortdurend uitbreiden van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente hierbij aan moet haken. In dat verband is van belang dat 1Stroom zowel het landelijke voorzieningenniveau van e-diensten via MijnOverheid alsook de ontwikkelingen in de markt een breed scala aan instrumenten mogelijk maakt.
- Het experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie is een ontwikkeling die vanuit de rijksoverheid en de provincie gestimuleerd wordt. Er worden ondersteuningsprogramma's aan gemeenten aangeboden. Zo zijn steeds meer gemeenten met de burgerbegroting aan het experimenteren. Ook het Right to Challenge is een ontwikkeling die je steeds meer ziet bij gemeenten. Het experimenteren komt voort uit de wens om te komen tot een grotere burgerbetrokkenheid bij de lokale politiek. De burgerbegroting is een instrument om te bevorderen dat er meer verantwoordelijkheid gegeven wordt aan de samenleving. Het Right to Challenge is nu al opgenomen in de Wmo. Op dit moment is het zo dat gemeenten hun eigen invulling kunnen geven aan het Right to Challenge op het gebied van de Wmo. Laten (te veel) gemeenten dit na dan komt er een algemene maatregel van bestuur waarin een verplichting voor gemeenten opgenomen zal worden om hiermee aan de slag te gaan. Het Right to Challenge kan voor veel domeinen opengesteld worden.
- Naar verwachting zal de Wet open overheid (WOO) per 1 januari 2020 in werking treden, de vervanger van de Wet openbaarheid van bestuur. De wet regelt hoe om te gaan met overheidsinformatie:

- Overheden worden verplicht om openbare informatie rechtstreeks toegankelijk te maken; een omslag van passieve naar actieve informatieplicht.
- Overheids-breed meerjarenplan voor de verbetering van de digitale informatiehuishouding en een binnen de bestuursorganen aan te wijzen contactpersoon die burgers kan informeren over de beschikbaarheid van overheidsinformatie; bestuursorganen kunnen gefaseerd werken aan verruiming van actieve openbaarmaking; de omschrijving van actief openbaar te maken documenten is verduidelijkt en meer toegesneden op de uitvoeringspraktijk van bestuursorganen.

1.2 Autonome financiële ontwikkelingen

De autonome kostenontwikkelingen voor 2019 en volgende jaren worden hier aangegeven. Dat zijn naast incidentele zaken voor 2019, ook de structurele kostenontwikkelingen. Het gaat dus om bestaand beleid waar structurele of incidentele wijzigingen op ontstaan. In feite is dit het gedeelte dat eerder in de Duivense tussenrapportage werd genoemd.

Formatiereparatie APV en bijzondere Wetten vanaf 2020 en projectbudget kwaliteitsverbetering

Op dit moment is de formatie voor de functie van medewerker APV en bijzondere wetten 1,22 fte. Met deze formatie is er slechts een marginale toetsing op de veiligheidsaspecten vanuit de APV bij de vergunningverlening mogelijk. Ook voor een proactieve en faciliterende rol naar de aanvragers van evenementvergunningen is geen ruimte binnen deze formatie. Het aantal evenementen (met name) in Duiven is substantieel toegenomen. De nieuwe APV betekent voor de vergunningverlening in Duiven dat er meer evenementen vergunningplichtig zijn dan onder het regime van de oude APV. In het kader van het stimuleringsbeleid in Duiven werken we met het uitgangspunt dat aanvragers van evenementen gefaciliteerd en ondersteund worden in het proces van vergunningverlening. Hierbij hoort afstemming vooraf, het uitvoeren van een schouw en het evalueren van een evenement. Deze werkwijze wordt ook steeds meer actief gevraagd door de organisatoren van evenementen in Duiven en Westervoort. Om de functie verantwoord en goed uit te kunnen voeren is 0,78 fte extra aan formatie nodig. De kosten hiervan bedragen in totaal € 41.500. Voor Duiven komt dit volgens de verdeelsleutel 63%/37% neer op € 26.145.

Door de minimale formatie in het afgelopen jaar is een aantal zaken niet op orde (kwaliteit werkprocessen, digitale dienstverlening, ontwikkelen en uitrollen eformulieren etc.). Voor 2019 wordt eenmalig een projectbudget van € 25.000 gevraagd om samen met aanvragers van vergunningen afspraken te maken over hoe de proactieve en faciliterende werkwijze efficiënt vorm te geven en het werken met eformulieren uit te breiden en uit te rollen. Zo kan een slag gemaakt worden naar efficiënter werken waardoor de caseload beter beheersbaar is. Voor Duiven komt dit volgens de verdeelsleutel 63%/37% neer op € 15.750.

Module APV in Squit

Voor de uitvoering van de taken op het gebied van de APV en bijzondere wetten wordt Squit gebruikt. Squit is ingericht voor de workflow rondom omgevingsvergunningen en is niet toegespitst op de workflow van APV vergunningen. Om Squit ook in te richten voor de APV workflow en het trainen van de medewerkers vragen we in 2019 eenmalig een projectbudget van € 20.000. Dit budget benutten we ook voor het koppelen van de eformulieren aan Squit. Voor Duiven komt dit volgens de verdeelsleutel 63%/37% neer op € 12.600. De aanschaf was eigenlijk voorzien in 2018. De destijds opgenomen structurele last van € 5.670 komt hierdoor te vervallen.

Gevolgen wijziging rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers

Per 1 januari 2019 is het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers gewijzigd. Het Rechtspositie besluit bestaat uit dwingende bepalingen (geldend voor alle gemeenten) en ‘kan-bepalingen’.

Een dwingende bepaling is het invoeren van een reiskostenvergoeding voor raadsleden en commissieleden. En in het verlengde daarvan ook voor de fractieassistenten van Duiven. Deze reiskostenvergoeding is bedoeld voor reizen naar vergaderingen en bijeenkomsten van de gemeenteraad. Uitgaande van 60 bijeenkomsten op jaarbasis (Politieke Avonden,

Raadsavonden, Thema/Informele avonden en diverse werkgroepen of commissies), 35 raadsleden en fractieassistenten, een maximale reisafstand van 10 kilometer (retour) en een wettelijke vergoeding van € 0,19 per kilometer is een structureel budget vereist van € 3.200.

Een ‘kan-bepaling’ is het invoeren van een jaarlijkse uitkering aan de raadsleden ter hoogte van één maand raadsvergoeding, met als doel dat de raadsleden daarmee een voorziening kunnen treffen voor ouderdom (pensioen), arbeidsongeschiktheid of overlijden. Het raadswerk is weliswaar een nevenfunctie, maar wel een nevenfunctie die een dusdanig tijdsbeslag vraagt dat veel raadsleden geen fulltime primaire functie hebben. Daardoor bouwen zij in hun primaire functie o.a. minder pensioen op. Deze jaarlijkse uitkering is hierin een tegemoetkoming. Deze uitkering heeft een jaarlijkse structurele uitgave van € 21.000 tot gevolg.

Invulling vacature burgemeester

Met de aankondiging van burgemeester De Lange om niet in aanmerking te willen komen voor een tweede termijn als burgemeester, is de burgemeesterspositie per december 2019 vacant. Een zogenaamde profielschetscommissie bestaande uit leden van de gemeenteraad zal een vacaturetekst, de profielschets, op gaan stellen. Deze profielschets moet door de gemeenteraad worden vastgesteld. Daarnaast zal een vertrouwenscommissie ingesteld worden die de sollicitatiegesprekken zal voeren. Daar dit geen dagelijkse aangelegenheid is, hebben de fractievoorzitters aangegeven zowel voor het deel van het opstellen van de profielschets als de voorbereiding op de sollicitatiegesprekken externe ondersteuning te willen. Daarnaast ontvangen de leden van de Vertrouwenscommissie op grond van de wet een extra vergoeding. Hiervoor is een eenmalig budget vereist van € 20.000.

BTW

De gemeenschappelijke regeling 1Stroom valt niet onder de koepelvrijstelling en de transparantieregeling. De wetgeving is per 01-01-2018 veranderd. Dit houdt in dat de gemeenschappelijke regeling 1Stroom voor de BTW ondernemer is geworden. De begroting gaat uit van de kosten exclusief BTW (conform de Wet op de Omzetbelasting 1968) doordat deze voor de gemeenteschappelijke regeling 1stroom terug te vorderen zijn. De bijdragen worden met BTW gefactureerd naar de deelnemende gemeenten. Bij de deelnemende gemeenten is deze BTW niet geheel terugvorderbaar via de BTW-aangifte c.q. verrekenbaar met BTW -Compensatiefonds. De lasten in de gemeentelijke begroting voor deelname aan de gemeenschappelijke regeling 1Stroom worden hoger, omdat er een deel kostprijsverhogende BTW is ontstaan. Dit zal per gemeente verschillen want dit is afhankelijk van het geldende mengpercentage per gemeente.

Personeelskosten 1Stroom ongeveer € 20 miljoen. Aandeel Duiven 63%. BTW 21%. Kostprijsverhogende BTW Duiven 3%. Nadeel € 80.000.

Stijging bijdrage 1Stroom

Door de uitbreiding van formatie, de verwachte CAO-stijging, stijgende pensioenpremies en niet opgenomen kosten voor ambtsjubilea stijgt de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling 1 Stroom. In de begroting 2020 van 1Stroom is deze stijging ook toegelicht. In onze begroting was hier voor een deel al rekening mee gehouden. Bovendien is een deel van de stijging budgettair neutraal omdat er dekking is vanuit de grondexploitatie en de afvalstoffenheffing. We houden er rekening mee dat een deel van de kostenstijging vergoed wordt via het Gemeentefonds. Voor de stijging van de bijdrage ramen we in 2020 een bedrag van € 474.000. In 2021 € 448.000, in 2022 € 453.000 en in 2023 € 360.000.

Bijdrage grondexploitatie

In de verdeling van de kosten 1Stroom zijn de onderdelen afvalaanbiedstation Duiven en de grondexploitatie van Duiven buiten beschouwing gelaten. De bijdrage van de grondexploitatie is vastgesteld op ongeveer € 690.000. Deze kosten moeten in de begroting Duiven budgettair neutraal op worden genomen omdat deze kosten uiteindelijk via grondverkopen moeten worden terugverdiend. In de ramingen is dat slechts gedeeltelijk gedaan. We corrigeren dit nu en dat levert een structureel voordeel op van € 404.289.

Microsoftlicenties

Microsoft heeft haar licentiestructuur gewijzigd. Tot nu toe werden Microsoftlicenties gekocht (en gekapitaliseerd). Microsoft is overgegaan op een huurconstructie, waarbij afrekening plaats vindt op basis van aantallen gebruikers. Ondanks dat we in Liemers verband relatief gunstig hebben aanbesteed, levert dit ons hogere kosten op dan voorheen. RID koopt deze licenties voor ons allen in. De kosten worden als maatwerk doorbelast aan de deelnemende gemeenten/organisaties. Deze ontwikkeling is onvermijdelijk en brengt een structurele verhoging van € 63.000 met zich mee.

Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg

In de begroting van het streekarchivariaat zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die meer geld gaan kosten. De bijdragen van de deelnemende gemeenten stijgen hierdoor. De bijdrage van Duiven stijgt met € 10.000 (van € 45.000 naar € 55.000). We nemen deze verhoging structureel op.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

In de begroting van de veiligheidsregio zijn een aantal ontwikkelingen opgenomen die meer geld kosten. De bijdragen van de deelnemende gemeenten stijgen hierdoor. De bijdrage van Duiven stijgt naar € 861.000 dat is € 54.600 boven de raming. Wij nemen deze verhoging structureel op.

Voorziening ontslaguitkering burgemeester

Als gevolg van het ontslag van burgemeester De Lange per 1 december 2019 ontstaat er een recht op uitkering op basis van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers. De maximale duur van de uitkering is tot de pensioengerechtigde leeftijd, in casu 3 jaar en 11 maanden.
Er is een sollicitatieplicht en boven een bepaalde grens worden nieuwe inkomsten gekort op de uitkering. Naast het recht op uitkering moeten er kosten worden gemaakt voor begeleiding door een reïntegratiebedrijf. De totale kosten kunnen oplopen tot € 450.000. We vormen hier een voorziening voor.

Kleine ontwikkelingen

Voor kleine ontwikkelingen (werkbudget P&C cyclus, budget DDWD, bordbusters, RIEC en Module City Control) wordt in totaal € 19.150 bijgeraamd. Hiervan is € 16.150 structureel. Voor toelichting zie de bijlage op pagina 73.

A. “Krachtige overheid”: Een (veer)krachtige ambtelijke organisatie die bijdraagt aan een samenleving waar het goed wonen en werken is.

Dit zijn de speerpunten:

1.A.1	**Structureel invoeren instrument van Dialoog en Doorpak Weken Duiven**
Doel	In dialoog zijn en blijven met de samenleving.
Toelichting	In 2017 en 2019 zijn er dialoogweken met de samenleving over diverse thema's georganiseerd. Het blijkt een goede manier om in dialoog te zijn met inwoners, verenigingen, professionals en overige organisaties over onderwerpen en uitdagingen die belangrijk zijn. Het past in het uitgangspunt dat we burgerinitiatieven willen stimuleren en verder willen brengen en gebruik willen maken van de energie die er is in de samenleving. De ontmoeting en het intensiveren van de samenwerking tussen de gemeente en inwoners/organisaties en organisaties onderling wordt met het organiseren van deze weken enorm bevorderd.
Risico’s	Aan het organiseren van dialoogweken zijn geen risico's verbonden. We moeten wel zorgen voor een evenwichtig en niet al te belastend programma qua aantal thema's en bijeenkomsten.
Planning	Ieder voorjaar (2 weken) en najaar (1 week).
Financiën	Voor de organisatie van de dialoogweken (communicatiemiddelen, catering, zaalhuur) hebben we vanaf 2020 structureel een budget van € 15.000 nodig. In 2019 is er al geïnvesteerd in een logo en communicatiemiddelen die we structureel kunnen gebruiken.

1.A.1	Structureel invoeren instrument van Dialoog en Doorpak Weken Duiven
Participatie	We zijn in gesprek met inwoners en organisaties en halen wensen en ideeen op. Zie verder hierboven bij toelichting.

1.A.2	Experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie: Right to Challenge
Doel	Het experimenteren met en invoeren van nieuwe vormen van lokale democratie heeft onder andere als doel om de representatieve democratie te verbinden met de participatieve democratie, publiek eigenaarschap op een democratische wijze te realiseren en te werken aan het vertrouwen tussen burgers en bestuur.
Toelichting	De korte lijnen tussen inwoners, gemeenteraden en colleges maken van gemeenten bij uitstek de proeflokalen voor vernieuwende vormen van democratie. De centrale vraag hierbij is hoe gemeenten voor al hun inwoners een krachtige lokale overheid zijn die concreet bijdraagt aan de oplossing van maatschappelijke problemen. Een voorbeeld hiervan is het Right to Challenge. Dit 'recht om uit te dagen' kan gezien worden als het recht van de samenleving om aan zet te zijn. Het houdt in dat buurtgebonden (sociale) ondernemers en bewonersgroepen lokale voorzieningen en taken van de gemeente overnemen wanneer zij denken dat het op deze wijze beter of anders kan. De overheid staat voor de uitdaging dit recht goed te ondersteunen. In de Wmo is een basis gelegd voor gemeenten om hiermee aan de slag te gaan. Op dit moment is het zo dat gemeenten hun eigen invulling kunnen geven aan het Right to Challenge op het gebied van de Wmo. Laten (te veel) gemeenten dit na dan komt er een algemene maatregel van bestuur waarin een verplichting voor gemeenten opgenomen zal worden om hiermee aan de slag te gaan. Een belangrijke vraag is natuurlijk of het gemeentebestuur van Duiven hier een voorloper in wil zijn. Het Right to Challenge kan overigens opengesteld worden voor alle gemeentelijke terreinen. Effecten dienen goed onderzocht te worden en de mogelijkheden tot Right to Challenge zullen voorafgaande goed besproken en inzichtelijk gemaakt moeten worden. Op dit moment zijn er aan aantal voorbeelden vanuit diverse gemeenten in Nederland. Voorgesteld wordt om in 2020 aan de slag te gaan met een Right to Challenge experiment.
Risico’s	Het instrument Right to Challenge is complex. Een deel van de complexiteit zit in het feit dat bij vrijwel iedere challenge meerdere afdelingen betrokken zijn. Vanaf het begin moeten de juiste afdelingen en personen erbij betrokken worden om geen verkeerde verwachtingen tussen de gemeente en de challengers te wekken. Ook bestaat het risico dat challengers afhaken omdat er meer bij komt kijken dan zij op het eerste gezicht hadden verwacht. Het is van belang dat er voldoende ondersteuning en begeleiding wordt aangeboden in de aanloopfase.
Planning	Voorbereiding intern voorjaar. Uitvoeren experiment najaar.
Financiën	Voor het uitvoeren van dit experiment hebben we vooralsnog een incidenteel budget nodig van € 20.000.
Participatie	Dit speerpunt is bij uitstek gericht op participatieve trajecten en het verder brengen van ideeën en initiatieven vanuit de samenleving. De gemeente geeft meer verantwoordelijkheid aan de samenleving en de samenleving pakt deze verantwoordelijkheid actief op.

1.A.3	Experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie: Doorontwikkeling van de burgerbegroting
Doel	Doorontwikkeling van het instrument van de burgerbegroting

1.A.3	Experimenteren met nieuwe vormen van lokale democratie: Doorontwikkeling van de burgerbegroting
Toelichting	Een burgerbegroting is een besluitvormend proces waarbij burgers delibereren en onderhandelen over het verdelen van publieke geldbronnen van de lokale overheid en/ of maatschappelijke partijen. Inmiddels heeft eind februari 2019 een eerste experiment plaatsgevonden waarbij bewoners over de inzet van € 25.000 aan gemeentegeld een besluit hebben genomen. Op dit moment worden de ervaringen geëvalueerd, waarna de resultaten aan de raad worden voorgelegd. De intentie is in het najaar een tweede experiment te houden. Afhankelijk van positieve besluitvorming op de evaluatie van de twee experimenten wordt voorgesteld ook in 2020 de burgerbegroting in Duiven verder vorm te geven.
Risico's	Er bestaat een risico dat voor het verder uitrollen van de burgerbegroting te weinig draagvlak wordt gevonden bij zowel bewoners als ook bij de gemeentelijke organisatieonderdelen. Interessante tussenconclusie is de waarneming dat dit risico bij de laatste partij wellicht het grootst is, terwijl vergrote bewonersbetrokkenheid en verbinding onder Duivenaren het aannemelijk maken dat het risico bij bewoners veel kleiner is. Aandachtspunt is natuurlijk groeiende bekendheid met de burgerbegroting, zowel onder deelnemers als niet deelnemers. Bedenk daarbij wel; elke burgerbegroting is klein begonnen in Antwerpen startte men met minder bewoners dan in Duiven.
Planning	Het tweede experiment volgt in september/oktober 2019. Uitspraken over de uitvoering in 2020 zijn op dit moment nog prematuur.
Financiën	Belangrijk item bij het bepalen van de hoogte van de inzet is de ervaring met de inzet van flexibele budgetten. Zolang duidelijke conclusies daarover nog niet voorliggen wordt voorgesteld dezelfde bedragen en dezelfde dekking voor 2020 te hanteren als die van 2019: een bedrag van € 100.000 aan inzet, waarvan € 50.000 binnen bestaande middelen wordt gezocht en een extra bedrag van € 50.000 wordt gevraagd. Ook is voor 2020 wederom een werkbudget nodig. Dit wordt wederom geraamd op € 15.000 en wordt ingezet voor communicatiemiddelen, externe begeleiding en zaalhuur.
Participatie	Een burgerbegroting is een vorm van democratische vernieuwing (lokaal) waarbij de gemeente meer verantwoordelijkheid geeft aan de samenleving en de samenleving deze verantwoordelijkheid actief oppakt. Inmiddels is duidelijk dat de burgerbegroting wel degelijk meer en andere bewonersbetrokkenheid genereert dan andere en reeds gebruikte methoden.

B. Het vasthouden van het positieve veiligheidsklimaat voor inwoners en ondernemers.

Dit zijn de speerpunten:

1.B.1	Aanpak Ondermijning
Doel	Het voorkomen en terugdringen van ondermijning.
Toelichting	De aanpak van ondermijning is een speerpunt in ons integraal veiligheidsbeleid. Ondermijning is een nog steeds groeiend probleem en de bestuurlijke aandacht is hoog. In het plan van aanpak voor 2019-2020 is beschreven welke maatregelen we nemen. Belangrijke onderdelen zijn het vergroten van de bewustwording onder inwoners, ondernemers en personeel van de gemeente en haar veiligheidspartners en het gericht onderzoeken van signalen.

Risico's	Ondermijning heeft impact op de maatschappij. Als we als gemeente (samen met de veiligheidspartners) ondermijning onvoldoende aanpakken, bestaat het risico dat we onvoldoende weerstand kunnen bieden aan ondermijnende criminaliteit. Dat tast bovendien de geloofwaardigheid van de integere overheid aan. Binnen de bestuurlijke aanpak neemt de burgemeester maatregelen, die de georganiseerde criminaliteit in de activiteiten belemmeren en/of frustreren. Het uitgangspunt daarbij is dat de menselijke maat en specifieke omstandigheden worden meegewogen. De burgemeester is vanuit zijn rol complementair aan de rollen van de politie en justitie. Hij treedt niet op als vervanger van deze instanties. Wanneer de strafrechtelijke opsporing en vervolging door politie en justitie gecombineerd worden met bestuurlijke en fiscale middelen, ontstaat de meest optimale vorm van de bestrijding van georganiseerde criminaliteit. De zogeheten integrale aanpak.
Planning	Uitvoering van het vastgestelde beleid en plan van aanpak.
Financiën	Er zijn geen nieuwe financiële consequenties aan dit speerpunt verbonden.
Participatie	Wij stimuleren inwoners en ondernemers om alert te zijn op signalen van ondermijnende criminaliteit en eventuele signalen te melden. Met verschillende doelgroepen gaan we actief in gesprek. Op die manier pakken we samen ondermijning aan.

1.B.2	**Voldoende capaciteit voor waarborging schone en veilige leefomgeving**
Doel	Het optreden tegen en voorkomen van omgevingsoverlast door verkeerd parkeren, zwerfvuil, hondenpoep en ander ongewenst gedrag

1.B.2	Voldoende capaciteit voor waarborging schone en veilige leefomgeving
Toelichting	Het gevoel van veiligheid in onze wijken en dorpen wordt bevorderd door schone straten, goede verlichting, in goede staat verkerend straatmeubilair en mensen die zich op straat en in de wijk aan de door ons gestelde regels houden. Actieve controle en handhaving is daarbij belangrijk. Daarom willen wij de bestaande handhavingscapaciteit via boa's op straat uitbreiden ter voorkoming van omgevingsoverlast. Met de huidige capaciteit van 3 fte (Westervoort en Duiven samen) komen de BOA's niet toe aan het adequaat vervullen van alle taken. Het aantal meldingen is de afgelopen jaren behoorlijk toegenomen. Daarnaast hebben nieuwe externe en interne ontwikkelingen ervoor gezorgd dat in de praktijk nieuwe/extra taken bij de boa's zijn komen te liggen. Externe ontwikkelingen: • de politie schuift taken af/voert taken niet meer uit, waardoor inwoners met een hulpvraag zich bij de gemeente melden; • inwoners zijn mondiger en zoeken de weg naar de gemeente sneller (en verwachten ook meer/snelle inzet); • ons dienstverleningsniveau is hoger: wij willen dat een inwoner zich gehoord voelt en in ieder geval een reactie krijgt; • nieuwe middelen als social-media, de gemeentelijke Whats-App en de Fixi-App maakt melden makkelijker wat tot een toename van meldingen leidt; • er lijken zich meer burenconflicten voor te doen welke heftiger en arbeidsintensiever van aard zijn; • veranderende rol overheid/participatie: waar mogelijk bemiddelen, meedenken/helpen naar oplossingen, mensen zelf in beweging krijgen. Interne ontwikkelingen: • invoeren digitaal opkopersregister (voorkomen heling); • ondermijning (speerpunt) waardoor meer inzet van de boa's met drank- en horecabevoegdheden nodig is (boa met extra bevoegdheden in het kader van handhaving drank- en horecawet); • extra noodzakelijke permanente scholing (geweldsbevoegdheden).
	Door deze ontwikkelingen willen wij de bestaande handhavingscapaciteit van boa's uitbreiden met 1,5 fte (voor Duiven en Westervoort samen). De uitbreiding is met name nodig om naast het oppakken en reageren op alle meldingen ook de noodzakelijke tijd te steken in de nieuwe ontwikkelingen en in preventie (door gesprekken op straat, gebruik social media, informatieverstrekking, surveillances/ambtelijke constateringen en aanwezigheid tijdens participatiebijeenkomsten en wijkraadoverleggen) en daarmee tevens ook de veranderende rol van de overheid meer gestalte te geven binnen het handhavingsvak. Deze extra 1,5 fte wordt ingezet voor: zien en gezien worden: • actief surveilleren en optreden bij overlastpijlers: honden, afval, overlast-hotspots (0,6 fte) • preventie en participatie: gesprekken op straat, gebruik (social-)media voor informatiedeling, informatieverstrekking en aansluiten bij projecten/ participatiebijeenkomsten en wijkraadoverleggen e.d. (0,2 fte) nieuwe ontwikkelingen: • beheer en toezicht digitaal opkopersregister (0,05 fte) • ondermijning: meer inzet bij ondermijnende activiteiten met name binnen de horeca (0,2 fte) • toezicht buitengebied en industrieterreinen (ondermeer parkeren grote voertuigen) (0,2 fte) • APV/bijzondere wetten: toezicht evenementen (0,1 fte) en toezicht APV-meldingen/ vergunningen terrassen, kansspelautomaten, sluitingstijden, standplaats, schenktijden (0,05 fte) • permanente scholing geweldsbevoegdheden waarborgen eigen veiligheid (0,1 fte)

1.B.2	Voldoende capaciteit voor waarborging schone en veilige leefomgeving
Risico's	Als meldingen van inwoners niet of niet snel genoeg worden afgehandeld, leidt dat tot onvrede en onbegrip bij melders. Het vertrouwen in de gemeente neemt af. Op sommige plekken kan verloedering ontstaan. Helemaal als mensen overlast en gebreken niet meer gaan melden, omdat ze vinden dat er toch niets met een melding wordt gedaan. Ook met extra boa-capaciteit wordt het probleem rond parkeren, honden en afval niet direct opgelost. 24/7 toezicht op elke locatie is immers niet mogelijk. Wel zal de samenleving meer ervaren en zien dat de gemeente daadwerkelijk aan de slag is met de problematiek en er meer aangesproken/bekeurd wordt (door de boa's, maar ook door bijvoorbeeld hondenbezitters onderling), waardoor hopelijk een gedragsverandering in de samenleving op gang komt.
Planning	Naar verwachting wordt het nieuwe Integraal veiligheidsbeleid in de tweede helft van 2019 vastgesteld, hierin zullen deze nieuwe ontwikkelingen in de openbare ruimte ook een plek krijgen. In 2020 zal de extra formatie zo snel mogelijk worden ingevuld.
Financiën	Op basis van de verdeelsleutel Duiven-Westervoort is vanuit Duiven structureel een inbreng van € 47.250 nodig om aan de wens tot totale uitbreiding met 1,5 fte te voldoen.
Participatie	Meer toezicht op straat is een veelvuldig terugkomend onderwerp in diverse gesprekken en bijeenkomsten met de samenleving. Grote ergernissen zoals hondenpoepoverlast en zwerfaval komen keer op keer weer aan bod. Naast de daadwerkelijk handhaving op genoemde overlastsituaties willen we inwoners en ondernemers ook meer informeren over hoe de betreffende regelgevingen en wetgeving ook alweer in elkaar zit. Dit doen we in gesprek maar ook door meer aandacht te vragen voor de werkzaamheden van de boa's via (social-) media. Daarmee vergroten we de bewustwording en geven we positieve en proactief aandacht aan de problematiek die de samenleving ondervindt.

1.B.3	Verbinding tussen zorg en veiligheid
Doel	Het vormgeven van een toekomstbestendige lokale zorg- en veiligheidsstructuur.
Toelichting	Een goede verbinding tussen zorg en veiligheid wordt steeds belangrijker, nu de gemeente sinds de decentralisatie in het sociaal domein verantwoordelijk is voor de zorg. Er spelen diverse onderwerpen op het snijvlak van zorg en veiligheid. Voorbeelden zijn: de aanpak van personen met verward gedrag, personen die ernstige woonoverlast veroorzaken in hun buurt of jongeren die vanwege een instabiele thuissituatie afglijden naar criminaliteit of radicaliseren. In de loop der tijd zullen zich steeds nieuwe knelpunten en doelgroepen manifesteren. Zorg en veiligheid sluit nu nog niet altijd goed op elkaar aan. Het vormgeven van een toekomstbestendige lokale zorg- en veiligheidsstructuur is daarom een speerpunt voor de komende jaren.
Risico's	Zonder goede verbinding tussen zorg en veiligheid dreigen inwoners uiteindelijk tussen wal en schip te vallen; er komt dan geen sluitende aanpak tot stand. Meestal kan dan alleen de politie nog optreden als deze personen strafrechtelijke overtredingen begaan.
Planning	Doorlopend.
Financiën	In 2019 willen we de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag afgerond hebben. Of dit voor de jaren erna kosten met zich mee gaat brengen, is op dit moment nog niet aan te geven. Eventuele toekomstige kosten zullen worden opgenomen in Programma 2. In 2019 experimenteren we op kleine schaal met een Overlast en Zorgcoördinator bij ernstige woon- of buurtoverlastsituaties. De coördinatoren wordt ingezet vanuit de stichting Rijnstad; zij hebben ervaring met deze werkwijze in de gemeenten Arnhem en Rheden. Als dit experiment slaagt, willen we de coördinator structureel bij alle zware cases inzetten. In de loop van 2019 zullen de caseload en de kosten duidelijker worden. Vooralsnog ramen wij een bedrag van € 18.900 per jaar structureel.

1.B.3	Verbinding tussen zorg en veiligheid
Participatie	We informeren onze inwoners over waar zij met vragen en zorgen terecht kunnen zodat de drempels om deze te uiten verlaagd worden. Dit versterkt de vroegtijdige signalering waardoor zorg en hulpverlening snel(ler) opgestart kunnen worden. Een sluitende aanpak voor personen met verward of overlastgevend gedrag komt bij voorkeur tot stand in overleg met de persoon/personen zelf. Helaas werken ze daar niet altijd vrijwillig aan mee. Dan zijn andere trajecten aan de orde.

C. Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening, die aansluit op de behoeften en verwachtingen van onze inwoners.

Dit zijn de speerpunten:

1.C.1	Modernisering van de dienstverlening
Doel	Uitbreiden digitale dienstverlening
Toelichting	Bij de inrichting van onze dienstverlening stellen we onze inwoners, bedrijven en instellingen centraal. Daar waar we voorheen onze dienstverlening vooral inrichtten vanuit de systeemwereld (hoe passen de bestaande processen in een digitaal systeem?), proberen we nu bij de inrichting van de dienstverlening steeds meer aan te sluiten op de leefwereld (mensgerichte systemen & processen). Bij de verdere ontwikkeling van de digitale dienstverlening hanteren we de volgende 5 uitgangspunten: • Digitaliseren daar waar het zinvol is • Toegankelijkheid • Integraliteit • Flexibiliteit • Betrouwbaarheid & Transparantie De grote verscheidenheid aan beschikbare ict-oplossingen – zowel landelijk via MijnOverheid, als via de verschillende leveranciers van backofficeapplicaties en via de gemeentelijke website – vraagt om strategische keuzes. Om daarin robuuste en toekomstbestendige keuzes te kunnen maken, trekken we in De Liemers samen op. We houden daarbij ook aandacht voor de niet geringe groep inwoners/klanten die niet of minder zelfredzaam is en voor de groep digibeten en laaggeletterden. We zorgen dat ook voor deze doelgroepen de gemeentelijke producten en diensten goed toegankelijk zijn. In dat verband zorgen we in elk geval dat de gemeentelijke websites tijdig (voor 23 september 2020) aan het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid voldoen.
Risico's	Om onze dienstverlening te kunnen moderniseren is binnen de ambtelijke organisatie voldoende beschikbare capaciteit en commitment nodig voor de daarmee gepaard gaande verandertrajecten. Organisatiebreed vraagt dit om een gevoel van eigenaarschap c.q. ambassadeurschap dienstverlening. Het daadwerkelijk uitgaan van de behoefte van de klant en de inzet van meer e-diensten, zowel voor inkomende aanvragen als voor externe communicatie, vraagt om een andere inrichting van gemeentelijke processen en werkwijzen, en om een andere focus van de medewerkers. Daarnaast vraagt de doorontwikkeling binnen het huidige gevarieerde ict-landschap en met de huidige complexiteit en snelheid van de digitale ontwikkelingen zowel op strategisch als operationeel niveau de nodige specialistische capaciteit. Vooralsnog laten we onze ambitie in het kader van de (strategische) doorontwikkeling volgend zijn aan de daarvoor beschikbare capaciteit. Bij iedere keuze voor nieuwe e-diensten of uitbreiding van bestaande e-diensten wordt vooraf bekeken of deze haalbaar is, mede gelet op de benodigde capaciteit en gemeentelijke inzet. Waar mogelijk worden binnen de Liemerse samenwerking taken verdeeld.

1.C.1	Modernisering van de dienstverlening
Planning	Het uitbreiden van e-dienstverlening is een continu proces, dat we met de implementatie van de gemeentelijke toptakenwebsite, de implementatie van het zaakgericht werken via Join Zaak&Document en Join Klantcontact zijn ingezet.
Financien	De financiering van de ict-gerelateerde e-dienstverlening loopt grotendeels via de RID-budgetten. Vooralsnog lijkt de beschikbaarheid van de benodigde budgetten voldoende geborgd. Daar waar aanvullende investeringen nodig zijn, zal dit in een separaat voorstel worden voorgelegd.
Participatie	Bij de doorontwikkeling van onze e-dienstverlening, en de afstemming daarmee op de andere klantkanalen, hebben we aandacht voor wat nodig is. Dat wat nodig is, bepalen we aan de hand van klantonderzoeken. Daarnaast zetten we een klantpanel op met vertegenwoordigers vanuit verschillende doelgroepen waar we gerichte doorontwikkelvoorstellen ter toetsing aan voorleggen, teneinde ook daadwerkelijk keuzes te kunnen maken op basis van behoefte. Daarnaast monitoren we klantgedrag via web-statistieken en de data die we vanuit de verschillende backofficeapplicaties verkrijgen.

D. Een organisatie die waarmaakt dat de gemeente een transparante en betrouwbare partner is middenin een vitale en veilige samenleving, die inwoners faciliteert en uitdaagt tot het nemen van initiatief, die invulling geeft aan de randvoorwaarden die de gemeenteraden hebben gesteld met betrekking tot kwaliteit en kosten en die de opdrachten van beide besturen uitvoert.

1.D.1	Organisatie 1Stroom
Doel	Doorontwikkeling van de fusieorganisatie
Toelichting	De organisatie 1Stroom, de ambtelijke fusieorganisatie van de gemeenten Duiven en Westervoort is op 1 januari 2018 van start gegaan, met als missie/visie: Een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving. Het jaar 2018 is vooral het jaar geweest om de basis op orde te brengen en het fusiestof te laten neerdalen. In 2019 nemen we de doorontwikkeling verder ter hand. In kleine stapjes, maar wel in de goede richting en verweven in het werk van alle dag. In 2020 vervolgen we deze weg en kunnen de stapjes steeds groter worden. Richtsnoer bij deze ontwikkeling is de strategische agenda en het strategisch HR-beleid. De belangrijkste lijnen hieruit zijn: • Werken vanuit missie/visie en kernwaarden • Juiste mens op juiste plek • Invulling geven aan onze veranderende rol in de samenleving • Partner van het bestuur
Risico's	• Harmonisatie van beleid; beide besturen moeten openstaan voor harmonisatie van beleid om de fusieorganisatie van meerwaarde te laten zijn en om efficiencyvoordelen en kwaliteitsverhoging te behalen • Aansluiting van de organisatie bij een of beide colleges en raden; beide colleges en gemeenteraden moeten zich voldoende bediend voelen • De beide colleges en/of raden moeten elkaar de ruimte kunnen geven om nieuwe ontwikkelingen te starten, ook als dat via de vaste verdeelsleutel van 1Stroom loopt (en beide gemeenten bijdragen aan elkaars ambities).
Planning	Het fusieproces en de ontwikkeling van de organisatie is een continu proces, waarin we grote aandacht besteden aan het meenemen van de medewerkers uit de organisatie. Dat betekent ook dat we geen precieze planning kunnen geven van de stappen die we in 2020 gaan zetten. Het aanbod blijft staan om beide gemeenteraden met enige regelmaat bij te praten over de stand van zaken.

1.D.1	Organisatie 1Stroom
Financiën	De doorontwikkeling van de organisatie vraagt om de inzet van opleidingsmiddelen en die zijn voorhanden (2% van de totale loonsom). De door de gemeenteraden vastgestelde taakstelling voor de organisatie 1Stroom is verwerkt in de begroting 2020. In meerjarig perspectief is de taakstelling voor de volgende jaren ook al verwerkt. Voor 2020 is de netto besparing € 500.000 en conform eerdere besluiten, komt deze besparing voor 63% ten goede aan de gemeente Duiven en voor 37% van de gemeente Westervoort.

1.4 Wat gaat het ons kosten?

Saldi 2019-2023 programma Bestuur

Nieuwe activiteiten	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo voor de Voorjaarsnota	28.463.950	29.150.377	29.680.996	29.872.363	29.872.363
Formatiereparatie APV	26.145	26.145	26.145	26.145	26.145
Projectbudget APV	15.750	0	0	0	0
Module APV in Squit	6.930	- 5.670	- 5.670	- 5.670	- 5.670
Reiskosten ambtsdragers	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
Wijziging rechtspositie ambtsdragers	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000
Invulling vacature burgemeester	20.000	0	0	0	0
BTW-regime	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Bijdrage 1Stroom	0	474.000	448.000	453.000	360.000
Bijdrage grexen	-404.289	-404.289	-404.289	-404.289	-404.289
Microsoftlicenties	63.000	63.000	63.000	63.000	63.000
Streekarchivariaat		10.000	10.000	10.000	10.000
VGGM	0	54.600	54.600	54.600	54.600
Wachtgeld burgemeester	450.000				
Kleine ontwikkelingen	24.150	9.150	16.150	16.150	16.150
Saldo na voorjaarsnota	**28.163.064**	**28.819.241**	**29.368.860**	**29.555.227**	**29.648.227**
Gevolgen speerpunten:					
Invoering DDWD		15.000	15.000	15.000	15.000
Right to Challenge		20.000			
Doorontwikkeling burgerbegroting		50.000			
Werkbudget burgerbegroting		15.000			
Schone en veilige leefomgeving		47.250	47.250	47.250	47.250
Zorgcoördinator		18.900	18.900	18.900	18.900
Aanvullende wensen:					
Saldo bij honoreren alle wensen	**28.163.064**	**28.653.091**	**29.287.710**	**29.474.077**	**29.567.077**

Bedragen in €

Aanvullende wensen

Er zijn geen aanvullende wensen binnen programma 1 Bestuur.

Programma 2 Maatschappij

2.1 Wat willen we bereiken?

Programmadoel
We dragen bij aan een vitale Duivense samenleving, die veerkrachtig, flexibel, gezond, menselijk, zelfredzaam en maximaal leefbaar is.

Toelichting
Uitgangspunt is de eigen kracht van inwoners, bedrijven en verenigingen (samenleving). De meeste Duivenaren kunnen zonder hulp goed voor zichzelf zorgen. Voor inwoners die (tijdelijk) niet in staat zijn zelf regie over hun eigen leven te voeren krijgen van ons passende zorg en hulp om waardevol en zelfstandig aan de (Duivense) samenleving deel te nemen.

De Dialoog- en Doorpakweken hebben ons geleerd, dat maatschappelijke instellingen en verenigingen hun verantwoordelijkheden kennen en zij vormen een sterke “fundering” van de Duivense samenleving die door ons nog beter benut en versterkt zal worden. Dit doen wij door in overleg de samenwerking en dialoog tussen deze partijen te stimuleren, te faciliteren en initiatieven te ondersteunen. Dit kan (eenvoudige en) duurzame oplossingen mogelijk maken voor maatschappelijke vraagstukken en kan leiden tot betere resultaten voor mogelijk minder geld.

Wij zetten sterk in op preventieve voorzieningen met een lage toegangsdrempel, die dicht bij de inwoners worden aangeboden. Hiermee kunnen zwaardere zorg en maatwerkvoorzieningen voorkomen en/of uitgesteld worden. Dat is een win-win-situatie. Voor het verbeteren van het signaleren van hulpvragen van inwoners worden door professionals o.a. vrijwilligers en andere groepen getraind.

Voor kwetsbare inwoners die geen regie over hun leven kunnen voeren en ook niet volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen houden wij een “vangnet” in stand. Dit “vangnet” bestaat uit door de overheid georganiseerde voorzieningen en uit zo nodig specialistische zorg. De kwetsbare inwoner kan hierdoor zo prettig en zinvol mogelijk leven. Het “vangnet” zal worden versterkt.

De in 2017 ingeslagen weg naar versterking van samenwerking met en tussen maatschappelijke instellingen, culturele instellingen, onderwijs en verenigingen in het basisteam/netwerk, Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen (BOSS) en cultuureducatie, wordt vervolgd. Dit zal een extra impuls van ons krijgen, omdat niet alle partners met hetzelfde “vervoermiddel” en dezelfde ”snelheid” de ingeslagen weg volgen. Het resultaat is, dat alle partners op gelijkwaardige wijze deelnemen aan het basisteam/netwerk. De wijze waarop dit zal gebeuren staat bij de speerpunten.

De basisvoorzieningen worden gevormd door mogelijkheden voor sport, recreatie, kunst, cultuur, educatie, onderwijs en gezondheidszorg. Voor alle inwoners van Duiven dragen die voorzieningen voor een belangrijk deel bij aan zinvolle vrijetijdsbesteding, ontplooiing, ontwikkeling en positieve gezondheid. De basisvoorzieningen maken mogelijk dat inwoners zelfstandig de regie over hun leven kunnen voeren en deel kunnen nemen aan de samenleving. Goede basisvoorzieningen moeten ook voorkomen dat zo min mogelijk een beroep gedaan wordt op maatwerkvoorzieningen en gebruik gemaakt moet worden van het “vangnet”. De basisvoorzieningen worden in stand gehouden en versterkt waardoor het goed en prettig leven is in Duiven.

Hoofddoelen
Daarom zetten we in op:
A. De basis op orde
B. Meedoen naar vermogen
C. Zelfredzaamheid naar vermogen

Externe ontwikkelingen

Gespannen arbeidsmarkt:
Eind 2018 en begin 2019 is de spanning op de arbeidsmarkt verder opgelopen**.** Met 3,6% is het landelijke werkloosheidspercentage terug op het laagste niveau van vlak voor het uitbreken van

de crisis. Het aantal langdurig werklozen is na 2010 niet meer zo klein geweest en het onbenut arbeidspotentieel daalde tot iets meer dan een miljoen. Het vorige record qua spanning op de arbeidsmarkt lag kort voor het begin van de crisis, toen er gemiddeld 79 vacatures waren per 100 werklozen. Een jaar of vijf geleden waren er veertien vacatures voor elke honderd werklozen. Nu zijn dat er tachtig, meer dan voor het uitbreken van de crisis. Het aantal potentiele werknemers is kleiner dan ooit, waarbij aangetekend dat meer dan ooit ingezet zal moeten worden op het werkfit maken van kandidaten. Dit betekent meer tijd en meer geld. Voor Duiven en Westervoort geldt dit in ongeveer gelijke mate.

De werkgelegenheidsontwikkeling in de Liemers blijft een fractie achter bij de relatieve ontwikkeling in Gelderland (over de periode 2008-2017). In 2016 echter heeft de werkgelegenheid in de Liemers zich duidelijk gunstiger ontwikkeld dan in Gelderland als geheel. Dit wordt ook vertaald door een teruggang in aantallen van werkloze inwoners en bevestigt door zowel het UWV, het Werkgevers Service Punt Midden Gelderland (WSP) als de RSD de Liemers.

De vraag op de huidige gespannen arbeidsmarkt, ook in de Liemers, is vooral hoe en waar personeel is te krijgen en zo snel mogelijk op te leiden. Dan wel om- of bij te scholen. Vijf jaar geleden was de vraag naar vacatures prangend, nu gaat het erom de vele beschikbare vacatures ingevuld te krijgen. Het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA), en de op te richten Liemerse Ambassade, waarbij we verschillende overlegstructuren in de Liemers gaan bundelen, zullen hier een belangrijke rol in gaan spelen.

Risico voor tweedeling in onze samenleving:
De huidige tijd kenmerkt zich door veel en snelle veranderingen en snelle ontwikkelingen. De sociale media, de snelle technologische ontwikkelingen, de open samenleving en de digitalisering vragen veel van onze inwoners, partners en ons als gemeente. Het leven wordt ingewikkelder en complexer en er is een risico dat er een tweedeling ontstaat in de bevolking. Onderscheid tussen mensen die het huidige tempo wel kunnen bijhouden en mensen die hier moeite mee hebben, mensen die voldoende financiële middelen hebben en mensen met beperkte middelen. Mensen met een hoge scholing en mensen met een lage of geen scholing, mensen met werk en mensen zonder werk, mensen die zich door gezondheid beperkt voelen en mensen die mee kunnen. Mensen met een stevig sociaal netwerk en mensen die zich eenzaam voelen. Mensen die wel mee kunnen met de digitale samenleving en mensen die afhaken. Het zoveel mogelijk voorkomen en verkleinen van deze tweedeling is belangrijk in onze samenleving

Invoering beschermd wonen:
Met ingang van 1-1-2021 gaan de beschikbare middelen niet meer naar de centrumgemeenten maar worden ze verdeeld over alle gemeenten in Nederland. Daarmee wordt Beschermd Wonen feitelijk een nieuwe decentralisatie opdracht voor de gemeenten in het sociaal domein. Zie hiervoor ook de tekst bij het speerpunt Beschermd Wonen.

Veranderende wetgeving inburgering 2020:
In 2020-2021 verandert de landelijke wetgeving omtrent inburgering. Als gevolg daarvan veranderen de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente aanzienlijk. In de nota “Inburgering en Participatie” wordt hierop reeds voorgesorteerd. Deze nota is op 2 april door het college van B&W vastgesteld.

De gemeente is reeds gestart met de voorbereiding op deze veranderingen. Bij deze voorbereidingen worden verschillende interne afdelingen en externe samenwerkingspartners betrokken. In 2019 wordt gedegen onderzoek gedaan naar wat de veranderingen betekenen voor de gemeente en de samenwerkingen. Mits er voldoende juridisch duidelijkheid is, zal de gemeente in de najaarsnota 2019 een inschatting geven wat financiële gevolgen zijn. Voor de juridische duidelijkheid is de gemeente echter wel afhankelijk van de besluitvorming van de rijksoverheid, zowel qua inhoud als qua besluitvormingsproces.

Right to Challenge:
Het experimenteren met en invoeren van nieuwe vormen van lokale democratie heeft onder andere als doel om de representatieve democratie te verbinden met de participatieve democratie,

publiek eigenaarschap op een democratische wijze te realiseren en te werken aan het vertrouwen tussen burgers en bestuur. De centrale vraag hierbij is hoe gemeenten voor al hun inwoners een krachtige lokale overheid zijn die concreet bijdraagt aan de oplossing van maatschappelijke problemen. Voorbeelden van nieuwe vormen van lokale democratie zijn de burgerbegroting en het Right to Challenge.

Dit laatste instrument houdt in dat buurtgebonden (sociale) ondernemers en bewonersgroepen lokale voorzieningen en taken van de gemeente overnemen wanneer zij denken dat het op deze wijze beter of anders kan. De overheid staat voor de uitdaging dit recht goed te ondersteunen. In de Wmo is een basis gelegd voor gemeenten om hiermee aan de slag te gaan. Op dit moment is het zo dat gemeenten hun eigen invulling kunnen geven aan het Right to Challenge op het gebied van de Wmo. Laten (te veel) gemeenten dit na dan komt er een algemene maatregel van bestuur waarin een verplichting voor gemeenten opgenomen zal worden om hiermee aan de slag te gaan. Een belangrijke vraag is natuurlijk of het gemeentebestuur van Duiven hier een voorloper in wil zijn. Het Right to Challenge kan overigens opengesteld worden voor alle gemeentelijke terreinen. Effecten dienen goed onderzocht te worden en de mogelijkheden tot Right to Challenge zullen voorafgaande goed besproken en inzichtelijk gemaakt moeten worden. Op dit moment zijn er aan aantal voorbeelden vanuit diverse gemeenten in Nederland. Voorgesteld wordt om in 2020 aan de slag te gaan met een Right to Challenge experiment. Dit speerpunt wordt nader uitgewerkt in Programma 1.

Invoering maatschappelijke diensttijd:
Tijdens de maatschappelijke diensttijd leren jongeren iets nieuws, zoals koken, met machines werken of een evenement organiseren. Je kunt zo ontdekken welke studie of wat voor werk je wilt gaan doen. Je leert nieuwe mensen kennen, bijvoorbeeld door te sporten met jongeren met een ander geloof. Tijdens de maatschappelijke diensttijd doe je iets voor een ander. De diensttijd is vrijwillig en start vanaf september 2019. Tot die tijd oefenen organisaties en jongeren met de maatschappelijke diensttijd in een groot aantal pilots/proeftuinen in het land. In Duiven zijn verschillende maatschappelijke partijen, zoals Candea College, Pleyade en Hope XXL bereid om hier invulling aan te geven. Op dit moment is echter nog niet bekend hoe de invoering van maatschappelijke diensttijd vanaf september gestalte gaat krijgen.

Omgevingswet
De omgevingswet komt al uitgebreid aan de orde bij programma 3. Maar ook programma 2 krijgt te maken met deze nieuwe wet vanaf 2021. Invoering van deze wet geeft de kans om het sociaal domein en het fysieke domein meer te integreren. Nog meer dan eerder staat voor het fysieke domein het belang van de inwoner en de samenleving voorop. We bekijken hoe de omgevingswet ondersteunend kan zijn aan wat we binnen het sociale domein willen bereiken?

Sportakkoord en preventieakkoord
In de zomer van 2018 hebben Ministerie van VWS, VSG, VNG en NOC*NSF het Nationaal Sportakkoord getekend. Een akkoord dat veel positieve energie heeft losgemaakt. Het heeft tot doel de sport te versterken en te verenigen en integraal beleid te bevorderen. Het sportakkoord beoogt daarmee dat de verbindende rol van sport en bewegen beter wordt benut.
In november 2019 heeft het kabinet het Nationaal Preventieakkoord gesloten met zo'n zeventig maatschappelijke organisaties en bedrijven. Nederland moet gezonder worden, vindt het kabinet. een samenhangend pakket met maatregelen die gezamenlijk bijdragen aan het gezonder maken van Nederland. Doel van het akkoord is dat Nederlanders gezondere keuzes maken, waardoor ze minder ziek worden, minder zorg nodig hebben en het goede voorbeeld geven aan hun kinderen. Er is gekozen voor een aanpak op de onderwerpen: roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht. Omdat ze verreweg de grootste oorzaak voor ziektelast in Nederland zijn. Met name overgewicht heeft een sterkte relatie met sport. Het stimuleren van sporten en bewegen levert een bijdrage aan het bestrijden van overgewicht. Diverse maatregelen uit het preventieakkoord hebben dan ook betrekking op sport. Maar bij het bestrijden van roken komt sport terug zoals het rookvrij maken van sportverenigingen in 2025. In de regio Arnhem zullen de gemeenten een regionaal sportakkoord gaan sluiten waarin aansluiting wordt gezocht bij het Landelijke sportakkoord.

2.2 Autonome financiële ontwikkelingen

De autonome kostenontwikkelingen voor 2019 en volgende jaren worden hier aangegeven. Dat zijn naast incidentele zaken voor 2019, ook de structurele kostenontwikkelingen. Het gaat dus om bestaand beleid waar structurele of incidentele wijzigingen op ontstaan. In feite is dit het gedeelte dat eerder in de Duivense tussenrapportage werd genoemd.

Tekorten Sociaal Domein

Uitgangspunten:
Afgelopen jaren is met betrekking tot uitgaven in het sociaal domein het uitgangspunt gehanteerd van de budgettaire neutraliteit. Vrij vertaald: de gelden die we als gemeente kregen voor de nieuwe taken waren bepalend voor de toe te kennen budgetten. Werkelijkheid is geweest dat Duiven in de jaren ’15 tot en met ’17 minder uitgaf dan gebudgetteerd. In 2018 is daar echter een omslag in gekomen. Met name uitgaven voor de jeugdzorg zijn fors gestegen. Daarnaast zijn de middelen, die voorheen via integratie uitkeringen naar de gemeente kwamen, met ingang van 2019 in de algemene uitkering opgenomen. Voorgesteld wordt om zoveel mogelijk realistisch te ramen en daarbij de uitgaven van 2018 als referentiepunt te gebruiken. Wat dat betekent voor de diverse budgetten t.b.v. de voorjaarsnota is hieronder op hoofdlijnen weergegeven voor het jaar 2019 (te bezien valt nog of dezelfde lijn voor de jaren erna geldt).

Huishoudelijke hulp
Het budget wordt met € 100.000 verlaagd en ingezet bij Jeugdzorg. Daarbij is rekening gehouden met een verwachte kostenstijging vanwege de invoering van nieuwe abonnementstarieven en de tariefstijging voor huishoudelijke hulp. Ook is rekening gehouden met een naar verwachting lagere eigen bijdrage (€ 100.000).

WMO ‘nieuw’
Het budget wordt met € 100.000 verlaagd en ingezet bij Jeugdzorg. De bijgestelde uitgaven zijn in grote lijnen in lijn met de uitgaven in 2018.

Wmo (oud) (m.n. de vervoervoervoorziening WVG)
Het betreft hier een openeind regeling. De uitgaven zijn de afgelopen jaren sterk gestegen en hebben nu een structureel karakter gekregen. Het voorstel is om deze structureel bij te ramen met € 200.000. Bij de woonvoorzieningen en rolstoelen is een lichte stijging waarneembaar. Maar deze blijft nog wel binnen het begrote budget.

Jeugdzorg
Binnen Jeugdzorg heeft een herschikking van de budgetten plaatsgevonden. Daarnaast kunnen de budgetten van huishoudelijke hulp en WMO nieuw zoals hierboven beschreven toegevoegd worden aan de individuele voorzieningen (€ 200.000) voor Jeugdzorg. Om in lijn te komen met de uitgaven van 2018 gaan we daarnaast nog € 1,5 mln toe voegen aan Jeugd GGZ. Dit laatste bedrag op te nemen in de voorjaarsnota. Een Taskforce is aan het werk gezet om met voorstellen te komen voor een meer financiële beheerbaarheid van het budget.

Participatiewet
In het kader van de budgettaire neutraliteit is voor de jaren 2019 e.v. een negatieve stelpost opgenomen van € 460.000. Correctie van deze stelpost levert een structureel nadeel op van € 460.000. Daar staat tegenover dat een voordeel op de geraamde kosten wordt verwacht van € 220.000. Per saldo levert dit een nadeel op van € 240.000 op te nemen in voorjaarsnota.

Conclusie:
Op basis van het voorafgaande in voorjaarsnota een extra last van € 1,5 mln bij Jeugdzorg, een extra last bij de participatiewet van € 240.000 en een extra last bij de vervoersvoorziening Wmo van € 200.000 structureel opnemen. Vanaf 2020 voor Jeugdzorg € 1 miljoen opnemen.

Toename kosten sociaal medische indicatie

De Regionale Sociale Dienst (RSD) verricht werkzaamheden voor de gemeente Duiven in het kader van de Wet Kinderopvang (WKO). De middelen voor Sociaal Medische Indicatie (SMI) voor de WKO ontvangen de gemeenten via de algemene uitkering. We zien sinds 2015 een toename aan het aantal aanvragen SMI. Dit is een landelijke trend. De bekendheid van de regeling is vergroot door voorlichtingscampagnes vanuit het Ministerie. Het is vooral zo dat het Sociaal Team in de keukentafelgesprekken de mogelijkheden tot het beroep op WKO bespreken, hetgeen een fors aanzuigende werking heeft. Overigens levert dit verderop in de ‘keten’ vaak weer financiële voordelen en voordelen voor de klant op (snellere hulpverlening/preventieve inzet). Voor Duiven het budget bijramen met € 86.000.

Kwartier maken en ontmoeten voor en door inwoners met een psychische kwetsbaarheid

Vanaf 2017 is vanuit het basisteam in Duiven gebouwd aan een herstel community voor mensen met een GGZ achtergrond. Deze groep mensen woont in Duiven maar er waren op dat moment weinig mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en om zich zinvol in te zetten voor de Duivense samenleving, terwijl deze groep mensen veel capaciteiten heeft. In samenwerking met Mikado, waar al kwartiermakers op beperkte schaal actief waren, is verder gebouwd aan het ontwikkelen van een herstel community voor mensen met een psychische kwetsbaarheid voor Duiven, Inmiddels heeft dit ertoe geleid dat er elke maandagmiddag een ontmoetingsmogelijkheid is voor mensen met een psychische kwetsbaarheid waar nu gemiddeld 15 inwoners gebruik van maken. Deze ontmoetingsmogelijkheid wordt georganiseerd door vrijwillige ervaringsdeskundigen. Daarnaast wordt er een opleidingstraject aangeboden waarin kwartiermakers en mensen met een psychische kwetsbaarheid worden opgeleid als ervaringsdeskundige in de wijk. Er wordt een creatief uur georganiseerd voor en door mensen met een psychische kwetsbaarheid. De volgende stap is dat er contact wordt gezocht met GGnet en RIBW om met elkaar te spreken over de verbinding tussen de GGZ zorg en het RIBW en Community Connection, zodat er een doorlopende ondersteuning gaat ontstaan voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. We sorteren hier al voor op de afbouw van beschermd wonen. Het belangrijkste uitgangspunt is hier: niet meer voor inwoners maar samen met inwoners.

De coördinator van Mikado is de afgelopen jaren betaald vanuit het budget van het basisnetwerk. Omdat het project zo succesvol is, willen we het bedrag van € 45.000 structureel opnemen voor de coördinatie van kwartiermaken en uitbouwen van het project Community Connection, als laagdrempelige ontmoetingsfunctie. Naast het weer actief worden van onze kwetsbare inwoners, en het ontwikkelen van een netwerk, is de verwachting dat deze werkwijze binnen enkele jaren de kosten voor de individuele maatwerk verlagen. De groep mensen die gebruikt maakt van het kwartiermaken groeit gestaag. Door het kwartiermaken in te zetten is er minder begeleiding vanuit de WMO nodig. Dit betekent dat er ongeveer € 100.000 minder aan begeleiding ramen voor de WMO vanaf 2021. Hierdoor ontstaat vanaf dat jaar een voordeel van € 55.000.

Mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt

De huidige gunstige sociaal economische situatie vraagt om een wezenlijke herziening van de huidige uitvoeringsstructuur. Op diverse onderdelen van deze uitvoeringsstructuur zijn al stappen gezet. Dit geldt ook voor onze uitvoeringsorganisatie RSD. Om hiertoe te komen is in 2018 een businesscase ontwikkeld en door uw raad vastgesteld met als speerpunt om in de veranderende omgeving meer en meer de rol van ‘netwerkorganisatie’ pakken. De businesscase is momenteel volop in de uitvoering. Medio 4e kwartaal 2019 zal een 1e evaluatie plaatsvinden

In Duiven en Westervoort wordt speciaal en specifiek ingezet op statushouders. Door middel van een brede aanpak wordt een slag gemaakt, met als inzet de kortste weg naar werk. Werk als katalysator voor inburgering. Inmiddels bestaat ruim 30% van het bestand uitkeringsgerechtigden uit inwoners met een migratie achtergrond. Dit is een speerpunt binnen de aanpak, waar extra inzet op zal worden georganiseerd. Ook voor inwoners met een beperking zal speciaal worden ingezet, onder meer door intensivering van het Activerend Werk en mogelijkheden Deltahuis. Duiven en Westervoort trekken hierin zo veel mogelijk samen op om synergievoordelen uit te nutten en de inwoners van Duiven en Westervoort beter te bedienen.

Onderwijsachterstandenbeleid

Per 1 januari 2019 vindt de verdeling van de onderwijsachterstandenmiddelen aan de gemeenten plaats op basis van een nieuwe verdeelsystematiek. Er wordt niet meer op basis van de gewichtenregeling verleend, maar op basis van de jaarlijks door het CBS bepaalde achterstandsscore van elke gemeente. Dit leidt tot een herverdeling van de onderwijsachterstandenmiddelen over gemeenten.

Zo ontvangt de gemeente Duiven voor het eerst een rijksuitkering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. Deze specifieke uitkering voor het jaar 2019 bedraagt € 196.408. Hiertegenover staan uitgaven, waardoor het geheel budgettair neutraal is.

Toename vraag naar jeugdhulp

Er is een toename geconstateerd van de vraag naar jeugdhulp, en ook de complexiteit van de jeugdhulp is toegenomen. Deze trend is landelijk maar geldt ook voor onze gemeente. Recentelijk (eind april 2019) heeft de minister de Kamer een reeks rapporten toegestuurd met betrekking tot de tekorten in de Jeugdzorg. Mogelijk dat in de meicirculaire duidelijk wordt of er sprake is van aanvullende rijks financiering. In Duiven hebben we, na de constatering van het forse tekort op jeugdzorg in 2018 een taskforce ingericht die onderzoek doet naar de mogelijkheden om de financiën beter beheersbaar te maken. Deze taskforce hoopt begin juni de 1e resultaten te kunnen overleggen.

Rijksvaccinatieprogramma

Alle kinderen in Nederland krijgen inentingen aangeboden tegen een aantal besmettelijke ziekten. Deze vaccinaties maken deel uit van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Deelname aan het RVP is op vrijwillige basis. Het Rijksvaccinatieprogramma is onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten gebracht. Het jaar van invoering daarvan is 1 januari 2019. Om die reden worden nu de middelen hiervoor structureel overgeheveld naar het gemeentefonds.

Het Rijk stelt het vaccinatieprogramma vast en bepaalt welke groepen voor welke vaccinaties in aanmerking komen. Ook bepaalt het rijk de kwaliteitseisen. De gemeente moet de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het RVP én van het basispakket jeugdgezondheidszorg bij dezelfde JGZ-organisatie onderbrengen. Voor 15 gemeenten in Gelderland Midden houdt dit in dat zij afspraken maken met de GGD/VGGM over de vaccinaties voor 0 tot 18 jarigen. Afgesproken is om de gemeentelijke bijdrage aan de VGGM aan te laten sluiten bij de verdeling van de middelen over de gemeenten in de septembercirculaire 2018. Het gaat over € 48.000 in 2019.

Jeugdgezondheidszorg

In 2018 heeft een verandering plaatsgevonden van financiering van de jeugdgezondheidszorg waardoor een verschuiving binnen de gemeentebegroting plaatsvindt en een aanpassing gewenst is. De inwonersbijdrage voor JGZ is evenveel verhoogd als dat de subsidie voor de jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen is verlaagd. Dit verloopt budgettair neutraal.

Regionaal Transformatieplan Jeugdhulp

In het Regionaal Transformatieplan Jeugdhulp worden 4 ontwikkellijnen van de regio Centraal Gelderland beschreven voor de jeugdhulp in 2018, 2019 en 2020. Het plan sluit aan op landelijke actieprogramma Zorg voor de Jeugd, Geweld hoort nergens thuis, Scheiden zonder schade en Kansrijke start. Aan de volgende ontwikkellijnen wordt de komende jaren concreet uitvoering gegeven:

- Versterken van de lokale teams
- Transformatie van specialistische jeugdhulp
- Transformatie van jeugdhulp met verblijf
- Beschermen van kinderen in complexe echtscheidingen

Het rijk heeft hiervoor een transformatiebudget beschikbaar gesteld waaruit de ontwikkellijnen gefinancieerd worden.

Abonnementstarief Wmo

De financiële gevolgen door invoering van het abonnementstarief Wmo vanaf 2019 zijn bij deze voorjaarsnota nog niet te overzien. Pas bij de najaarsnota kan hier waarschijnlijk een betere inschatting over gemaakt worden. Eerst zal gedurende dit jaar 2019 gemonitord worden of en in welke mate er sprake is van een aanzuigende werking ten opzichte van 2018 door invoering van het abonnementstarief. Daarna kan pas berekend worden wat globaal de financiële gevolgen zijn. Bovendien is nu nog niet duidelijk in welke mate de overheid de gemeente gaat compenseren voor de gevolgen van het abonnementstarief (het wegvallen van de eigen bijdrage en de aanzuigende werking). Hierover geeft de overheid in de meicirculaire meer duidelijkheid.

Uitbreiding Algemeen maatschappelijk werk

We hebben te maken met de landelijke ontwikkeling van de extramuralisering van de GGZ instellingen, Mensen met een psychische kwetsbaarheid komen minder snel in aanmerking voor ondersteunging vanuit een GGZ instelling, en doen vaker een beroep op het algemeen maatschappelijk werk. Een ander gevolg van de extramuralisering is dat de zorg vanuit een GGZ instelling sneller dan voorheen wordt afgebouwd, en overgedragen aan het algemeen maatschappelijke werk (AMW). Dit leidt tot meer aanvragen bij algemeen maatschappelijk werk.

Daarnaast zijn vanaf 2017 de regionale gelden vanuit de zorgverzekeringswet voor de inzet van de Praktijkondersteuning GGZ bij de Duivense huisartsen fors afgebouwd. Om de ondersteuning voor inwoners met een psychosociale ondersteuningsvraag en psychische kwetsbaarheid te blijven ontvangen maakt ook deze doelgroep steeds meer gebruik van het algemeen maatschappelijk werk.

Bovenstaande ontwikkelingen brengen met zich mee dat we de inzet van het maatschappelijk werk voor de komende 2 jaar gaan uitbreiden. De kosten hiervan bedragen € 75.000 voor 2 jaar. Na die twee jaar evalueren we het maatschappelijk werk.

Muziek op school

Het muziekeducatieproject 2018 was een pilot, gefinancierd uit het Stimuleringsbeleid, het is een succes en we willen dit pilotproject graag verlengen. Uit het budget Stimuleringsbeleid kan dit wederom gefinancierd worden: dit past binnen Programma 2 voor 2019. De kosten voor dit project zitten vooral in de uren van de docenten en vrijwilligers van de muziekverenigingen die les geven aan de kinderen van de groepen 5 van de basisscholen. Nadat er geëvalueerd is willen we het project structureel maken. Voor 2020 vragen we extra budget van € 12.000, maar op termijn verwachten we structureel dekking te kunnen vinden in programma 2.

Lokaal project sluitende aanpak mensen met verward gedrag.

Het aanjaagteam/landelijke schakelteam heeft aangeslingerd dat overal in Nederland een goed werkende aanpak komt voor mensen met verward gedrag.

Westervoort en Duiven streven er naar om samen met ervaringsdeskundigen en netwerkpartners een sluitende lokale aanpak voor mensen met verward gedrag tot stand te brengen die door alle relevante partijen gedragen wordt. Het uitgangspunt voor de sluitende aanpak zijn de 9 bouwstenen die zijn ontwikkeld door het Aanjaagteam Verwarde Personen. Medewerkers van beide gemeenten gaan in gesprek met ervaringsdeskundigen en netwerkpartners om op te halen welke activiteiten de verschillende partners in de verschillende bouwstenen ontplooien. In de gesprekken gaan we inventariseren wat goed gaat maar ook welke leemtes nog moeten worden ingevuld om tot een sluitende aanpak te komen.

Voor de uitvoering van dit project hebben de gemeenten Westervoort en Duiven van het Rijk een subsidie gekregen van bijna € 50.000. Hiervoor is een medewerker aangetrokken die ons het komend half jaar gaat ondersteunen bij het stand brengen van deze sluitende aanpak mensen met verward gedrag. Westervoort is penvoerder voor dit project maar het project wordt uitgevoerd voor Duiven en Westervoort gezamenlijk.

Mantelzorgcompliment

Inwoners van Duiven die (een) mantelzorger(s) hebben, kunnen jaarlijks bij de gemeente het mantelzorgcompliment voor (één van) hun mantelzorger(s) aanvragen om deze in het zonnetje

te zetten. Dit is geregeld in het Besluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Duiven 2015. Voor 2018 is € 40.000 geraamd voor het Mantelzorgcompliment. In 2018 hebben meer mensen het Mantelzorgcompliment aangevraagd dan in 2017, waardoor het budget overschreden is. In totaal hebben we 585 complimenten a € 100 uitgedeeld. De stijging van het budget is een autonome ontwikkeling die structureel moet worden vastgelegd: er is meer aangevraagd dan we konden voorzien. De verwachting is dat de stijging doorzet, waardoor ook voor 2019 een overschrijding te verwachten is. Het voorstel is om voor 2019 € 20.000 bij te ramen naar € 60.000 en voor 2020 het budget structureel te verhogen naar € 65.000, indien uit kengetallen 2019 blijkt dat groei zich voortzet.

Onderhoud en vervanging Spelmateriaal Triominos
Jaarlijks wordt in de begroting een bedrag opgenomen voor het onderhoud en vervanging van de spelmaterialen. Uit inspectie is gebleken dat er een aantal spelmaterialen (landingskuil, klimraam , klimtouw) eerder vervangen dienen te worden. Hiervoor is een bedrag van € 46.300 nodig. De kapitaallasten bedragen vanaf 2020 € 2.530 per jaar.

Volwasseneducatie

Voor 2019 is het regionale educatieve programma vastgesteld. In de Liemers is dit vertaald in een uitvoeringplan waarin aandacht zal zijn voor drie regionale thema's:
doelgroep, aanbod en samenwerking.

Doelgroep: Er wordt ingezet op een beter bereik van de doelgroep, met name voor de groep die Nederlands als eerste taal heeft (NT1) en op een betere verbinding met het sociaal domein.

Aanbod: Het aanbod moet divers en sluitend zijn met meer doorstroom van nonformele educatie (welzijnsinstellingen) naar formele educatie (professionele aanbieders van educatie) en vice versa. Tenslotte zal er een betere sturing op kwaliteit moeten komen.

Samenwerking; Binnen het thema samenwerking staat de verdere ontwikkeling van het Liemerse Taalhuis op de rol en ook het uitwisselen van kennis en ervaringen tussen aanbieders, zodat ze van elkaar kunnen leren en elkaar nog beter weten te vinden.

Zomerschool Duiven

In 2018 is in Duiven voor het eerst de zomerschool georganiseerd voor kinderen van statushouders, zodat zij ook gedurende de zomervakantie hun Nederlandse taal zo goed mogelijk kunnen blijven ontwikkelen. Deze zomerschool is succesvol gebleken om een taaldip tijdens de zomer bij de kinderen te voorkomen. In 2019 wordt daarom weer een zomerschool georganiseerd in Duiven. Hierbij wordt tevens een onderdeel voor de ouders van de kinderen in het programma opgenomen. Dit advies is overgenomen uit de evaluatie van de zomerschool 2018. Bij het realiseren van de zomerschool vindt samenwerking met het Taalhuis plaats.

Doelgroepenvervoer BVO DRAN*:*

Medio maart 2019 is door het college besloten tot voorgezette deelname aan de BVO DRAN. Via een kennisgeving aan uw raad bent u geïnformeerd over dit besluit.

In het 2e kwartaal van 2019 is gestart met de aanbesteding doelgroepenvervoer voor de periode juli 2020 en volgende jaren. De geformuleerde uitgangspunten verwoord in het adviesdocument 'De toekomst van het doelgroepenvervoer in de regio Arnhem Nijmegen' vormen de basis voor deze aanbesteding.

In de komende periode zal uw raad periodiek worden geïnformeerd over de voortgang.

Statushouders

In 2017 hebben we rijksgelden ontvangen voor statushouders. Deze rijksgelden zijn destijds in de bestemmingsreserve Statushouders gestort. De hoogte van de reserve bedraagt € 188.940. In 2019 en 2020 willen we met deze gelden de werkzaamheden gaan betalen die voortkomen uit de Duivense beleidsnotitie integratie en participatie statushouders. De door het College vastgesteld nota zet in op een hernieuwde kennismaking met de reeds gevestigde statushouders, verbetering van de regievoering op statushouders (reeds gevestigd en nog komende) en ten derde op de

voorbereiding van de veranderende taakuitvoering op de nieuwe wetgeving inburgering. Hiervoor willen we het totale bedrag onttrekken aan de bestemmingsreserve voor 2019 en 2020.

Plusbus

Wat is het? De initiatiefnemers van de Plusbus Zevenaar willen nu ook in Westervoort en Duiven een Plusbus opstarten, in overleg met de vrijwilligers van Graag Gedaan. De Plusbus biedt lokaal vervoer voor inwoners die niet zelfstandig kunnen reizen, geleverd door vrijwillige chauffeurs uit de gemeente. De Plusbus brengt mensen naar dagbesteding en verzorgt ook ritten op afroep voor visite, doktersbezoek, winkelen etc.

Wat levert het op? Met een Plusbus neemt het vervoeraanbod voor ouderen en mensen met een beperking in onze gemeente toe. Het rijden voor elkaar versterkt de sociale samenhang in de gemeente. Mogelijk kan het initiatief op termijn ook het gebruik van het WMO-vervoer (via Avan) beperken en daarmee bijdragen aan kostenbeheersing.

Wat is er nodig? Om de Plusbus te laten rijden zijn twee vormen van subsidie noodzakelijk:

- eenmalige projectsubsidie voor de opstartfase van € 18.000 voor Duiven en Westervoort samen. De provincie heeft een subsidieregeling waarmee een deel van het benodigde bedrag kan worden gedekt.

- structurele subsidie voor coördinatie en planning. Deze functies vragen meer continuïteit, commitment dan vrijwilligers kunnen en willen bieden. Naar schatting € 30.000 per jaar voor onze gemeente. De provincie subsidieert niet structureel.

Besparingen: Bij aanvang is de Plusbus een aanvulling op het Wmo-vervoer. Eventuele besparingen op Wmo-vervoer worden bereikt met flankerend beleid dat pas kan worden bepaald als de Plusbus goed draait. In andere gemeentes is met zulk beleid een reductie van 25% in het Wmo-vervoer van Avan bereikt. Daarvoor is ook in Westervoort en Duiven potentie. We gaan er daarom van uit dat de Plusbus vanaf 2021 een besparing op gaat leveren van € 68.000.

de Reiskoffer"

Dit betreft allemaal kosten (€ 10.000) onder de begrotingspost Leerlingenvervoer. De Reiskoffer is een project dat leerlingen begeleidt naar zelfstandig reizen en daarmee bespaart op uitgaven aan taxivervoer. We kunnen dit project budgettair neutraal doorvoeren.

Stijging budget Veilig Thuis

De stijging voor 2019 wordt veroorzaakt door:
- Loon- prijsindex
- Invoeren van een tweejaarlijkse psychologische check-up voor medewerkers van Veilig Thuis om ziekteverzuim tegen te gaan
- Extra administratieve ondersteuning van de cliëntadministratie n.a.v. de invoering van een nieuw handelingsprotocol en de nieuwe werkwijze met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Meer meldingen door de nieuwe meldcode.
- Hogere accountantslasten n.a.v. voortschrijdend inzicht. Veilig Thuis is een jonge organisatie waarbij dit pas het 2de jaar is dat de financiële structuur op deze manier (gelijk aan VGGM) wordt vormgegeven.

De verwachte bedragen zijn als volgt:

Gemeente	2019	2020 e.v.
Duiven	€ 135.000	€ 147.000

Vanuit het Rijk ontvangen we hier een Integratie-Uitkering voor. In de ramingen is voor dit onderdeel altijd uitgegaan van budgettaire neutraliteit. We laten dit principe nu los en nemen de bijdragen die Veilig Thuis van onze gemeente vraagt op in onze ramingen. Dat betekent dat we als volgt moeten bijramen:

- 2019: € 53.463

- 2020: € 64.656
- 2021: € 85.871
- 2022: € 85.871
- 2023: € 85.871

2.3 Wat gaan we daarvoor doen?

A. De basis op orde

Dit zijn de speerpunten:

2.A.1	Aansluiting Zorg en Onderwijs
Doel	Uitgaande van de ondersteuningsvraag van kind of ouders, werken onderwijs en jeugdhulp samen om kind en ouders te ondersteunen zodat kinderen zoveel mogelijk in de eigen omgeving opgroeien.
Toelichting	Doel is dat kinderen zoveel mogelijk in hun eigen omgeving opgroeien. Omdat kinderen een belangrijk deel van hun tijd op school doorbrengen, is de betrokkenheid van het onderwijs om dit doel te bereiken van belang. Aansluiting van scholen (primair onderwijs en voortgezet onderwijs) op de jeugdhulp en omgekeerd is essentieel. Het onderwijs verleent mede in het kader van passend onderwijs regelmatig ondersteuning aan leerlingen. Voor zover van toepassing moet dit aansluiten op de jeugdhulp die een leerling ontvangt. Daarnaast is het van belang dat signalen vanuit het onderwijs tijdig leiden tot inzet van jeugdhulp en is betrokkenheid vanuit het onderwijs belangrijk als jeugdhulp wordt ingezet. In 2018 en 2019 zijn stappen gezet om de aansluiting te verbeteren. Er zijn nadere afspraken gemaakt en het contact is verder verbeterd. Wachtlijstproblematiek, inkoopvoorwaarden van zorginstellingen en verschillende verantwoordelijkheden tussen gemeente en onderwijs blijven aandachtspunten. In 2020 zal hier op nieuw op worden ingezet en zullen de gemaakte afspraken moeten worden geborgd. Daar waar nodig faciliteren we ondersteuning op een manier die past bij de ondersteuningsvraag. We zetten in op slimme verbindingen van maatwerkvoorzieningen met het onderwijs rondom een kind. Nu we op lokaal niveau goede stappen hebben gezet gaan we nu ook op Liemers niveau de aansluiting tussen zorg en onderwijs verbeteren. Het onderwijs en het samenwerkingsverband van het onderwijs is op Liemers niveau georganiseerd waar ook enkele speciaal onderwijsscholen onder vallen. De gemeenten Westervoort, Zevenaar en Montferland zijn bereid om hier aan mee te werken.
Risico's	Organisaties gaan niet voldoende mee in deze beweging. De bereidheid van de andere gemeenten is groot. Maar lokale verschillen kunnen ertoe leiden dat op regionaal niveau minder resultaten worden bereikt. De wet op de privacy kan een belemmerende factor zijn. Deze nieuwe vorm van samenwerking vraagt flexibiliteit van alle partijen.
Planning	We gaan door met het op casusniveau ophalen van informatie om uiteindelijk de aansluiting te verbeteren en ouders en kinderen nog beter te kunnen ondersteunen. We starten in 2020 in de Liemers met het formuleren van de opdracht om de aansluiting tussen zorg en onderwijs te verbeteren. We gaab de afspraken inventariseren en waar nodig en gewenst deze in breder verband vastleggen en borgen. Vervolgens zullen we medio 2020 de opdracht gaan uitvoeren waarna we in het laatste kwartaal de eerste resultaten laten zien en bepalen wat het vervolg is.
Financiën	Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat uitvoering van dit speerpunt budgettair neutraal verloopt.
Participatie	Wij gaan samen met andere gemeenten, het onderwijs, maar ook ouders en kinderen verder uitvoering geven aan dit speerpunt. We vragen ouders en partners om mee te doen en mee te denken. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de bestaande overlegvormen.

2.A.2	Van maatwerk naar voorliggend
Doel	Het afschalen van zorg mogelijk maken door algemene, voorliggende voorzieningen te versterken en aan elkaar te verbinden. Hierdoor wordt een verschuiving van maatwerk naar voorliggend mogelijk gemaakt.
Toelichting	Het inzetten op de versterking van eigen kracht, sociaal netwerk, preventie en algemene voorliggende voorzieningen draagt (op termijn) bij aan vermindering van de druk op de maatwerkvoorzieningen. Een investering in de algemene voorliggende voorzieningen, ook financieel, leidt tot het minder hoeven inzetten van maatwerkvoorzieningen en specialistische zorg. Inmiddels ingezette initiatieven worden doorontwikkeld en het ontplooien van nieuwe initiatieven wordt gestimuleerd en gefaciliteerd. Daarnaast wordt ingezet op het beter verbinden van initiatieven vanuit de gedachte; samen sterk! Het vergt lef omdat de investeringen voor de baten uitgaan. Om te kunnen investeren in algemene voorliggende voorzieningen, moet een budget beschikbaar komen waaruit geput wordt om de algemene voorzieningen te versterken en verbindingen te faciliteren.
Risico's	Organisaties werken nog onvoldoende samen en kijken onvoldoende over grenzen heen. Bewustwording van nut en noodzaak en de daarbij behorende gedragsverandering van inwoners en organisaties komt niet voldoende tot stand. Onvoldoende wenkend perspectief waardoor organisaties het bedrijfsbelang boven het cliëntbelang stellen.
Planning	Dit is een doorlopend proces dat gedurende het hele jaar plaatsvindt.
Financiën	Het budget dat hiervoor nodig is kan binnen de bestaande middelen worden gevonden.
Participatie	Deze verschuiving vindt samen met de inwoners plaats. Zij spelen een actieve rol in de ontwikkeling van nieuwe vormen van ondersteuning in het voorliggend veld. Niet meer voor, maar samen mét is het uitgangspunt, zie dynamische transformatieagenda. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de bestaande overlegvormen**.**

2.A.3	Uitvoering Integraal Huisvestingsplan
Doel	Toekomstbestendige onderwijsaccommodaties in Duiven, Groessen en Loo.
Toelichting	De gemeente vindt goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Er is derhalve samen met de schoolbesturen gewerkt aan een Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs. Dit IHP is door uw raad op 20 november 2018 vastgesteld. In het IHP zijn de gevolgen voor de bestaande onderwijsaccommodaties voor de komende 15 jaren geschetst/ neergezet. Nu dit IHP is vastgesteld kan er verder gewerkt worden aan toekomstbestendige onderwijsaccommodaties in onze gemeente.
Risico's	De uitvoering van het IHP heeft (op onderdelen) gevolgen voor de bestaande onderwijsaccommodaties, van keuzes tot investeren, verplaatsen en anders inzetten van de accommodatie. Voor realisatie van de uitkomsten is instemming van gemeente, schoolbesturen en hun MR'en noodzakelijk. De uitwerking heeft (financiële) gevolgen voor beheer en gebruik van de gebouwen.
Planning	Na de vaststelling van het IHP is gestart met de uitvoering van het integraal huisvestingsplan (waaronder de renovatie-/ bouwvoorbereiding van schoolaccommodaties). In 2019 wordt de locatiekeuze voor de nieuw te bouwen onderwijsaccommodaties gemaakt. Verder wordt de realisatie van het IHP conform de planning in het IHP de komende jaren verder uitgevoerd.

2.A.3	Uitvoering Integraal Huisvestingsplan
Financiën	Om uitvoering te kunnen geven aan het IHP is er de komende jaren een behoorlijk investeringsbudget in het onderwijsvastgoed vanuit de gemeente nodig. We moeten rekenen op een investering van tussen de € 3 mln. - € 4.5 mln. per nieuw te bouwen schoolaccommodatie. In het IHP zijn de verwachte investeringsbedragen opgenomen. Voor de start van de uitvoering van het IHP (waaronder de renovatie-/ bouwvoorbereiding van schoolaccommodaties) is met de voorjaarsnota 2018 door uw raad reeds een uitvoeringskrediet € 300.000 beschikbaar gesteld. De kapitaallasten bedragen € 13.500.
Participatie	Er wordt samen met de schoolbesturen gewerkt aan de uitvoering van het IHP.

2.A.4	Beschermd wonen
Doel	Met de komst van de Wmo 2015 zijn alle gemeenten in Nederland verantwoordelijk geworden voor opvang en bescherming voor diegenen die niet in staat zijn zelfstandig te wonen.
Toelichting	De wet noemt met name maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De middelen om deze taken uit te voeren zijn over 43 centrumgemeenten verdeeld, met de opdracht aan de regio's om deze taak in gezamenlijkheid uit te voeren. In onze regio Centraal Gelderland vervult Arnhem de rol van centrumgemeente.
Risico's	Met ingang van 1-1-2021 gaan de beschikbare middelen niet meer naar de centrumgemeenten maar worden ze verdeeld over alle gemeenten in Nederland. Daarmee wordt Beschermd Wonen feitelijk een nieuwe decentralisatie opdracht voor de gemeenten in het sociaal domein.
Planning	2019 is het jaar waarin basale keuzes voorbereid en gemaakt dienen te worden. Per 1-1-2020 dienen de volgende afspraken gemaakt te zijn: • Verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten • Verdeling van het beschikbare budget en de financiële risico's • Wijze waarop samengewerkt gaat worden tussen de gemeenten en de regio • Wijze waarop samengewerkt gaat worden met andere betrokken partners binnen de regio (o.a) aanbieder, cliënten, verzekeraars, corporaties) • Wijze waarop de overgangsfase tussen de nieuwe en oude verdeling van financiële middelen vormgegeven zal worden en hoe hierbij geborgd zal worden dat bestaande en nieuwe cliënten weten waar ze aan toe zijn. Per 1-1-2021 moet e.e.a. dusdanig uitgewerkt en duidelijk zijn, dat we op de nieuwe manier kunnen werken.

2.A.4	Beschermd wonen
Financiën	Inmiddels zijn de **voorlopige** uitkomsten bekend van het verdeelmodel dat Cebeon ontwikkeld heeft voor Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Begeleiding Wmo 2015. Voor de samenhangende geldstromen is een geïntegreerd objectief verdeelmodel ontwikkeld. Hiervoor is gekozen omdat deze 3 zorgvormen inhoudelijk nauw met elkaar samenhangen: zoveel mogelijk begeleiding thuis in plaats van wonen in een instelling. Onze regio gaat er op grond van dit model zo'n € 26 miljoen op achteruit. Voor de Wmo-begeleiding kreeg Duiven € 119 per inwoner; het bedrag per inwoner op grond van dit verdeelmodel bedraagt voor Wmo-begeleiding, Maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen € 195, maar hier staan dus ook nieuwe taken tegenover! **Het verdeelmodel is nog niet af!!** De uiteindelijke verdeling zal nog beïnvloed worden door de volgende punten: • Cebeon heeft op enkele punten aannames moeten doen. Daarnaast is sprake van nieuwe ontwikkelingen. • Het model is doorgerekend op basis van cijfers die in het voorjaar van 2017 beschikbaar waren. Er volgt nog een actualisatieslag. • Invoering gaat geleidelijk en regionaal plaatsvinden. • De financiële aspecten worden via een ingroeipad geleidelijk gerealiseerd. • De Wet Langdurige Zorg wordt opengesteld voor mensen met een psychische stoornis. De belangrijkste nadeelregio's bevinden zich voornamelijk in Noord en Oost Nederland. Er is contact gelegd om een gezamenlijke strategie te bepalen en samen op te trekken in de bestuurlijke lobby op landelijk niveau.
Participatie	We streven er naar om met extra inzet op preventie en versterking van de lokale ondersteuningsstructuur onze inwoners snel en adequaat te helpen en zo meer mensen in staat te stellen om met ondersteuning zelfstandig te wonen en te participeren in onze samenleving. Voor wie dat echt nodig heeft, houden we samen een regionaal vangnet overeind.

2.A.5	VN verdrag / Inclusie agenda
Doel	Het verbeteren van de toegankelijkheid van Duiven voor mensen met een beperking.
Toelichting	Gemeente Duiven stelt dit jaar een Inclusie Agenda op. In deze agenda wordt invulling gegeven aan het VN-verdrag voor mensen met een handicap. Het uitgangspunt van het VN-verdrag is dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Ondanks dat er op dit terrein al veel gebeurt ervaren mensen met een handicap nog regelmatig problemen in het meedoen in Duiven. Het VN-verdrag is geratificeerd om de positie van gehandicapten in onze samenleving te verbeteren. Tijdens de werksessie Inclusie Agenda (onderdeel van de DDWD-weken) zijn er al acties naar voren gekomen die nu al uitgevoerd kunnen worden om de toegankelijkheid te verbeteren. Denk aan het aanpassen van gemeentelijke sportaccommodaties, informatievoorziening en bewustzijn, maar ook aanpassingen in de openbare ruimte.
Risico's	Bij de vaststelling van de Inclusie Agenda zal een verdere financiële doorkijk voor de komende jaren geboden worden, zodat er blijvende aandacht en actie is voor het verbeteren van onder andere toegankelijkheid voor mensen met een beperking. Mogelijk wordt dit bedrag vervolgens bijgesteld.
Planning	Het vaststellen van de inclusie agenda Duiven staat gepland voor het 4e kwartaal 2019.

2.A.5	VN verdrag / Inclusie agenda
Financiën	Wij zien het verbeteren van de toegankelijkheid als een autonome ontwikkeling. Om dit jaar al een verbetering te maken in de toegankelijkheid van de gemeente Duiven, vragen wij u in deze voorjaarsnota om een bijdrage van € 10.000 voor 2019 en de jaren 2020-2023.
Participatie	Een van de kernuitgangspunten van het VN-verdrag is ‘about us but not without us’. De inhoud van de agenda wordt dan ook door de doelgroep bepaald.

B. Meedoen naar vermogen

Dit zijn de speerpunten:

2.B.1	Statushouders
Doel	Hernieuwde kennismaking en integratie statushouders en gezinnen met een migratieachtergrond.
Toelichting	Duiven heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid waar het gaat om huisvesting, opvang en/of ondersteuning van statushouders. We willen op een goede en verantwoorde manier voldoen aan de taakstelling, begeleiding, ondersteuning en integratie van de statushouders en mensen met een migratieachtergrond in de gemeente Duiven en zo als gemeente invulling geven aan onze verantwoordelijkheid op dit punt. We onderzoeken alle mogelijkheden en alternatieven die er zijn om dit te regelen. Op 2 april heeft het College de nota vastgesteld aangaande regie op inburgering en participatie. Hierin wordt aangegeven hoe de gemeente vorm geeft aan deze verantwoordelijkheid. In deze nota wordt ook voorgesorteerd op voorziene landelijke wetwijziging. In 2019 zetten we verder in op het integreren en participeren van statushouders en mensen met een migratieachtergrond die al langer in de gemeente Duiven gevestigd zijn. In 2019 zijn een coördinator en ondersteuner aangesteld en is een kernteam van start gegaan waarbij gekozen is voor een integrale aanpak op basis van de vast te stellen beleidsnotitie aangaande statushouders Vanuit gemeentelijke regie wordt samengewerkt met partners zoals Vluchtelingenwerk en RSD om te komen tot een persoonlijk participatieplan. De aanpak willen we in 2019 extra intensiveren om zo ook voor de mensen die reeds langer in de gemeente Duiven zijn, via een hernieuwde kennismaking, een participatieplan voor alle gezinsleden te kunnen maken maar vooral ook te blijven monitoren ter ondersteuning. Uitgangspunt is om gebruik te maken van het bestaande netwerk en dit te versterken.
Risico’s	De Rijksuitkeringen zijn niet toereikend om voldoende ondersteuning te bieden. Het is van belang dat alle beschikbare informatie door alle partijen wordt gedeeld om adequate ondersteuning te kunnen bieden. Indien dit vanwege privacywetgeving niet gebeurt kan dit leiden tot vertraging in inburgering en integratie.
Planning	Begin 2019 zijn en worden voorbereidingen getroffen voor de nieuwe aanpak integratie statushouders. In 1e kwartaal 2019 is een kernteam geformeerd dat breed inzet op integratie van statushouders en hun gezinnen.
Financiën	Er is in 2019 budget om de taken uit te voeren. Het budget komt uit extra middelen die de overheid beschikbaar heeft gesteld. Diverse vrijwilligers maar ook verenigingen en organisaties worden betrokken in de brede aanpak. Hieronder vallen ook actieve burgers. Voor het jaar 2019 ontvangt de gemeente een budget per opgevangen nieuwkomer. Of er nog extra middelen beschikbaar komen is niet bekend. Wij vragen u in deze voorjaarnota wel een bedrag van € 6.760 voor de wettelijk verplichte participatieverklaringen voor nieuwkomers. De gemeente is verplicht deze te verzorgen. In de begroting 2019 is hiervoor geen budget opgenomen maar de kosten kunnen gefinancierd worden uit de beschikbare reserves. Het aantal verklaringen dat hiervoor kan worden verkregen sluit aan bij de verwachte huisvestingstaakstelling.

2.B.1	Statushouders
Participatie	Diverse vrijwilligers maar ook verenigingen en organisaties (waaronder dus RSD en VWON) worden betrokken in de brede aanpak. Samen beslissen, samen handelen.

2.B.2	Oprichting Liemerse ambassade
Doel	Bundelen van overlegstructuren in de Liemers, met als doel om bestaande organisaties met behoud van hun identiteit samen te voegen, om daarmee samen invulling te geven aan de Liemerse agenda voor economie, werk en leefbaarheid.
Toelichting	De oprichting van de Liemerse Ambassade behelst, naast bundeling van de krachten, de optimalisering van mogelijkheden op het gebied van economie, werk en leefbaarheid. Door actief en dynamisch de verbinding te zoeken ontstaat één partij in de Liemers waar ondernemers (werkgevers), onderwijsinstellingen en overheden terecht kunnen, samen kunnen werken en met elkaar op projectmatige basis aan de slag gaan. Dit levert het volgende op: • meer afstemming van activiteiten van de verschillende bestaande organisaties; • minder bestuurlijke drukte; • met 3 taskforces via 3 programmalijnen invulling geven aan de Liemerse agenda voor economie en werk; • Intensievere samenwerking tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en overheid via concrete projecten; • gebundelde inzet van (nieuwe) beschikbare budgetten voor de drie programmalijnen Het gaat om de volgende partijen: • Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt de Liemers • Liemers++ • Liemerse Economische Raad • De Liemers helemaal goed en Liemers Trots
Risico's	De Liemerse Ambassade is bedoeld om een netwerkorganisatie te zijn. Dit betekent dat er evenredige inbreng vanuit ondernemers, onderwijs en overheid moet zijn. Zonder evenredige inbreng wordt het vehikel te afhankelijk van de overheid.
Planning	Op 9 april 2019 is een presentatie van het model. Vervolgens gaan partijen met kartrekkers de diverse taskforces bemensen. Het ligt in de planning om rond september 2019 operationeel te zijn
Financiën	Om uitvoering te kunnen geven aan de oprichting en opbouw van de Liemerse Ambassade is er met ingang van 2019, de komende drie jaren (2019, 20, en 21) een bijdrage vanuit de Liemerse gemeenten nodig. We rekenen met een bijdrage van € 1 per inwoner per jaar per gemeente. Voor Duiven is dit een bijdrage van € 25.000 per jaar. De Liemerse Ambassade krijgt vervolgens drie jaar de tijd om financieel onafhankelijk te worden door externe geldstromen aan te trekken, waarna de gemeentelijke bijdrage(n) kunnen worden afgebouwd.
Participatie	Door de focus te leggen op inwoners van de Liemers met een afstand tot de arbeidsmarkt, ontstaan nieuwe mogelijkheden voor onze inwoners voor uitstroom naar werk, dan wel participatie. Voor ondernemers de kans om personeel aan te trekken binnen de Liemerse agglomeratie.

2.B.3	Ontmoetingsfunctie
Doel	Laagdrempelige ontmoetingsfuncties in Duiven, Groessen en Loo.

2.B.3	Ontmoetingsfunctie
Toelichting	Op diverse plekken in de gemeente worden activiteiten georganiseerd voor specifieke doelgroepen zoals senioren of buurtbewoners. We willen dat die voorzieningen laagdrempeliger worden, simpel toegankelijk zijn voor alle inwoners en dat ze door uitstraling, ligging en programmering ook toegankelijk zijn voor kwetsbare en eenzame inwoners. Op diverse plekken zullen we daarvoor zowel in de functie ontmoeting als in de gebouwen, moeten investeren. Dit speelt momenteel bij het Palet, bij het Eilandplein maar ook in Groessen en Loo.
Risico's	We willen in deze ontwikkeling aansluiten bij de wil en energie die er is in de samenleving. Op basis van de huidige ervaringen is te stellen dat die energie soms onvoldoende is zodat de ontwikkeling stokt. In de huidige fase is dat niet direct een financieel risico maar naar mate de tijd vordert en we meer zijn gaan investeren neemt ook dat risico toe.
Planning	Naar verwachting wordt in de loop van 2019 duidelijk wat de ontwikkelingen zijn op de diverse locaties en wat de verwachte investeringen zijn. In 2020 kan dan e.e.a. concreet gerealiseerd worden.
Financiën	Het bekostigen van de daadwerkelijke ontmoetingsfunctie kan vanuit de bestaande budgetten binnen het sociaal domein. De noodzakelijke investeringen in gebouwen zijn nu moeilijk in te schatten. Bij de autonome ontwikkelingen in programma 3 is deze investering verder uitgewerkt. Ook de te verwachten extra huuropbrengst is daar opgenomen.
Participatie	We sluiten aan bij de samenleving. Er wordt dus op basis van partnerschap samengewerkt met zowel maatschappelijke instellingen als inwoners.

C. Zelfredzaamheid naar vermogen

Dit zijn de speerpunten:

2.C.1	Schuldenpreventie
Doel	De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht op het gebied van schuldhulpverlening. Ons doel is het bieden van gerichte en efficiënte schuldhulpverlening aan inwoners.
Toelichting	De wet verplicht de gemeenteraad om een plan vast te stellen dat richting geeft aan de integrale schuldhulpverlening aan inwoners van de gemeente. Met het vaststellen van het nieuwe beleidsplan schuldhulpverlening 2019 – 2022 ontwikkelen wij een nieuwe en effectieve werkwijze met (extra) inzet op preventie en ondersteuning. Vooral de preventie van schulden krijgt een extra impuls door het inzetten van de Vroegeropaf methode. Deze manier van werken voorkomt dat mensen in schulden terecht komen, of nog dieper in de schulden terecht komen en daardoor meer en langduriger hulp nodig hebben. Naast de al bestaande initiatieven voor administratieve ondersteuning, versterken wij het vangnet, door middel van het inzetten van Schuldhulpmaatjes vanaf 2019.
Risico’s	Het ontbreken van kennis over resultaat van de Vroegeropaf methode op langere termijn.
Planning	In 2019 werken wij toe naar een snelle uitvoering. Eind 2020 volgt een tussenevaluatie.

2.C.1	Schuldenpreventie
Financiën	In 2019 is de start van de implementatie van het project Vroegeropaf. Deze tijd is nodig voor het aansluiten van systemen, het opstellen van werkprocessen, het organiseren van een werkconferentie voor betrokken organisaties. De kosten bedragen € 25.000. Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2018 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de gemeente Duiven voor de jaren 2018 en 2019. Eveneens zijn de door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde gelden ter voorkoming van schulden en bestrijding van armoede toegevoegd. Te weten: • 2018: € 30.083 • 2019: € 24.763 • 2020: € 24.763 De beschikbare middelen voor 2018 zijn bij de programmabegroting 2019 ‘doorgeschoven’ naar 2019. Voor de jaren 2020 t/m 2022 zijn nog geen gelden beschikbaar gesteld. Voor 2020 is een bedrag van € 19.237 (€ 44.000 - € 24.763) benodigd en voor de jaren 2021 en volgende jaren € 44.000.
Participatie	Dit speerpunt is vooral gericht op samen handelen.

2.C.2	Open Club
Doel	Sportverenigingen stimuleren en ondersteunen bij het omarmen van de open club gedachte, zodat zij aan de slag kunnen en gaan met pilots en projecten. Een open club gedachte is een beweging, wat zich laat kenmerken door een open houding van de verschillende betrokkenen binnen een vereniging of organisatie. De open club gedachte is een speerpunt van de Provincie Gelderland, waaruit ondersteuning en stimulering voortkomt voor sportaanbieders.
Toelichting	De gemeente Duiven kent een groot verenigingsleven op het gebied van sport. Deze verenigingen zijn een belangrijke partner voor de gemeente en dragen bij aan een vitale en gezonde samenleving. Een open houding van verenigingen is hierin belangrijk. Dit betekent dat verenigingen een open cultuur hebben, over hun eigen grenzen heen kijken, samenwerking opzoeken en maatschappelijk actief en betrokken zijn. De open club is vaak een samenwerking van één of meerdere verenigingen met partners uit een ander veld. Deze laagdrempelige samenwerkingsverbanden kunnen de gemeente helpen bij het bereiken van haar doelen uit de Transformatieagenda.
Risico’s	Het omarmen van de open club gedachte is lastig voor verenigingen door uitdagingen en vraagstukken binnen hun eigen vereniging. Samenwerking met partijen in andere domeinen (onderwijs, zorg, welzijn) is lastig en komt niet van de grond. De belasting op de vrijwilligers van verenigingen neemt toe en er zullen nieuwe dingen van hen gevraagd worden. Om de genoemde risico’s te ondervangen is, met name in de beginfase, begeleiding en ondersteuning nodig.
Planning	De open club gedachte is al langer een belangrijk thema binnen project BOSS en heeft ook uitgebreid de aandacht gekregen in de gesprekken voor het meerjarenplan en het Stimuleringsbeleid. Als resultaat zijn verschillende verenigingen met de Gelderse Sport Federatie al bezig met een verkenning naar de open club gedachte. In 2019 kan dit door de verenigingen worden verwerkt in hun meerjarenplan, met een ondersteuningsvraag voor 2020. In 2020 (of het schooljaar 2019/2020) kunnen deze plannen tot uitvoering worden gebracht in de vorm van pilots. Met sportaanbieders die nog niet zo ver zijn kunnen in 2020 de gesprekken en ondersteuning geïntensiveerd worden om later in dat jaar aan de slag te gaan met de open club gedachte.

2.C.2	Open Club
Financiën	Vanuit het budget Actief Verbinden en de inzet van de combinatiefunctionaris Sport is er op dit moment al budget en ondersteuning voor verenigingen om aan de slag te gaan met de open club gedachte. Met deze middelen en inzet kan in 2019 al ingezet worden in de transformatie richting open club. Voor de uitvoering van initiatieven, activiteiten of veranderingen binnen verenigingen wordt voor 2020 eenmalig een budget van € 10.000 gevraagd. Met dit geld kan worden geïnvesteerd in kleine aanpassingen binnen de accommodatie, spelmaterialen en andere benodigdheden. Dit geld is nodig om de plannen ook daadwerkelijk uit te voeren en pilots of experimenten te kunnen starten.
Participatie	De gemeente Duiven ondersteunt en sluit aan bij de energie van de verenigingen en de manier waarop zij de open club gedachte vorm willen geven. De verenigingen op de sportparken Het Horsterpark, De Nieuweling, De Heggeakkers en Immerloo zijn sinds de gesprekken rondom de meerjarenplannen (2017 en 2018) al bezig met de open club gedachte. De gemeente ondersteunt en stimuleert de verenigingen door middel van het Stimuleringsbeleid en project BOSS tot het komen van concrete plannen. De combinatiefunctionarissen sport zorgen voor verbinding met het onderwijs en zorg en welzijn. In 2019 zetten we dit voort en willen we de ideeën omzetten naar projecten, om in 2020 uitvoering te kunnen geven aan de open club.

2.C.3	Eenzaamheid
Doel	Eenzaamheid wordt beter gezien en erkend door de samenleving. Er is een divers aanbod dat aansluit op de behoefte.
Toelichting	We hebben geconstateerd dat er voldoende aanbod is, maar dat dit niet altijd aansluit bij de vraag of niet altijd wordt bereikt. Daarnaast kan de samenleving een grotere bijdrage leveren bij het signaleren en het bestrijden van eenzaamheid. Waarbij duidelijk is dat aanpak van eenzaamheid steeds weer maatwerk is. In kleine stapjes willen we eenzaamheid aanpakken. Een groep met inwoners, professionals en leden van het sociaal domein wil actief meedenken hoe we dit samen gaan doen. Verder gaan we op een kleinschalige manier in gesprek met de verschillende doelgroepen en kijken we hoe het aanbod beter kan aansluiten op de vraag, en of dit uiteindelijk breder kan worden ingezet. We denken daarbij aan de groepen jonge alleenstaande ouders, pubers, weduwen/weduwnaars en ouderen. We willen gaan invoeren dat iedere inwoner die zijn of haar partner verliest aandacht ontvangt via het brengen van een bezoek of anderszins en zich daardoor hopelijk wat meer gezien voelt. Daarnaast willen we initiatieven vanuit de samenleving in wijken, straten, buurten en dorpen die direct of indirect gericht zijn op het bestrijden van eenzaamheid extra ondersteunen, faciliteren en stimuleren, financieel of anderszins zoals we dat nu al doen met “Kleur uw buurt” en subsidiëring van dorps- en wijkraden. Tot slot zal een jaarlijkse campagne worden georganiseerd om meer bewustzijn te creëren voor eenzaamheid.
Risico’s	Het risico bestaat dat de samenleving onvoldoende open staat om een bijdrage te leveren aan de aanpak tegen eenzaamheid. Er zijn verder geen grote risico’s, niet anders dan dat we ons moeten realiseren dat eenzaamheid nooit in zijn geheel zal verdwijnen en er soms gewoon bij hoort.
Planning	In 2019 gaan we al aan de slag om kleine stapjes te zetten. Dat doen we door gesprekken te voeren en mensen te stimuleren kleine of grote initiatieven nemen. Zo gaan we in overleg met enkele weduwen/weduwnaars met als doel uiteindelijk een geschikt aanbod te creëren om deze groep te ondersteunen. Ook zal in het najaar een campagne plaatsvinden om meer bewustwording voor eenzaamheid te realiseren.
Financiën	Voor 2019 is € 15.000 begroot. Vanaf 2020 wordt structureel € 20.000 gevraagd om voldoende middelen te hebben om initiatieven te ondersteunen.

2.C.3	Eenzaamheid
Participatie	We kunnen dit alleen samen doen met de samenleving, individuele bewoners, maar ook verenigingen, kerken wijk- en dorpsraden, de Raad voor het Sociaal Domein, buurtverenigingen, scholen etc.

2.C.4	Scheiden zonder schade
Doel	Kinderen ondervinden nog te vaak schade als hun ouders uit elkaar gaan. Kern van het probleem is dat ouders in hun boosheid of teleurstelling niet altijd meer in staat zijn tot redelijk overleg. Zij raken in conflict met de ex-partner en betrekken de kinderen daarbij. Kinderen kunnen zo in een erg kwetsbare positie terechtkomen. Onze inzet is erop gericht om die schade met concrete acties zoveel als mogelijk te beperken. Het uitgangspunt daarbij is dat kinderen niet de dupe mogen worden van de scheiding van zijn ouders. Eén van de manieren om dat te bereiken is door ouders en kinderen te ondersteunen.
Toelichting	Kinderen groeien in diverse leefsystemen op. Een samengesteld gezin, eenoudergezin, stiefgezin of een gezin met meerdere moeders of vaders behoort naast de traditionele gezinsindeling ook tot de mogelijkheden. Het besef dat het krijgen van kinderen verantwoordelijkheden met zich meebrengt, ook als de partnerrelatie wordt beëindigd hoort hier bij. Om het maatschappelijke probleem van scheidingsproblematiek in een zo vroeg mogelijk stadium gericht aan te pakken zetten we in op preventieve ondersteuning. Een probleem als dit kan uit meerdere deelgebieden bestaan. Een gedifferentieerde aanpak is hierbij van groot belang. Een aanpak voor ouders en een aanpak voor kinderen, om zowel de ouders zelf, de kinderen als hun omgeving te begeleiden naar de nieuwe situatie. Daarbij richten wij ons op het ontwikkelen en versterken van een systematische aanpak, een groepsaanpak voor ouders en een voor kinderen, het in kaart brengen van de netwerken van het gezin, de inzet van een JIM, Jouw ingebrachte Mentor, en op wat het basisnetwerk kan betekenen. In de regio Centraal Gelderland wordt binnen het Regionaal Transformatieplan Jeugdhulp ingezet op de ontwikkellijn Complexe echtscheidingen. Hierbij wordt aangesloten bij de landelijke uitrol van het programma Scheiden zonder schade. We zoeken hier de samenwerking nadrukkelijk op.
Risico's	Organisaties gaan niet voldoende mee in deze beweging. De AVG kan een belemmerende factor zijn.
Planning	Kwartaal 1: Inventariseren en onderzoeken wat is er nodig Kwartaal 2 en 3: starten van kleine projecten en leren en ontwikkelen. Wat kan het Basisnetwerk bieden? Kwartaal 4: presentatie van de eerste resultaten en bepalen van het vervolg.
Financiën	Slimme verbindingen en oplossingen worden gevonden door verbeterde inzet van bestaand aanbod. Voor het stimuleren van het proces en ontwikkelen van nieuwe wegen kan gebruik gemaakt worden van bestaande middelen, en worden samengewerkt in de betreffende ontwikkellijn binnen het Regionale Transformatieplan.
Participatie	Partners en ouders ontwikkelen mee, en worden gevraagd mee te denken en mee te doen. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van bestaande overlegvormen. Bij dit speerpunt zetten we in op consulteren, samen beslissen, samen handelen.

2.4 Wat gaat het ons kosten?

Saldi 2019-2023 programma Samenleving

Nieuwe activiteiten	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo voor de Voorjaarsnota	- 25.618.590	- 24.929.549	- 25.166.007	- 25.088.233	- 25.018.360

Nieuwe activiteiten	2019	2020	2021	2022	2023
Autonome financiële ontwikkelingen 2019 e.v.		-	-	-	
Tekorten Jeugdzorg	1.500.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Tekorten Participatie	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
Tekorten vervoersvoorziening	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Sociaal medische indicatie	86.000	86.000	86.000	86.000	86.000
Kwartier maken	45.000	45.000	-55.000	-55.000	-55.000
Rijksvaccinatieprogramma	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000
Transformatieplan Jeugdhulp	0				
Algemeen Maatschappelijk Werk	75.000	75.000			
Muziekeducatieproject	0	12.000	0	0	0
Mantelzorgcompliment	20.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Spelmateriaal Triominos	0	2.530	2.530	2.530	2.530
Plusbus	9.000	0	0	0	0
Coordinatie en planning plusbus	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Besparing Plusbus	0	0	-68.000	-68.000	-68.000
Reiskoffer	0	0	0	0	0
Veilig Thuis	53.463	64.656	85.871	85.871	85.871
Movisie	5.000				
Gymzalen Groessen en Loo	7.545	7.545	7.545	7.545	7.545
Saldo na voorjaarsnota	**- 27.937.598**	**- 26.765.280**	**- 26.767.953**	**- 26.690.179**	**- 26.620.306**
Gevolgen speerpunten:					
VN verdrag/inclusie agenda	0	10.000	10.000	10.000	10.000
Verplichte participatieverklaringen	6.760	0	0	0	0
Liemerse ambassade	25.000	25.000	25.000		
Ontmoetingsfunctie	0	0	0	0	0
Schuldenpreventie	0	19.237	44.000	44.000	44.000
Open club	0	10.000			
Eenzaamheid	0	20.000	20.000	20.000	20.000
Aanvullende wensen:					
Opbouwwerk in de wijken		100.000			
Saldo bij honoreren alle wensen	**- 27.969.358**	**- 26.949.517**	**- 26.866.953**	**- 26.764.179**	**- 26.694.306**

Bedragen in €

2.5 Aanvullende wensen

Opbouwwerk in de wijken

Sinds 2017 is de inzet van het opbouwwerk door de Stichting Mikado op verzoek van de gemeente geïntensiveerd. Verbinding tussen bewoners met name daar waar sprake is van te weinig en/of negatieve interactie is het speerpunt. Deze inzet is de afgelopen jaar steeds incidenteel afgedekt. Voorgesteld wordt de gemeentelijk bijdrage ook in 2020 te verlenen en nogmaals eenmalig op

te hogen van 60.000 tot 160.000 en in 2020 na een evaluatie een definitief besluit over een structurele verhoging te nemen.

Contacten tussen gemeentelijke functionarissen (binnenstenbuiten en basisteam/ sociaal team) en de twee professionals van mikado verlopen soepel en de taakafbakening (signalering en activering versus afstemming en maatwerk) krijgt steeds meer vorm. Zonder bestendiging van deze inzet lopen doelstellingen uit het collegeprogramma en uit het sociaal domein (activering en inclusie) gevaar en bestaat tevens het risico dat daar waar succesvol verbinding tot stand is gekomen deze weer verloren gaat.

De kosten van de verhoogde inzet bedragen in 2020 eenmalig € 100.000. Daarmee kan Mikado de inzet van de twee betrokken professionals bestendigen. In totaal gaat het om 1 fte.

Programma 3 Omgeving

3.1 Wat willen we bereiken?

Programmadoel
In Duiven is het goed leven, wonen en werken. Wij willen een aantrekkelijke werk-, woon- en leefomgeving die toekomstgericht en duurzaam is. Er is ruimte voor gerichte ontwikkeling, initiatief en innovatie.

Toelichting
We willen de bestaande economische structuur behouden en versterken op zowel de bedrijventerreinen als in de winkelgebieden. Hiermee zijn we in staat te zorgen voor behoud en uitbreiding van de lokale en regionale werkgelegenheid en het voorzieningenniveau. Wij willen de regionale vraag en aanbod op de arbeidsmarkt en het beroepsonderwijs op elkaar afstemmen. Wij willen potenties in de vrijetijdseconomie verder benutten. Voor een goed ondernemings- en vestigingsklimaat zijn duurzaamheid en bereikbaarheid van Duiven belangrijke randvoorwaarden.

Wij willen een aantrekkelijke en duurzame leefomgeving in Duiven, Groessen, Loo en het buitengebied. Hierbij gaat het in de basis om schoon, heel, veilig en gezond. De nadruk ligt op behoud en verbetering van de bestaande kwaliteit van de leefomgeving en het daarbij passende voorzieningenniveau, het benutten van bestaande (natuur-)waarden en een (aanvullend) woonaanbod dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoefte.

Wij stimuleren en faciliteren en zijn hiervoor uitnodigend naar bewoners, ondernemers en bedrijven, bezoekers en andere partners in vele samenwerkingsverbanden binnen en buiten Duiven. Wij verbinden en doen mee. Zo maakt Duiven het waar. Wij zijn ons bewust van bestaande waarden, kwaliteiten en potenties van Duiven. Wij zorgen er samen voor dat deze evenwichtig worden benut óf worden beschermd.

Hoofddoelen
Daarom zetten we in op:
- Het versterken van goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
- Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.
- Het implementeren van nieuwe wetgeving die op ons afkomt.

Externe ontwikkelingen
Verdere economische groei
Ook in Duiven is de voorspoedige economische ontwikkeling merkbaar. Het aantal banen is de afgelopen jaren fors gegroeid tot ruim 16.500. Vooral daardoor daalde het werkloosheidspercentage tot 3,6%. Op al onze bedrijventerreinen is weer volop nieuwe bedrijvigheid zichtbaar, meest in het oog springend op Seingraaf en Centerpoort-Nieuwgraaf. Het bevestigt het belang van de Duivense economie voor de Liemers en de regio Arnhem Nijmegen. Dit geeft aanleiding om een duurzame ontwikkeling van onze bedrijventerreinen door te zetten en niet af te remmen met regionaal/provinciaal beleid (zie de RPW-ontwikkeling hieronder). Verwacht mag worden dat door de geplande verbreding van de A12, de verlenging van de A15 en de in gang gezette energietransitie de economische positie van de Liemers, met Duiven als een belangrijke motor in de toekomst gunstig zal zijn. Het Liemerse bedrijfsleven en de Liemerse gemeenten hebben belang bij een gezamenlijk uit te dragen economische visie op onze regio. Deze trends bieden daarnaast goede vooruitzichten voor de afronding van het Vitaal Centrum Duiven en de vrije tijdseconomie. De organisatie dient rekening te houden met toename van initiatieven voor nieuwe ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

RPW (Regionaal Programma Werklocaties)
Op 7 februari 2018 heeft de provincie Gelderland het RPW voor de regio Arnhem Nijmegen vastgesteld. Dit RPW houdt onder andere in dat voor bepaalde bedrijventerreinen, waaronder Seingraaf, Graafstaete en De Nieuweling mogelijk (gedeeltelijk) plancapaciteit geschrapt zouden moet worden. Dat is het geval indien de bedrijfskavels niet voor 2021 zijn uitgegeven, waarbij voor Graafstaete en De Nieuweling geldt dat in totaal nog 4 ha in voorraad kan blijven. Zoals

bekend hebben de raden van de gemeenten Duiven, Montferland, Zevenaar, Westervoort en de toenmalige gemeente Rijnwaarden niet ingestemd met dit RPW. Op 11 februari 2019 heeft de provincie een concept-'Ruimtelijke Uitwerking' van het RPW voor inspraak gepubliceerd. Daarin is concreter aangeven welke delen van bedrijventerreinen op 'voorzienbaar' worden gesteld met het oog om deze eventueel te gaan ontstemmen. De gezamenlijk optrekkende colleges van de Liemerse gemeenten hebben inmiddels een kritische zienswijze bij Gedeputeerde Staten ingediend. Voor Duiven gaat het college ervan uit dat de aantrekkende economie en de concrete belangstelling van het bedrijfsleven leidt tot succesvolle uitgifte van kavels, waardoor het wegbestemmen van bedrijfsbestemming niet noodzakelijk zal zijn. De provincie zal uiterlijk op 1 juli de definitieve versie van de Ruimtelijke Uitwerking vast stellen. Daarna zal de provincie de planologische procedures opstarten voor het wegbestemmen, voor zover dat nog als noodzakelijk is wordt beoordeeld. Mocht de provincie tot die conclusie komen, dan zal ons college juridisch verweer in stelling brengen.

Circulaire economie
In 2018 is een start gemaakt met het gemeentelijke programma Circulaire Economie. De noodzaak hiertoe is onverminderd groot. Onderdeel van dit programma is de zg.*'grondstoffentransitie'*. Hierbij staat het hergebruik van producten en grondstoffen centraal en worden afval en schadelijke emissies zo veel mogelijk voorkomen. Ook de *'energietransitie'* is onderdeel van dit programma: het omschakelen van fossiele energiebronnen naar het gebruik van hernieuwbare energie zoals bijvoorbeeld zonne-energie en windenergie. Het huidige kabinet heeft aanzienlijke ambities die naar verwachting in het voorjaar 2019 leidt tot een nationaal klimaatakkoord.
Inmiddels hebben zowel Duiven als Westervoort de ambitie uitgesproken om in 2050 energieneutraal te zijn, in aansluiting op nationale en regionaal beleid. Dit vraagt enerzijds om een aanzienlijke besparing van energie en anderzijds vraagt dit om een grootschalige opwek van duurzame energie.
Deze opgaven kan de gemeente niet alleen oplossen. Duiven en Westervoort werken met andere gemeenten uit de regio Arnhem Nijmegen en de provincie Gelderland samen in een zogenaamde Regionale Energiestrategie (RES).
Dit staat ook beschreven in het klimaatakkoord. Binnen de RES wordt gewerkt aan een 'regionaal bod' waarin voor de gehele regio kansrijke gebieden voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit worden aangewezen, inclusief de daarvoor benodigde infrastructuur. Ook valt het opstellen van een regionale warm-infra structuur voor de gebouwde omgeving onder de RES. Volgens de huidige, landelijk afgesproken planning dienen alle partijen, waaronder dus ook alle gemeenten, eind 2019 te besluiten over het concept-RES. Deze wordt vervolgens aangeboden aan de landelijke klimaattafels. Er wordt dan beoordeeld of met het totaal van alle RESsen voldaan wordt aan de landelijke doelstellingen inzake CO2 voor 2030, met een doorkijk naar 2050. Medio 2019 zal voor het gehele proces nog een startnotitie aan de gemeenteraden worden voorgelegd.
De *'klimaatadaptatie'* is de derde pijler van het programma. Dat bestaat uit de grote opgaven om de kwetsbaarheid als gevolg van klimaatverandering te verminderen. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie vraagt aan alle gemeenten een 'stresstest' te doen om verwachte knelpunten op het gebied van onder meer wateroverlast in kaart te brengen. De stresstest wordt in onze regio medio 2019 afgerond en zal gevolgd worden door een risicodialoog met bewoners. Net als de energietransitie kunnen hier ruimtelijke claims en ingrepen in het openbaar gebied uit voortvloeien.

De woningmarkt
De woningmarkt is de afgelopen jaren weer volop in beweging. Dat geldt voor zowel de huur- als de koopsector. De voorraad te koop staande woningen is fors geslonken en de prijzen zijn weer op het niveau van 2008. In 2 jaar tijd is de markt van een kopersmarkt volledig omgeslagen naar een verkopersmarkt en nadert nu het moment dat het beperkte aantal te koop staande woningen de doorstroming gaat belemmeren. Dit komt voort uit een inhaalvraag vanuit de crisis en door een grotere behoefte dan tot voor kort aangenomen. In de sociale huursector was de mutatiegraad ook gestegen maar is inmiddels al gedaald en is de zoektijd van onder het jaar opgelopen naar ruim boven het jaar. Ook hier was sprake van een inhaalvraag, maar ook de mogelijkheden om

in de sociale huur te komen zijn wettelijk beperkt en de stijging van de betaalbare koop maakt het lastiger om door te stromen. Binnen zowel de huur als de koop is een aanvullend woonaanbod nodig dat is gericht op maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften zoals aangegeven in de gemeentelijke Woonvisie en de Liemerse Woonagenda. De opgave voor de gemeente blijft nog steeds: de juiste woning, voor de juiste doelgroep op de juiste plaats.

Naar een nieuwe Omgevingswet
Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer de Omgevingswet aangenomen. De beoogde invoering is op dit moment 1 januari 2021. Deze omvangrijke stelselwijziging met geheel andere planologische instrumenten, procedures, werkwijze en ict, vraagt ook om een andere rol van de overheid en van partners. Deze transitie en de tijdige voorbereiding daarop is een stevige opgave en raken meerdere domeinen binnen het fysieke domein en de organisatie 1Stroom. Deze ontwikkeling wordt samen met Westervoort opgepakt. In 2017 is koersdocument “Implementatie Omgevingswet” en het “Plan van Aanpak Omgevingswet” vastgesteld, op basis waarvan de implementatie verder wordt voorbereid en uitgevoerd. Voor 2019 staan de volgende zaken centraal: omgevingsvisie, omgevingsplan Helhoek, verordening fysieke leefomgeving en vergunningverlening, waarbij belangrijke stelselelementen worden gebouwd. Dit bouwen doen wij niet alleen, maar samen met onze partners, waarbij participatie, integraal werken en zaken mogelijk maken, centraal staan.

Doortrekking A15 en verbreding A12
Het project “ViA15” is een ontwikkeling die de komende jaren de grootste impact heeft op de leefomgevingskwaliteit van Duiven en waarover veel mensen zich zorgen maken. Zoals bekend heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat op 25 februari 2019 het Tracébesluit uit 2017 gewijzigd vastgesteld. De bewindsvrouwe besloot hiertoe om verdere vertraging van het Project ViA15 als gevolg van de discussie rondom de Programmatische Aanpak Stikstof te voorkomen. Wij hopen dat dit er toe leidt dat in 2020 ook daadwerkelijk de schop de grond in gaat. Begin 2020 wordt het consortium bekend dat de aanbestedingsprocedure heeft gewonnen. In de periode 2022-2024 wordt de doorstrekking van de A15 en de verbreding van de A12 fysiek opgeleverd. Om onze belangen als gemeente en onze inwoners goed te behartigen, blijven wij op proactieve en constructieve wijze aan het verdere proces deelnemen.

3.2 Autonome financiële ontwikkelingen

De autonome kostenontwikkelingen voor 2019 en volgende jaren worden hier aangegeven. Dat zijn naast incidentele zaken voor 2019, ook de structurele kostenontwikkelingen. Het gaat dus om bestaand beleid waar structurele of incidentele wijzigingen op ontstaan. In feite is dit het gedeelte dat eerder in de Duivense tussenrapportage werd genoemd .

Stimuleren en faciliteren van vitale dorpen en wijken
In de voorjaarsnota van 2018 is een incidenteel bedrag van € 30.000 beschikbaar gesteld. Dit om samen met de dorps- en wijkraden een verdere opvolging van de opgestelde plannen en de beschreven thema’s en aandachtpunten te kunnen geven. De processen zijn hiervoor later in gang gezet dan was gepland. Eind 2018 zijn de eerste stappen gezet in dit proces. Hierdoor is het bedrag komen te vervallen. Voorgesteld wordt om het bedrag nogmaals op te nemen voor 2019. Hierdoor blijft de voortgang in het proces en is medio 2019 een actueel beeld van de dorps- en wijkplannen met een bijbehorende prioritering gereed. Deze worden gedurende 2019 verder uitgewerkt in concrete uitvoeringsplannen.

Basisregistratie Ondergrond
Betrouwbare en toegankelijke informatie over de samenstelling van de ondergrond is van groot belang voor het gebruik van de ondergrond. Hiertoe is in 2015 is de wettelijke regeling BasisRegistratie Ondergrond vastgesteld (wet BRO). In januari 2018 is het eerste deel van deze wet in werking getreden. Dit houdt in dat overheden vanaf dat moment de wettelijke plicht hebben om de nu nog versnipperde informatie omtrent de ondergrond samen te brengen, te harmoniseren en te uniformeren in 1 landelijk systeem. Dit systeem zal straks opgaan in het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Het invoeren van de BRO is nieuw werk dat niet binnen 1Stroom is belegd. De huidige informatie moet in het systeem worden verwerkt en er is een inhaalslag te behalen. Om hier uitvoering aan te kunnen geven is voor 2019 een bedrag nodig van € 27.500. Het aandeel

Duiven bedraagt € 17.325. Vanaf 2020 is structureel € 55.000 per jaar nodig. Het aandeel voor Duiven bedraagt € 34.650 per jaar.

Onderhoud en update applicatie Ruimtelijke plannen
De aanschaf van de applicatie Squit 20/20 Wro komt in de plaats van de huidige applicatie RoTotaal. Deze update is essentieel om te voorzien in de borging van de huidige Wro-processen en –planvoorraad. Een omgeving die voorziet in alle benodigdheden voor ruimtelijke plannen om de overgangsperiode tot de Omgevingswet te overbruggen. Ook betreft het noodzakelijke aanvullende modules voor *'archiveren'* van ruimtelijke plannen en *'bekendmakingen'*. De aanschaf en implementatie vindt in samenspraak plaats met RID de Liemers, Duiven, Zevenaar en Westervoort. De kosten zijn berekend met toepassing van een verdeelsleutel op basis van inwonersaantallen. De aanschaf van deze applicatie met aanvullende modules kost eenmalig € 8.000 in 2019. Voor het beheer van deze applicatie is vanaf 2019 structureel een bedrag nodig van € 16.000 per jaar.

Renovatie begraafplaats 't Heijlige Lant
In januari 2019 heeft het college besloten om te starten met de renovatie van de begraafplaats binnen het beschikbare budget. Middels een kennisgeving is de raad geïnformeerd over het ontstane tekort en de oorzaken hiervan. Om de renovatie zoals gepland uit te voeren is een extra investering nodig van € 213.000. Daarnaast zijn bij de laatste infoavond extra wensen geuit door de samenleving die een investering vragen van € 60.000. Dit betekent vanaf 2020 een structurele kapitaallast van € 9.100 per jaar. Bij de herziening van de kostendekkendheid van de grafleges kan een deel van de investering worden gedekt. Om het totale bedrag van € 273.000 te dekken is een legesverhoging nodig van 15% (de kostendekkendheid van de grafrechten is nu 52%). Grafrechten kunnen pas worden aangepast na aanpassing van de verordening.

Ruimen graven begraafplaats 't Heijlige Lant
In 2018 is het ruimen van de begraafplaats voorbereid. In de zomer is een groot deel van de beplanting op de begraafplaats verdroogd. De uitvoering van het grafruimen is daarom gekoppeld aan het vervangen van de beplanting en vond plaats in de eerste maanden van 2019. Tijdens het ruimen zijn in enkele graven onverteerde resten aangetroffen. Hieraan zijn extra kosten verbonden. De totale kosten bedragen € 46.000. De kapitaallasten bedragen vanaf 2020 € 1.533 per jaar.

Essentaksterfte
Tijdens de VTA controle van de bomen in Duiven is de Essentaksterfte geconstateerd. Van de 1700 Essen zijn er 700 aangetast. Om de ziekte te beheersen zijn maatregelen nodig die maatwerk vergen. Hiervoor is in deze specifieke situatie een protocol ontwikkeld. Dode Essen worden gerooid. Andere Essen worden gecontroleerd en voor veel bomen wordt extra snoei voorgesteld. Met deze methode krijgen we beter zicht op de ontwikkeling van de ziekte en kan herplant goed worden voorbereid. De kosten voor herplant worden in de voorjaarsnota van 2020 meegenomen. De kosten in 2019 voor het controleren en inventariseren en het extra snoei- en rooiwerk bedragen € 35.000.

Uitvoering Landschapsontwikkelingsplan (LOP)
Bij de vaststelling van het LOP is voorzien in een structurele onttrekking uit de bestemmingsreserve Groenfonds met € 30.000 per jaar voor een periode van 10 jaar. De exacte invulling van de uitvoeringsagenda en de planning wordt per jaar bepaald en is afhankelijk van de energie in de samenleving, de subsidiemogelijkheden en de kansen ten aanzien van werk-met-werk maken. Voor 2019 staat de kap van 164 bomen langs de Schoepikstraat gepland (in samenwerking met noodzakelijk asfaltonderhoud). Dit is de laatste fase van het project 'Aanpak Weteringen' en daarmee zal ook de herplant plaatsvinden in het najaar van 2019. De kosten voor de kap en herplant bedragen € 60.000. Dit bedrag wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve Groenfonds.

Kostenverhoging aanbesteding regulier onderhoud (melding verwachte overschrijding)
De laatste aanbesteding was erg scherp. Destijds schreven de aannemers erg laag in. Inmiddels zijn de prijzen sterk gestegen. Hierdoor verwachten we een aanzienlijk aanbestedingsnadeel. Over

de grootte van dit nadeel is nog niets te zeggen gezien de aanbesteding nog in voorbereiding is. Voorbeelden uit de markt geven aan dat het nadeel mogelijk ruim boven de € 100.000 uit komt.

Meevaller in de aanleg kunstgrasvelden investeren in duurzame verlichting
De kosten voor de renovatie van de kunstgras voetbalvelden zijn door de keuze voor een bepaald type infill, lager dan geraamd. Hierdoor ontstaat ruimte en de kans om de investering van Led-verlichting rondom deze kunstgrasvelden naar voren te halen. Deze investering voor de verduurzaming van de sportparken is onder andere mogelijk geworden door de participatie van de verenigingen in het proces en het toepassen van assetmanagement. Door inzet van een deel (€ 84.700) van het renovatiebudget voor de sportparken DVV en Heggeakkers en het naar voren halen van de vervanging van veldverlichting (€ 50.000) kan er Led-verlichting worden aangebracht op de kunstgrasvoetbalvelden en kan de installatie bij DVV omgebouwd worden naar wedstrijdverlichting. Daarnaast worden de vrijgekomen lichtmasten en armaturen die niet geschikt waren voor LED verlichting verplaatst naar de trainingsvelden in Groessen, waar de verlichting inmiddels is afgeschreven. De kosten hiervoor zijn € 10.000. In totaal levert dit vanaf 2020 per saldo een voordeel op van € 1.235 per jaar aan kapitaallasten.

Vervangen verlichting Sportpark Immerloo
Bij de inspectie van de verlichting op sportpark Immerloo is gebleken dat de verlichting niet meer veilig is. De vervanging van de verlichting was gepland in 2020 en wordt hierdoor een jaar naar voren gehaald. Dit betekent dat de kapitaallasten van € 2.020 per jaar al vanaf 2020 (een jaar eerder) optreden.

Verhoging afvalbelasting
Per 1 januari 2019 is de verbrandingsbelasting op afval verhoogd van € 13,21 naar € 32,12 per ton restafval. Dat betekent bij de huidige hoeveelheid een kostenstijging van € 57.675 per jaar. Vanaf 2020 wordt dit bedrag doorberekend in de afvalstoffenheffing.

Capaciteit voor uitvoeren afvaltaken
Het uitvoeren van de afvaltaken betreft het opstellen van het beleid, vertalen beleid naar uitvoeringstaken, contractmanagement en contacten met de samenleving. Dit gaat over alle afvalstromen. Er is een toenemende aandacht vanuit de maatschappij voor zwerfafval. Ook moeten beide gemeenten nog acties uitzetten tot betere scheiding om de landelijke doelstelling te behalen. Beter scheiding levert minder restafval op, waardoor de kosten voor afval kunnen dalen. Met de huidige bezetting is er geen mogelijkheid om alle beoogde taken (met voorrang) uit te voeren. Om voor beide gemeenten de taken uit te voeren, is structureel een bedrag van € 30.000 per jaar nodig. Conform de verdeelsleutel betekent dit voor Duiven vanaf 2020 een bedrag van € 18.900 per jaar. Voor de 2e helft van 2019 is dit € 9.450.

Ontwikkelingen Eilandplein 300-302-304
Momenteel worden de plannen uitgewerkt voor de huisvesting van het consultatiebureau in een gedeelte van onze accommodatie aan het Eilandplein. Hiervoor is door de gemeenteraad reeds een afzonderlijk krediet beschikbaar gesteld. Gekeken wordt nu naar de invulling en verhuur van het overige deel van deze accommodatie. Vanwege gedeeltelijke leegstand zijn in de afgelopen jaren geen investeringen meer gedaan in het kader van Groot-Onderhoud of duurzaamheidsmaatregelen. De herschikkingen van huidige huurders en komst van nieuwe huurders biedt kansen om het gebouw te re-stylen, te herinrichten en achterstallig/uitgesteld onderhoud uit te voeren. Hiermee kan de totale accommodatie weer optimaal verhuurbaar worden gemaakt. Globaal wordt verwacht dat voor de totale aanpak circa € 300.000 aan investering benodigd is. Hierbij is uitgegaan van een beperkte verbouwing en herschikking van ruimtes, zonder ingrijpende herindeling in kleinere units waarvoor installaties aangepast moeten worden (zoals bij de huisvesting van het consultatiebureau het geval is). De totaal geraamde kosten zijn als volgt onderverdeeld:

- Groot-Onderhoud voor componenten met een onderhoudscyclus 1-25 jaar € 85.000 te dekken uit de Voorziening GOG.
- Groot-Onderhoud vervangingsinvesteringen voor componenten met een cyclus van > 25 jaar ca. € 75.000 (kapitaallasten € 3.000/ jaar)

- Extra investeringen in kader van Duurzaamheid/Energiezuinigheid ca. € 20.000 (kapitaallasten 10 jaar - € 2.000 /jaar)
- Overige kosten voor herindeling i.k.v. verhuurbaarheid participanten ca. € 120.000 (kapitaallasten 20 jaar - € 6.000 / jaar)

De potentiële huuropbrengst is totaal circa € 100.000 per jaar, uitgaande van volledige verhuur tegen huidige verhuurtarieven exclusief servicekosten. Het risico bestaat dat niet alle ruimten verhuurd worden. In dat geval zal er ook geen of minder investering in dat deel van het gebouw worden gedaan. Echter het beschikbaar hebben van krediet is wel noodzakelijk om snel te kunnen handelen zodra een (potentiële) huurder zich aandient. Doel van de investering is het pand weer levendig te maken met een diversiteit aan bezoekers. Het voorstel is een krediet van € 215.000 beschikbaar te stellen. De kapitaallasten bedragen vanaf 2020 € 11.000 per jaar.

Optimalisering weekmarkt Duiven – samenwerking ondernemers
De gemeenteraad van Duiven heeft op 18 december 2018 in het kader van de behandeling van de belastingverordeningen 2019 het college opdracht gegeven te onderzoeken wat de levensvatbaarheid is van de weekmarkt in Duiven. Het onderzoek is inmiddels uitgevoerd door Stichting CLOK, deze kosten in 2019 bedragen € 5.200.
De uitkomst van het onderzoek is dat de weekmarkt in Duiven levensvatbaar is. Daarbij is perspectief en samenwerking nodig en dient te worden gekeken naar de locatie van de markt, de dag en het tijdstip. Daarvoor is een gezamenlijk actieplan gewenst, gericht op samenhang en samenwerking tussen gemeente, centrumondernemers, marktkooplieden, vastgoedpartijen en andere betrokkenen vanuit een gezamenlijk, actuele visie op het centrum. Om hiertoe te komen, en dit breder te trekken dan alleen de weekmarkt, en bijvoorbeeld te komen tot centrummanagement, wordt voor 2019 incidenteel een bedrag gevraagd van € 15.000.

Circulaire Economie
In zowel de gemeente Duiven als Westervoort is inmiddels door de gemeenteraad de ambitie vastgesteld om in 2050 energieneutraal te zijn. Dit vraagt een zeer grote inspanning van beide gemeenten. Voor deze opgave is vanaf 2019 structureel een bedrag opgenomen van € 225.000 voor Duiven en Westervoort samen. Dit vooruitlopend op een verdere onderbouwing van de benodigde middelen in een programmaplan voor de komende jaren. Inmiddels is met een uitwerking en presentatie van bureau Over Morgen (de Folder) de raad op hoofdlijnen hierover geïnformeerd. Hierbij is ook aangekondigd dat reeds voor 2019 aanvullende middelen nodig zijn, onder meer als gevolg van ziektegevallen en het plotselinge overlijden van een fulltime kracht. Deze gevolgen worden waar mogelijk met tijdelijke inhuur opgelost. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan een structurele invulling. Ook worden we geconfronteerd met de Regionale Energie Strategie (RES). Duiven en Westervoort kunnen zich niet onttrekken aan deze ontwikkeling. Tenslotte is er extra inzet benodigd voor communicatie en participatie en de eerste fase van de verplicht op te stellen gemeentelijke Warmtevisie. Voor 2019 is daarom een aanvullend bedrag van € 282.000 nodig. Het aandeel voor Duiven bedraagt € 177.660.

Uitvoering woningbouwprogramma Duiven
In 2019 krijgt de notitie Woningbouwprogramma verder vorm middels een vervolgnotitie “versnelling woningbouw Duiven" met daar in aandacht voor de haalbaarheid van ambities die voortkomen uit de notitie woningbouwprogramma. Voor het bereiken van deze ambities en het (versneld) uitvoeren van deze locaties en het programma zijn extra middelen nodig. Deze middelen zijn benodigd voor extra capaciteit en/of het verlengen van de huidige tijdelijk ingehuurde projectleider, bovenop de inmiddels per 1 juli 2019 verworven vaste projectleider voor de woningbouwopgave van Duiven én de opgave voor Westervoort. Een extra bedrag is nodig van € 60.000 voor de opgave van beide gemeenten samen. Volgens de bekende verdeelsleutel Duiven-Westervoort, is het aandeel voor Duiven € 37.800. Voor 2018 is met een amendement op de Voorjaarsnota 2018 € 50.000 extra ter beschiking gesteld, om in 2018 een versnelling op de woningbouwopgave te realiseren. In 2018 zijn deze middelen niet concreet ingezet, gelet op het belang om allereerst tot afronding te komen van de haalbaarheidsstudie en de notitie "versnelling woningbouw Duiven". In praktische zin speelt hierbij ook mee dat het in de huidige markt niet eenvoudig is om een projectleider te vinden. Veelal zijn ze voor een beperkt aantal

uren per week beschikbaar. Ook is continuïteit op dossiers een aspect en is het op complexe RO-dossiers niet eenvoudig om kennis en kunde snel over te dragen. Na vaststelling van de notitie "Versnelling woningbouw Duiven", kan per locatie gerichter extra projectleiding worden ingezet. Dit met de verwachting om ook versneld te kunnen starten met locaties en/of de snelheid, prioriteit of continuïteit beter te borgen. Daarom wordt voorgesteld middelen op te nemen om de bestaande tijdelijke inhuur te kunnen verlengen. Zie verder de toelichting bij het betreffende speerpunt (3.B.2) in de volgende paragraaf.

Uitvoering Woonvisie en Liemerse Woonagenda
Als uitvoering van de (sub)regionale woonagenda wordt in 2019 een regionaal monitoringsinstrument opgesteld. Dit brengt jaarlijks onderhoudskosten met zich mee. In 2019 wordt ook een Woonbehoefte onderzoek uitgevoerd met in ieder geval de subregio's Liemers en Arnhem. Beide activiteiten worden in regionale afstemming en samenwerking uitgevoerd. Dit beperkt de kosten voor de Duiven en Westervoort. Bovendien heeft de provincie aangegeven ook mee te betalen. De kosten bedragen voor 2019 eenmalig € 10.000 en structureel vanaf 2020 € 1.000 per jaar voor Duiven en Westervoort samen.
Daarnaast wordt in de subregio de Liemers aanvullend onderzoek gedaan naar vraag en aanbod van huisvesting van arbeidsmigranten. De geschatte kosten voor de 5 gemeenten zijn naar verwachting € 10.000. Voor Duiven en Westervoort samen is hiervoor incidenteel in 2019 maximaal € 5.000 nodig.

Opstellen woonwagenbeleid Duiven – Westervoort 2019
Als gevolg van het Rijksbeleidskader 'gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid' moet er gemeentelijk beleid ten aanzien van woonwagens en standplaatsen opgesteld worden. Daarvoor moet de behoefte aan standplaatsen in beeld worden gebracht. Het opstellen van dit beleidskader en in beeld brengen van de behoefte, wordt in de subregio de Liemers gezamenlijk opgepakt. De benodigde middelen voor Duiven zijn incidenteel € 10.000.

Vervolg Starters- en Duurzaamheidsleningen
In de Woonvisie 2025 en de Woonagenda 2017-2021 (vastgesteld op 8 mei 2017) is opgenomen om de effecten van de Starterslening te evalueren en te bekijken deze wel of niet voort te zetten en verder om andere leningen, zoals de blijvers- of duurzaamheidslening, te verkennen. In 2018 is gestart met de verkenning van de drie leningen, de mogelijkheden en alternatieven.
Uw raad heeft hierover een eerste presentatie gehad eind 2018. In 2019 wordt met de verkregen input een integrale afweging gemaakt van de leningen en instrumenten. Hierbij wordt ook gekeken of kan worden aangesloten bij de recente mogelijkheden van het Provinciaal stimuleringsfonds 'Toekomstbestendig Wonen van de provincie Gelderland'. De maatregelen die met deze regeling (cofinanciering) kunnen worden gefinancierd zijn: energie, asbestsanering, levensloopbestendigheid, sloop van bijvoorbeeld verpauperde schuurtjes en, indien van toepassing, funderingsherstel. Vertrekpunt voor de regeling is de uitvoering van minimaal één energiemaatregel per lening. Eén en ander moet in 2019 leiden tot een concreet raadsvoorstel. Het instellen van een regeling vraagt om een fondsvorming, mogelijk eenmalig te financieren vanuit de Algemene Reserve. Dit behoeft daarom geen uitwerking in deze voorjaarsnota.

Uitvoeringsprogramma Erfgoedvisie Duiven
De gemeenteraad heeft op 20 maart 2017 de Erfgoedvisie voor de gemeente Duiven vastgesteld. Onderdeel van dit besluit was om de in de visie opgenomen beleidselementen en –instrumenten in een Uitvoeringsprogramma nader uit te werken en te vertalen naar mogelijke financiële consequenties Dit gebeurt in 2019 en is nog niet gereed. Daarnaast komen er vraagstukken op de gemeente af waarbij de bescherming van het erfgoed onder druk staat. Te denken valt aan de leegloop van de (rijks)monumentale kerkgebouwen, de energietransitie en de komst van de Omgevingswet. Om hierop structureel te kunnen anticiperen is er dringend behoefte aan een uitvoeringsprogramma en enkele basisinventarisaties. Gevraagd wordt om het huidige budget voor Regioarcheologie en het budget voor de Erfgoedcommissie (monumentencommissie), incidenteel te verhogen met € 6.000. Dit om vooruitlopend op het Uitvoeringsprogramma in 2019 tenminste ook te kunnen starten met enkele basistaken, zoals: inventarisaties en waardestellingen van mogelijk te beschermen objecten (WOII en Wederopbouw).

Uitvoeringsagenda Economische Visie De Liemers 2040
In 2018 is een economische visie De Liemers samen met de gemeenten Westervoort, Zevenaar, Montferland en Doesburg opgesteld. Begin 2019 is deze bestuurlijk met alle portefeuillehouders EZ samen met een uitvoeringsagenda en -begroting besproken. De visie met uitvoeringsagenda is in de 1e helft 2019 ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. In de Liemerse Economische Visie is de belangrijkste basisdoelstelling het maximaal faciliteren van bestaande bedrijven en het zo efficiënt mogelijk gebruiken van bestaande bedrijventerreinen waarbij bedrijven zoveel mogelijk in hun behoeften worden gefaciliteerd. Om de economische potentie in deze regio verder te versterken is een gezamenlijke aanpak, ambitie en branding nodig. Om kansrijk te zijn moet focus worden aangebracht. We gaan daarom een ruimtelijke economische agenda opstellen.
Op de thema's Logistiek, Maakindustrie en Vrijetijdseconomie wil regio de Liemers een extra inspanning leveren. Deze punten zijn voortgekomen uit de sterkte-zwakte-analyse die is gemaakt uit bijeenkomsten en interviews met de belangrijkste partners uit het bedrijfsleven. Op juist deze thema's is de Liemerse samenwerking van meerwaarde, omdat hiervoor geldt dat er in regionaal Arnhem-Nijmegen verband of op gemeentelijke schaal onvoldoende wordt ingezet. Voorgesteld wordt om voor 2019 incidenteel een bedrag van € 10.000 op te nemen in de begroting om de uitvoeringsorganisatie met deelnemende Liemerse gemeenten na de zomer verder in te richten. Voor de uitvoering van de uitvoeringsagenda is vanaf 2020 voor een periode van 3 jaar een bedrag van € 30.600 per jaar nodig.

Uitvoering extra maatregelen voor het Hondenbeleid
Op dinsdag 2 april 2019 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden inzake het hondenbeleid. Raadsleden en samenleving zijn daar met elkaar in gesprek gegaan over de toekomst van het hondenbeleid. Tijdens de avond is naar voren gekomen dat de voorzieningen zoals hekwerken de prullenbakken met zakjes onvoldoende voor handen waren. Om de huidige plekken te voorzien van deugdelijke hekwerken en te voorzien van prullenbakken met zakjes is incidenteel een bedrag van € 100.000 nodig.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
De bijdrage van Duiven aan de ODRA stijgt vanaf 2020 structureel met € 49.900 per jaar. Vanuit de structurele formatie bodem (aandeel Duiven conform verdeelsleutel 1Stroom) is een gedeeltelijk dekking van € 6.300 beschikbaar. Het geraamde budget voor de ODRA wordt daarom structureel vanaf 2020 verhoogd met € 43.600 per jaar. Een toename in de jaarlijkse bijdrage aan de ODRA wordt voor 2020 voorzien vanwege:

- De regelgeving alsmede de vraag om bodemadvies wordt complexer en groter. Deze taak kan binnen de eigen formatie bodem derhalve onvoldoende geborgd worden. Met deze verschuiving valt 0,2 fte (totaal voor Duiven en Westervoort) op de bodemfunctie vrij, het vrijkomende bedrag hiervan wordt toegevoegd aan de ODRA-bijdrage. Hiermee worden meer taken dan alleen de basistaken bij de ODRA belegd.
- GUOV gelden (subsidie op beleid en uitvoering externe veiligheid) vanuit de provincie zullen vanaf 2020 komen te vervallen. Om deze uitvoeringstaak te kunnen borgen is een verhoging van de bijdrage aan ODRA van Westervoort op dit gebied noodzakelijk. Voor Duiven betreffen dit zowel algemene als uitvoeringskosten voor de borging van deze expertise.
- Uitvoering geven aan het project Asbestdaken. Het volume van het werkprogramma zal hierdoor toenemen. Na 1-1-2025 zullen deze kosten komen te vervallen.
- De overgang van input- naar outputfinanciering en hiermee de aanpassing van de PDC waarbij kentallen van de diverse producten wijzigen.
- Door indexering en andere toebedeling overheadkosten stijgt het uurtarief.
- Door de kosten op alle collectieve diensten en projecten opnieuw her te verdelen
- (1 verdeelsleutel) stijgt de bijdrage voor deze diensten/producten.

3.3 Wat gaan we daarvoor doen?

A. Het versterken van een goed ondernemers- en vestigingsklimaat voor bedrijven.
Dit zijn de speerpunten:

3.A.1	Continueren van het Programma Stimulering Kaveluitgifte en Kostenreductie Grondexploitaties (SKKG)
Doel	De verkoop van bedrijfskavels en het verlagen van de kosten verbonden aan de grondexploitaties.
Toelichting	Met de inzet van een programmateam is een dynamisch actieplan in uitvoering. De extra inspanningen worden zichtbaar gemaakt met specifieke promotie en marketing. Als bijzondere profilering wordt gewerkt onder de noemer “Duiven maakt het waar”. Er wordt gewerkt met herkenbare profielen, bijvoorbeeld: ‘Slim Seingraaf’ en ‘Duurzaam InnoFase’. Sterke punten worden benadrukt. Contacten met het zittend bedrijfsleven worden tevens benut voor gezamenlijke promotie van het product bedrijventerreinen. Extra inzet wordt gepleegd met een wervende en toegankelijke website. Daarnaast blijft fysieke zichtbaarheid van belang. Een laagdrempelig Bedrijven Contacten Bureau zorgt voor korte externe en interne lijnen. Eventueel benodigde planologische inpassing wordt met voorrang gefaciliteerd.
Risico’s	Een achterblijvende verkoop van bedrijfskavels. De ontwikkelingen rondom het RPW worden actief en kritisch gevolgd.
Planning	Het programma SKKG wordt in 2020 en de jaren daarna met onverminderde kracht voortgezet.
Financiën	Conform de actuele betrokken grondexploitaties voor de bedrijventerreinen en de woningbouwlocaties (zie de paragraaf Grondbeleid van de begroting).
Participatie	Met de ingezette communicatie en het laagdrempelige Bedrijven Contacten Bureau zijn wij met name faciliterend richting initiatieven en regievoerend in de totale ontwikkeling. Het participatieniveau is vooral gericht op het ondersteunen van initiatieven/vraag vanuit het bedrijfsleven.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Doel	Het verduurzamen van de lokale economie, verstevigen van het vestigingsklimaat van Duiven en Westervoort en het bereiken van een CO2 arme energievoorziening in 2050.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Toelichting	In 2018 zijn de gemeenten Duiven en Westervoort gezamenlijk gestart met een meer programmatische aanpak. Inmiddels is het ambitiedocument Energietransitie door beide gemeenteraden vastgesteld met als doel: Energieneutraal in 2050. Het ambitiedocument grondstoffentransitie is, onder druk van ontwikkelingen rondom de energietransitie nog niet vastgesteld. Dit zal in 2019 en 2020 zijn beslag vinden. Het ambitiedocument Energietransitie maakt inzichtelijk hoe groot de opgave is; waar de gemeenten Duiven en Westervoort staan en welke mix van maatregelen nodig zijn om energieneutraal te worden: 54% energie bespaard moet worden, 7.000 woning-equivalenten additioneel moeten worden aangesloten op stadverwarming, 4 extra windmolens moeten worden geplaatst en circa 100 ha zonnevelden moet worden gerealiseerd. In deze getallen voor windmolens en zonnevelden is de nog nader extra te bepalen regionale opgave niet verdisconteerd (zie onderdeel RES). Gelet op de ruimtelijke en maatschappelijke impact van een circulaire economie is het noodzakelijk om in de volgende fase inwoners, bedrijven en de politiek erbij te betrekken. De voorbereiding krijgt zijn beslag in 2019 en jaren erna. Parallel aan dit proces wordt het ambitiedocument verder uitgewerkt tot een programmaplan met een uitvoeringsagenda en –organisatie. Reeds lopende activiteiten en samenwerkingen zetten we voort. Ook doen we actief mee in een regionale aanpak, de zogeheten ‘Regionale Routekaart Arnhem-Nijmegen’. Uitgangspunt van deze samenwerking op regionale schaal is: wat lokaal kan gebeurt lokaal, wat regionaal moet gebeurt gezamenlijk. Samenwerking is alleen aan de orde als dat voordelen biedt in de vorm van efficiënte inzet van personele capaciteit en/of financieel voordeel. Een sprekend voorbeeld is het energieloket. In aansluiting hierop komen de doelstellingen en acties vanuit de nationale klimaattafels op de gemeenten af. Zo wordt van alle gemeenten actieve medewerking gevraagd aan de totstandkoming en uitvoering aan de Regionale Energie Strategie (RES). Dit vraagt in de jaren 2019/2020 in relatief korte tijd een aanzienlijke politiek-bestuurlijke en ambtelijke inzet. De voorbereidingen voor de verplichte gemeentelijke Warmtevisie is onderdeel van het programma. In deze warmtevisie wordt het tijdpad naar aardgasvrije wijken weergegeven.
Risico’s	Ondanks gemeentelijke participatie is een risico dat samenwerking niet of onvoldoende van de grond komt en geen verdere stappen gezet worden richting circulaire economie. Zo hebben we de afgelopen jaren gezien dat met name landelijke ontwikkelingen enorme impact hebben op draagvlak en de afkalving hiervan. Een aanvullend risico is dat we bij blijvende onderbezetting op het programma, al dan niet als gevolg van uitblijvende middelen vanuit Rijk of Provincie, onvoldoende continuïteit hebben op gemaakte afspraken, inzet op beleid, initiatieven en/of allianties, waardoor kansen (bijvoorbeeld subsidies) of allianties verloren gaan. En er is een risico op onvoldoende integrale en samenhangende aanpak, waardoor uiteindelijke doelstellingen niet worden gerealiseerd.
Planning	De planning is meerjarig. Het speerpunt blijft de komende jaren in toenemende mate, stevige aandacht vragen. Het ambitie-document en de uitwerking in een programmaplan geeft voor 2019 en daarop volgende jaren een concretere planning of agenda.

3.A.2	Een circulaire economie dichterbij brengen
Financiën	Om in 2050 energieneutraal te zijn, is door bureau Over Morgen reeds globaal onderbouwd dat voor de gehele Energietransitie voor Duiven en Westervoort, structureel en gemiddeld circa € 714.000 per jaar nodig is. Dit is inclusief de al beschikbare ambtelijke inzet per 2018. Dit totaalbedrag betreft met name organisatiekosten, planvoorbereidingskosten en andere proceskosten (verdere inhoudelijke of realisatiekosten zijn hierbij niet inbegrepen). Vanaf 2019 is voor Duiven en Westervoort een structureel budget van € 225.000 per jaar beschikbaar. De bestaande ambtelijke capaciteit is hiermee gedeeltelijk uitgebreid. Berekend en aangenomen wordt dat vanaf 2020 gemiddeld nog structureel € 353.000 per jaar aan aanvullend budget nodig is. Het aandeel Duiven bedraagt € 222.390 per jaar. Het aandeel Westervoort bedraagt dan € 130.610 per jaar. De gemeenteraad is in 2019 met een tussentijdse presentatie en recent een kennisgeving en een bijbehorende nadere onderbouwing (de Folder) geïnformeerd over de benodigde middelen voor de Energietransitie en de vastgestelde ambitie. De komende jaren tot 2023 (de eerste fase) zijn daarbij het meest concreet gemaakt. Voor de volgende fase na 2023 zal de komende jaren naar inzicht en voortgang, mede ten aanzien van mogelijke rijks- en provinciale middelen, een verdere onderbouwing volgen. Het aanvullend bedrag per jaar betreft een gemiddelde. Voorgesteld wordt om voor het totaal van deze aanvullende middelen voor deze fase 2020 t/m 2023 derhalve een bestemmingsreserve "Circulaire Economie" in te stellen. Voor 4 jaar betreft het een eenmalig aanvullend budget van totaal, afgerond € 1 miljoen. Voorgesteld wordt deze eenmalige storting te dekken uit de Algemene Reserve.
Participatie	De hele transitieopgave heeft dermate ingrijpende gevolgen voor bewoners en bedrijven dat een intensief participatietraject wenselijk, al dan niet op verschillende terreinen en deelonderwerpen. Het participatieniveau is vooral gericht op het vinden en creëren van de samenwerking en/of het ondersteunen van initiatieven vanuit en met het bedrijfsleven, de samenleving, bewoners en wijk- en dorpsraden.

3.A.3	Realisatie van Vitaal Centrum Duiven
Doel	Het realiseren van een aantrekkelijk “Vitaal Centrum Duiven”.
Toelichting	In 2020 ligt onze focus op het afronden van de centrumontwikkeling in het winkelgebied. De vervreemding van het opstal fase 2 maakt onderdeel uit van deze opgave. Voor de ontwikkeling van fase 4 ligt in 2020 het accent op planuitwerking en voorbereiding van de daadwerkelijke realisatie. Voor het ‘woonpark’ als onderdeel van het Vitaal Centrum Duiven zijn nog geen planuitwerkingen in voorbereiding. Het ‘woonpark’ is opgenomen als reeds bestaande locatie in de Notitie woningbouwprogramma Duiven 2018-2027. Bij de planvoorbereiding moet rekening worden gehouden met relevante ruimtelijke ontwikkelingen zoals onder andere de relatie met vrijkomend maatschappelijk vastgoed (onderwijshuisvesting).
Risico’s	Niet slagen verkooptraject fase 2. Niet tot ontwikkeling komen fase 4. Niet komen tot een (tijdige) haalbare planvoorbereiding voor het woonpark.
Planning	De planning is meerjarig en loopt voor wat betreft het woonpark (realisatie) door tot na 2020.
Financiën	Opstal fase 2: uitkomst verkooptraject is nog ongewis. Voor het overige: conform de actuele grondexploitatie voor het Vitaal Centrum Duiven (zie paragraaf Grondbeleid van de begroting).
Participatie	Over het verkooptraject van het opstal fase 2 en de ontwikkeling van fase 4 vindt geen participatie plaats gedurende het aanbestedingstraject.

3.A.4	Stimuleren en faciliteren Vrijetijdseconomie
Doel	De vrijetijdseconomie in de gemeente Duiven en de Liemers levert een bijdrage aan een aantrekkelijke leef- en werkomgeving en versterkt de economische structuur.
Toelichting	Wij willen de vrijetijdseconomie verder laten ontwikkelen, door inwoners en ondernemers in de gelegenheid te stellen initiatieven te ondernemen. Wij richten ons op het bundelen en verbinden van informatie en initiatieven en we haken aan bij regionale of Liemerse samenwerkingsverbanden. Een voorbeeld dat zowel lokaal als breder aansluiting vindt is het initiatief in de Loowaard. Nabij de Loowaard is veel Romeins materiaal aangetroffen dat doet vermoeden dat er een Romeins (mini) castellum heeft gestaan. In het kader van de provinciale Koers ‘Beleef het in Gelderland!’ hebben we als gemeente Duiven een projectvoorstel ingediend. Doel is aansluiting te vinden bij het toekomstige werelderfgoed Romeinse Limes en mee te liften op de toeristisch aantrekkende werking door bekendheid te geven aan het verspoelde castellum. Mogelijk kan dit gekoppeld worden met de wens van de Dorpsraad Loo om een uitkijkpunt te hebben in de Loowaard. Hierover worden gesprekken gevoerd. Naast een participatietraject met de inwoners van Loo, wordt in de uitvoering gekeken hoe dit project aan te laten sluiten bij de plannen m.b.t. de Limes in de rest van de Liemers. Niet alleen voor Duiven is vrijetijdseconomie een speerpunt, ook in de Liemerse Economische Visie krijgt het speciale aandacht. Van belang is hierbij aan te sluiten. Zo zal de uitvoeringsagenda die bij deze visie hoort ook om actie vragen vanuit de gemeente Duiven. Het speerpunt VTE binnen de visie richt zich voornamelijk op het faciliteren en organiseren van gastheerschap en op de branding van de Liemers. Samengevat ligt op het gebied van vrijetijdseconomie in 2020 voor de gemeente Duiven het accent op: • ondersteunen en verbinden van evenementen en initiatieven, met extra aandacht voor 75 jaar vrijheid (tweede wereldoorlog); • afronding en implementatie nieuw evenementenbeleid; • uitvoering geven aan het project Castellum Loowaard; • uitvoering geven aan het speerpunt vrijetijdseconomie uit de Liemerse Economische visie.
Risico’s	Beschikbare middelen en tijd zijn schaars. Daarom werken we met een agenda en zetten we in op ‘samen doen’ en onze rol vanuit participatie. Een risico is dat initiatief en samenwerking niet of onvoldoende van de grond komen en mogelijk meer tijd vragen.
Planning	Dit is de agenda voor 2020. Uitgangspunt is dat deze onderwerpen uitvoering krijgen in 2020. Jaarlijks zal een VTE-agenda worden bepaald.
Financiën	Voor vrijetijdseconomie is reeds structureel een budget geraamd van € 60.000. Hiervan is € 15.000 structureel bestemd voor een bijdrage aan Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen. Het project Castellum Loowaard is geraamd op € 80.000, waarvan de helft door de provincie Gelderland beschikbaar wordt gesteld. Voor de andere helft zoekt de gemeente aanvullende subsidie- en fondsmogelijkheden. Mocht dit niet lukken, dan wordt hier in de volgende voorjaarsnota op teruggekomen. Op dit moment is er geen budget om aan het speerpunt Vrijetijdseconomie binnen de Liemerse Economische Visie uitvoering te geven. Daarom wordt voor de jaren 2020 t/m 2023 per jaar € 10.000 extra budget gevraagd.
Participatie	We zetten in op het samen doen vanuit onze rol van participatie. Het participatieniveau is in het geval van initiatieven en evenementen is 'faciliteren'.

B. Het waarborgen van een aantrekkelijke en duurzame fysieke leefomgeving.

Dit zijn de speerpunten:

3.B.1	Borgen inpassing doortrekking A15 en verbreding A12
Doel	Een zo goed mogelijke inpassing van de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12 voor de gemeenschap van Duiven.
Toelichting	Begin 2020 eindigt de aanbestedingsfase voor het project ViA15 en daarna start de aannemer met de realisatie van het op 18 februari 2019 gewijzigd vastgestelde Tracébesluit ViA15. We blijven inzetten op een pro-actieve en constructieve grondhouding. Samen met onze regiopartners en het Bewonersoverleg A15 blijven we ons richting en in samenwerking met Rijkswaterstaat en zijn opdrachtnemers hard maken voor meekoppelkansen en maatwerkoplossingen. Maatwerk kan ook betekenen dat afgeweken kan worden van bestaande gemeentelijke (planologische) beleidskaders. Samen met gemeenten Lingewaard, Overbetuwe en Zevenaar zetten we voor de vele vergunningsaanvragen die gaan komen in op een uniforme wijze van vooroverleg, toetsing, toezicht en handhaving. De ambtelijke inzet als ook de externe kosten zijn naar verwachting significant groter dan in 2019.
Risico's	Als de planning van Rijkswaterstaat en zijn opdrachtnemers uitloopt dan heeft dit ook gevolgen voor onze planning en inzet van middelen.
Planning	Onze inzet loopt minimaal totdat de A15/A12 wordt opgeleverd. De planning voor de openstelling is in juni 2018 herzien naar de periode 2022 – 2024.
Financiën	Om onze pro-actieve en constructieve grondhouding te kunnen waarmaken, is sinds de Begroting 2017-2021 structureel een bedrag van € 140.000 geraamd. Dit moet in elk geval tot en met 2024 doorlopen. Dit bedrag is grotendeels bedoeld voor externe inhuur en advieskosten waarvoor specifieke deskundigheid of expertise noodzakelijk is. Het bedrag is gekoppeld aan de Bestemmingsreserve A15, die tot doel heeft om alle gemeentelijke kosten en inkomsten gedurende de periode tot aan oplevering van het Project ViA15 te egaliseren. Deze reserve kan ook worden ingezet voor meekoppelkansen. Op 3 juli 2018 (motie) heeft de raad besloten de onderstaande bijdragen van Rijkswaterstaat niet naar vier verschillende vakinhoudelijke bestemmingsreserves en voorzieningen te boeken maar binnen de bestemmingsreserve A15 te oormerken. Het geoormerkte budget komt zo op € 848.195: • beheer en onderhoud toename weg areaal: € 287.630; • beheer en onderhoud toename groen areaal: € 76.505; • aanleg, beheer en onderhoud peilbuizen: € 104.053; • aanleg, beheer en onderhoud selectieve afsluiting Helhoek: € 100.000; • bijdrage aanlegkosten snelfietsroute (raadsbesluit d.d. 25 september 2018): maximaal € 180.000; • bovenwettelijke geluidsmaatregelen/inpassingsmaatregelen (amendement d.d. 20 december 2017): € 100.000.
Participatie	Wij overleggen regelmatig met het Bewonersoverleg Groessen A15, hierin zijn alle kernen en buurtschappen langs het tracé verenigd. De participatieladder wordt naar gelang de situatie ingezet.

3.B.2	Uitvoeren Woonagenda 2017-2022 en Woningbouwprogramma 2018-2027
Doel	De omvang en kwaliteit van de woningvoorraad in Duiven sluiten aan bij de hedendaagse behoefte en initiatieven en ontwikkelingen vanuit de samenleving. Dit draagt bij aan het behouden van een aantrekkelijke en duurzame leef- en woonomgeving.

3.B.2	Uitvoeren Woonagenda 2017-2022 en Woningbouwprogramma 2018-2027
Toelichting	Op 8 mei 2017 heeft de gemeenteraad de Woonvisie 2025 en de Woonagenda 2017 tot 2022 vastgesteld. In de woonvisie is samen met partners in de samenleving tot een ambitieuze woonagenda gekomen. Ook in 2020 gaan we concreet uitvoering geven aan het monitoren en opnieuw maken van (jaarlijkse) prestatieafspraken met Vivare, bijdragen aan het verder ontwikkelen en uitvoeren van gemaakte woonallianties (zoals extra woonruimte creëren zonder permanente toevoeging en het opzetten van een energiecoörporatie in Loo) en de eventuele uitvoering van verschillende leningsinstrumenten. Eind 2017 zijn in de Liemerse Woonagenda 2017-2027 nieuwe bestuurlijke afspraken vastgelegd over de gemeentelijke woningbouwprogramma's. Op 12 juni 2018 is de notitie Woningbouwprogramma Duiven 2018-2027 vastgesteld in de gemeenteraad. Hierin staat het te realiseren woningbouwprogramma voor de komende jaren. Het belang en de behoefte is uitgesproken om voortvarend dit programma op de benoemde locaties te realiseren. In 2019 krijgt deze notitie verder vorm middels een vervolgnotitie "versnelling woningbouw Duiven" waarin aandacht voor de haalbaarheid van ambities die in de notitie woningbouwprogramma zijn opgenomen. Op basis van deze vervolgnotitie en nadere afwegingen ten aanzien van de haalbaarheid die aan de gemeenteraad worden voorgelegd, zal inzichtelijk zijn op welke wijze versnelling mogelijk is.
Risico's	Onvoldoende monitoring en continuering van gemaakte afspraken en inzet op beleid, initiatieven of allianties. Het beleid of de alliantie is daardoor onvoldoende effectief of de realisatie van de woonagenda schuift op in de tijd. Niet of niet tijdig kunnen beantwoorden van initiatieven van derden, waardoor de gezamenlijke verwachte inzet niet of tot onvoldoende resultaat leidt of dat (op langere termijn) waardevolle allianties verloren gaan. Het niet tijdig kunnen realiseren van het gewenste woningbouwprogramma, door bezwaar en beroep op locatieontwikkelingen of uiteenlopende andere omstandigheden. In 2019 wordt de haalbaarheidsstudie en versnelling op het Woningbouwprogramma afgerond. Onduidelijk is nog welke onrendabele investering de realisatie van het gewenste (betaalbare) programma, op deze locaties, in een versneld tempo, vraagt. De huidige bestemmingsreserve "Betaalbare Woningbouw" zal hiertoe ontoereikend zijn. Afhankelijk van nadere besluitvorming in 2019 zullen mogelijk (stevig) aanvullende middelen nodig zijn uit de Algemene Middelen.
Planning	De woonagenda is meerjarig en loopt door tot zeker 2022. Het woningbouwprogramma loopt tot 2027. Beide worden in 2020 geactualiseerd op basis van de nieuwste prognose cijfers. De vervolgnotitie "versnelling" woningbouw Duiven geeft een nadere planning van de uitvoering van de nieuwe locaties.

3.B.2	Uitvoeren Woonagenda 2017-2022 en Woningbouwprogramma 2018-2027
Financiën	In 2019 zijn voor de uitvoering van het woningbouwprogramma van Duiven en Westervoort structurele middelen opgenomen voor de benodigde projectleiding. Tevens is bij de Voorjaarsnota 2018 bij amendement € 50.000 beschikbaar gesteld voor extra inzet in 2018 voor versnelling. Deze middelen zijn niet in 2018 benut (zie paragraaf 3.2, Uitvoering Woningbouwprogramma Duiven). Ook is hiervoor voor 2019 nog een extra € 100.000 in het vooruitzicht gesteld onder voorbehoud van nadere besluitvorming door de gemeenteraad op basis van de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie en notitie Versnelling Woningbouw. Mogelijk zijn ook in 2020 extra middelen nodig voor eventuele (continuering van) extra projectleiding of voor adviserende vakdiscipline vanuit de teams Realisatie en beheer en Omgevingszaken of voor ondersteuning in de uitvoering van participatie en communicatie. Deze kosten kunnen dan ten laste komen van het project en worden gedekt uit de planontwikkeling dan wel dat de extra in het vooruitzicht gestelde middelen hiervoor kunnen worden benut. Op basis van nieuwe prognose cijfers die eind 2019 naar aanleiding van het uit te voeren woonbehoefte onderzoek beschikbaar komen worden in 2020 de Woonvisie en woonagenda geactualiseerd en afgestemd met de nieuw te schrijven Woonvisie / woonagenda voor Westervoort. De geschatte eenmalige kosten voor het actualiseren van de Woonvisie en woonagenda zijn naar verwachting € 10.000 voor Duiven. Een pro-actievere gemeentelijke rol en toenemende prioriteit op het beleidsterrein Wonen, door toenemende regionale taken en samenwerking en een actievere rol richting woningbouwcorporaties, vragen structureel om extra inzet. Om de taken en agenda vanaf 2020 actiever op te pakken is structureel € 26.000 nodig voor een beleidsmedewerker Wonen. Het aandeel voor Duiven is € 16.380 per jaar.
Participatie	De participatieladder wordt naar gelang het onderwerp, de situatie en de ontwikkeling ingezet. Veel is ook gericht op de samenwerking met alliantiepartners. Het participatieniveau is dan het ‘ondersteunen van initiatieven’.

3.B.3	Opstellen integraal beleid beheer openbare ruimte
Doel	Efficiënter omgaan met beschikbare middelen tegen aanvaardbare risico’s.
Toelichting	Toenemende complexiteit en krimpende budgetten dwingen gemeenten in het beheer van stedelijk gebied om scherpere en beter onderbouwde keuzes te maken. De kunst is om met de middelen die beschikbaar zijn zo efficiënt en doelmatig mogelijk te presteren. Door beheertaken integraal te benaderen en in meerjarenplanningen te ramen kan efficiëntie behaald worden. Door daarnaast risicogestuurd te werken kan meer differentiatie worden aangebracht in het beheer. Dit alles vatten we samen onder het invoeren van Asset Management. Asset Management helpt bij het behalen van de optimale prestatie uit de gebruiksmiddelen binnen acceptabele risico’s en tegen aanvaardbare kosten gemeten over de levensduur. We koppelen dit aan de invoering van de omgevingswet die integraal werken als uitgangspunt heeft.
Risico’s	De planning staat door de vele ontwikkelingen onder grote druk. Mogelijk moet hier prioritering plaatsvinden als gevolg van wettelijke ontwikkelingen, zoals de omgevingswet.
Planning	In 2018 hebben we geïnventariseerd wat er nodig is om het traject te starten. Een belangrijk onderdeel is het op orde hebben van de beheerdata. De beheerdata op orde brengen is onderdeel van het project BGT/BOR dat breed in de Liemers in uitvoering is en in de laatste fase zit. Naar verwachting is het invoeren van de data in het systeem in het derde kwartaal van 2019 gereed. Daarna starten we met het traject.
Financiën	In het Watertakenplan is jaarlijks € 10.000 beschikbaar om Assetmanagement in te voeren.

3.B.3	Opstellen integraal beleid beheer openbare ruimte
Participatie	Tijdens het bepalen van de projectscope wordt gekeken hoe participatie kan worden ingebed in het proces. Keuzes die gemaakt gaan worden hebben immers zichtbaar effect in de buitenruimte.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
Doel	Het behouden en versterken van een aantrekkelijke en duurzame leef-, woon- en werkomgeving in dorpen en wijken.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
Toelichting	Het stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen is een onderwerp van de collegeagenda. Hierbij speelt mee de ambitie van de raad om de ‘agenda zettende rol’ te willen uitbouwen. De wens van de raad om de verbinding met de samenleving te versterken, sluit hier goed bij aan. Voor de dorps- en wijkraden is het dan ook van belang het contact met de raad op te zoeken en hun visies/ambities kenbaar te maken. Waarbij hun eigen kracht en inzet van belang is. Op deze manier wordt de aandacht voor dergelijke plannen vergroot, en geeft dit een grote kans dat deze onderdeel gaan vormen van de raadsagenda. In 2019 heeft uw raad extra geld beschikbaar gesteld (€ 250.000) voor de verdere uitwerking van de thema’s en aandachtspunten uit de in voorgaande jaren opgemaakte dorpsvisies voor Loo en Groessen en het wijkontwikkelingsplan Duiven-West. Inmiddels worden stappen gezet om te komen tot concrete afspraken met de initiatief-nemers (de beide dorpsraden en de wijkraad) over de uitvoering van deelplannen in de komende jaren. Er is geïnvesteerd in de groei van de goede relatie middels het faciliteren/ ondersteuning bieden vanuit de gemeente en de inzet vanuit de wijken en dorpen, waarbij het creëren van draagvlak en het samen realiseren van planonderdelen een belangrijk onderdeel vormt. Het is van belang dit voort te zetten. Verwachtingsmanagement speelt hierbij een grote rol (alsmede het temporiseren dan wel het uitvoeren van plannen – werk-met werk, eigen inzet). Een aantal van de plannen zal op de korte termijn (deels) worden uitgevoerd. Deze zullen niet allemaal volledig kostendekkend zijn. Daarnaast worden andere (deel)plannen op een lange termijn gefaseerd, waarvoor t.z.t. mogelijk een financieel, inhoudelijke bijdrage wordt gevraagd. Bovengenoemde processen kunnen het effect hebben dat andere wijken en buurten ook een toekomstvisie opstellen, waarbij wordt gekeken naar een aantrekkelijke, veilige inrichting en sociale samenhang. Voor buurtschap Helhoek is een traject opgestart en dit ligt in de verwachting voor het Eilandplein. Het stimuleren en faciliteren ook van deze wijken en/of buurten is een belangrijk onderwerp van de collegeagenda. Op basis van de huidige stand van zaken gaat het om het volgende: Verbetering dorpshart Groessen (€ 75.000) Ontmoetingsplein Duiven-West (€ 75.000) Verbetering dorpsplein Loo en/of een gedeeltelijke bijdrage realisatie Castellum (totaal € 50.000) Visie leefbaarheid buurtschap Helhoek (€ 25.000) Ontwikkelingen Eilandplein (n.t.b.) Een gedeelte van het beschikbaar gesteld budget is nodig ter ondersteuning en adviezen in de verschillend processen. Een gedeelte van het budget is nodig voor een inhoudelijke bijdrage op de realisatie van het project of onderdelen daarvan. De voorbereiding om tot daadwerkelijke besluitvorming en realisatie te komen is veelal meerjarig. Een gedeelte van het budget zal dit jaar besteed worden een deel ook niet. Dit laatste kan aangewend worden voor de vorming van een bestemmingsreserve.
Risico’s	De uitvoering van de plannen kunnen om diverse redenen bij zowel gemeente als initiatiefnemers (inzet van mensen, samenwerking, prioritering) later tot uitvoering komen. Bij de verdere uitwerking van de plannen (bijvoorbeeld mogelijkheden subsidie) wordt duidelijk dat een hogere bijdrage nodig is om tot een haalbare of financieel sluitende uitvoering te komen.
Planning	Meerjarig 2019-2022. De uitvoering is afhankelijk van de verdere planuitwerking. De realisatie van de eerste planonderdelen wordt eind 2019, begin 2020 verwacht.

3.B.4	Stimuleren en faciliteren van vitale wijken en dorpen
Financiën	Voor het faciliteren van nieuwe initiatieven en het kunnen inrichten en uitvoeren van (nieuwe) samenwerkingsprocessen met andere wijken- en/of buurten wordt een bijdrage gevraagd. Per proces is een bedrag van circa € 20.000 nodig. Er van uitgaande 3 processen per jaar te faciliteren, komt dit neer op een structurele bijdrage van € 60.000 per jaar. Daarnaast is het voorstel om een bestemmingsreserve “Vitale dorpen en wijken” te creëren en hiervoor incidenteel een bedrag van € 300.000 op te nemen. De omvang is gebaseerd op de huidige plannen en enige mogelijkheden voor nieuwe of andere plannen. Het voorstel is om aan deze reserve criteria te stellen (bijvoorbeeld: een eigen bijdrage van de wijkraad, subsidiabel deel, werk-met-werk, etc.). De raad kan zo te zijner tijd zelf de voorgestelde plannen c.q. projecten toetsen en al dan niet besluiten een bijdrage uit deze reserve toe te kennen. Het stimuleert dorpen en wijken om diverse stakeholders erbij te betrekken, fondsen te werven en draagvlak voor de plannen te creëren, zowel bij de directe omgeving, als ook bij de raad. Tevens spreekt hieruit de intentie dat de gemeente bereid is plannen met draagvlak - op een meer constructieve wijze –te faciliteren en waarbij de raad grip houdt op de te besteden middelen.
Participatie	Uitgangspunt is een faciliterende rol richting initiatiefnemers (de dorps- en wijkraden) en regie en afstemming richting gemeentelijke ontwikkelingen en werken. Daarbij is vanuit overheidsparticipatie de rol het inzetten op en aanjagen van ‘het samen doen’ en het verbinden van initiatieven en/of het samenbrengen van (alliantie)partners.

C. Het implementeren van nieuwe wetgeving, de op ons afkomt.
Dit zijn de speerpunten:

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Doel	Tijdige voorbereiding en implementatie van de Omgevingswet.

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Toelichting	De Omgevingswet brengt een omvangrijke operatie met zich mee voor gemeenten en raakt alle domeinen binnen de fysieke leefomgeving en meerdere organisatieonderdelen van 1Stroom. Het is meer dan een wetswijziging. Een belangrijk onderdeel is dat elke gemeente over een Omgevingsvisie en een Omgevingsplan moet beschikken. Deze vervangen de huidige structuurvisie en bestemmingsplannen. Het gaat dan vooral ook om het verder integreren en harmoniseren van bestaande beleidskaders. Uitgangspunt hierbij is ook het creeren van samenhang tussn de doelen van het sociale domein en de ontwikkelingskansen binnen het fysiek domein, voorbeelden hiervan zijn de termen veiligheid en gezondheid. Daarnaast gaat het ook om een andere gemeentelijke rol (eenvoudig beter en meer lokaal maatwerk en bestuurlijke afwegingsruimte). Dit vraagt in brede zin ook aanpassingen in organisatie, werkwijze, processen en procedures, inzet en opleiding van medewerkers en daarom om een goede gezamenlijke voorbereiding. In 2017 is met betrokkenheid van de gemeenteraden een koersdocument “Implementatie Omgevingswet” opgesteld (fase 1: Bewustwording). Ook is in 2017 het “Plan van Aanpak Omgevingswet” vastgesteld met hierin de aanpak voor het vervolg. Uitgangspunt is dat de gemeente Duiven en Westervoort samen werken aan de implementatie, waar mogelijk we nu al experimenteren in de geest van de Omgevingswet bij initiatieven en nieuw beleid integraal benaderen. We werken vanuit de volgende thema’s aan de implementatie: Omgevingsvisie en programma, Omgevingsplan, Omgevingsvergunning, Projecten & Initiatieven, HRM/Cultuur en ICT. De ingangsdatum voor de inwerkingtreding is 1 januari 2021. Een groot deel van deze transitie gaat over een andere manier van werken als overheid richting samenleving, in huis en in een keten. De implementatie van de nieuwe Omgevingswet, vloeit voort uit wijziging van wetgeving en is in die zin geen keuze. Deze opgave vereist een brede prioriteit en een stevige ambtelijke inzet en verdere noodzakelijke advies-, onderzoeks- en andere implementatiekosten om tot nieuwe processen, beleidskaders, instrumenten en opgeleide medewerkers te komen.
Risico’s	De tijdige implementatie zal veel interne betrokkenheid van vakdisciplines vragen. Dit brengt extra werkdruk en nadere prioritering met zich mee. De omgevingswet is landelijk nog in ontwikkeling (bijvoorbeeld het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)) zeg maar het ICT gedeelte en als gemeenten blijven wij scherp op de veranderingen die nog volgen. In het besluitvormingsproces (een gezamenlijke koers, het invullen van lokaal beleid en bestuurlijke afwegingsruimte) zijn twee gemeenteraden betrokken. Niet tijdig kunnen voorzien in het adequaat ruimte geven aan initiatieven uit de samenleving, in relatie tot het bewaken van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving.
Planning	De ingangsdatum van de nieuwe Omgevingswet is 1 januari 2021. De minister handhaaft de einddatum van 2029. In 2019 vindt de voorbereiding plaats op de verschillende thema’s. Principiële keuzes worden voorgelegd aan de gemeenteraden, waarna verdere uitvoering zowel in 2019 als in 2020 zullen plaatsvinden. Hierbij moet u denken aan: - Vastgestelde Omgevingsvisie en Programmaplannen (2020) - Vastgestelde verordening fysieke leefomgeving (2020) - Vastgesteld omgevingsplan Helhoek (2019) en Omgevingsplan in Westervoort (2020) - Pilot Vergunning binnen 8 weken (2019-2020) - Samenwerking versterken met de partners o.a. ODRA, VGGM, Waterschap en Provincie - Ontwikkelingen DSO volgen wij op de voet

3.C.1	Implementatie nieuwe Omgevingswet
Financiën	Voor de implementatie van de Omgevingswet zijn middelen nodig voor de extra inzet van ambtelijke capaciteit als gevolg van deze nieuwe opgave. Daarnaast zijn middelen nodig voor advies- en onderzoekskosten om tot nieuwe inhoudelijke instrumenten, zoals een omgevingsvisie, te komen. Voor het Duivense aandeel is € 235.000 per jaar t/m 2020 opgenomen in de begroting. Voor het Westervoortse aandeel is dit € 100.000 per jaar t/m 2020. Ten aanzien van het Digitaal Stelsel Omgevingswet is nu niet te bepalen wat voor een kosten dit met zich meebrengt voor de actualisatie, koppelingen en aanpassing van onze systemen. Op dit moment wordt hiervoor een impactanalyse uitgevoerd. Zodra de uitkomsten hiervan bekend zijn, zal u hierover worden geïnformeerd.
Participatie	In 2019 worden verdere voorbereidingen getroffen per thema. Hierbij vindt ook een uitwerking naar gewenst participatieniveau plaats. Deze uitwerkingen zullen ook aan de raad worden voorgelegd. In de geest van de nieuwe wetgeving zal zeker ook bekeken worden in welke mate stakeholders en samenleving te betrekken.

3.4 Wat gaat het ons kosten?

Saldi 2019-2023 programma Omgeving

Nieuwe activiteiten	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo voor de Voorjaarsnota	- 3.626.561	- 3.689.670	- 3.609.639	- 3.679.073	- 3.666.490
Autonome financiële ontwikkelingen 2019 e.v.					
Stimuleren en faciliteren vitale dorpen/wijken	30.000				
Basisregistratie ondergrond	17.325	34.650	34.650	34.650	34.650
Applicatie ruimtelijke plannen	24.000	16.000	16.000	16.000	16.000
Renovatie begraafplaats	0	9.100	9.100	9.100	9.100
Ruimen graven	0	1.533	1.533	1.533	1.533
Essentaksterfte	35.000				
Verlichting kunstgrasvelden	0	- 1.235	- 1.235	- 1.235	- 1.235
Verlichting Immerloo	0	2.020	0	0	0
Afvalbelasting	57.675				
Capaciteit uitvoering afvaltaken	9.450	0	0	0	0
Eilandplein	0	11.000	11.000	11.000	11.000
Extra huur Eilandplein	0	- 100.000	- 100.000	- 100.000	- 100.000
Optimalisering weekmarkt	5.200				
Centrummanagement	15.000				
Circulaire economie	177.660				
Uitvoering woningbouwprogramma	37.800				
Uitvoering Woonvisie en Liemerse Woonagenda	6.300	630	630	630	630
Huisvesting arbeidsmigranten	3.150				
Opstellen woonwagenbeleid	10.000				
Erfgoedvisie Duiven	6.000				

Nieuwe activiteiten	2019	2020	2021	2022	2023
Uitvoeringsagenda Liemers Economische Visie	10.000	30.600	30.600	30.600	
Hondenbeleid	100.000				
Outputfinanciering ODRA		43.600	43.600	43.600	43.600
Saldo na voorjaarsnota	**- 4.171.121**	**- 3.737.568**	**- 3.655.517**	**- 3.724.951**	**- 3.681.768**
Gevolgen speerpunten:					
Programmaplan Circulaire economie		222.390	222.390	222.390	222.390
Vrijetijdseconomie		10.000	10.000	10.000	10.000
Actualiseren Woonvisie		10.000			
Uitvoering Woonagenda		16.380	16.380	16.380	16.380
Vitale wijken en dorpen		60.000	60.000	60.000	60.000
Aanvullende wensen:					
Formatie asbestmedewerker		25.200	25.200	25.200	25.200
Pilot asbestsanering		15.750			
Vervanging straten Groessen		0	0	0	0
Meetpunt strooien		1.386	1.386	1.386	1.386
Onderhoud meetpunt strooien		3.780	3.780	3.780	3.780
Bevrijdingsestafette		5.000			
75 jaar vrijheid		22.880			
Saldo bij honoreren alle wensen	**- 4.171.121**	**- 4.120.334**	**- 3.994.653**	**- 4.064.087**	**- 4.020.904**

Bedragen in €

Aanvullende wensen

In bovenstaande tabel zijn de financiële gevolgen opgenomen die voortvloeien uit de speerpunten. Onderstaand staat de toelichting op een aantal aanvullende wensen binnen dit programma voor 2020.

Capaciteit voor toename sloop- en asbestmeldingen en stimuleren verwijderen asbestdaken
Vanaf eind 2024 zijn asbestdaken in Nederland bij wet verboden. Het verbod beschermt mens en milieu tegen de gevaren van blootstelling aan asbest. Eigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het verwijderen van deze daken. Ter stimulering heeft de rijksoverheid een regeling ingesteld waarbij eigenaren een tegemoetkoming kunnen ontvangen. Om deze versnelling in gang te kunnen zetten, heeft de gemeente een informerende, voorlichtende en verbindende rol. Ter ondersteuning hiervan is een pilot met een externe partij wenselijk. Samenwerkende eigenaren worden gefaciliteerd in het verwijderen van asbestdaken en het aanbrengen van een nieuw dak. Dit bevordert het realiseren van de doelstelling. Tegelijk leidt dit wel tot een toename in het afhandelen van het aantal sloopmeldingen met asbest, niet belegd bij de ODRA. Dit vraagt extra inzet. Als de het verwijderen van asbestdaken niet wordt gestimuleerd, zal na 2025 extra handhaving nodig zijn. Dit zijn langdurige en kostbare trajecten en een negatieve benadering van het beoogde doel. Om hier uitvoering aan te geven is vanaf 2020 structureel een bedrag van € 40.000 per jaar nodig. Het aandeel voor Duiven is € 25.200 per jaar. Tevens is incidenteel een bedrag van € 25.000 nodig om in 2020 een pilot uit te voeren voor beide gemeenten. Het aandeel voor Duiven is incidenteel € 15.750.

Vervanging enkele straten in Groessen
Voor de vervanging van de riolering in de Tempelstraat, Jozefstraat en Caterijnestraat is in het watertakenplan geld gereserveerd. Tijdens de voorbereiding blijken in de aanpalende straten

ook problemen met wateroverlast en riolering te zijn. Daarom is het project uitgebreid met een deel van de Kerkakkers een deel van de Dorpstraat en een deel van de Achtergaardsestraat. De extra investering bedraagt € 775.000. De kapitaallasten bedragen € 12.900 per jaar en worden gedekt uit de Voorziening riolering artikel 44 lid 2. Gevolgen worden met de herberekening van een nieuwe watertakenplan meegenomen.

Aanschaf meetpunt strooien
Met de aanschaf van het meetpunt voor Duiven en Westervoort, wordt het strooien verder geprofessionaliseerd. Met het meetpunt kan op afstand worden ingelogd om resultaten te verkrijgen over o.a. de buitentemperatuur, temperatuur wegdek, zoutpercentage op de weg en de luchtvochtigheid. Op deze manier kunnen de strooicoördinatoren een goed gewogen beslissing nemen om wel of niet te gaan strooien. Zo kan er een besparing op het zout worden gerealiseerd (niet of minder strooien) en op het aantal uitrukken. Daarnaast is er sprake van milieuwinst, want er wordt alleen gestrooid als dit noodzakelijk is. Het verhoogd daarnaast de veiligheid binnen de gemeente aangezien op basis van ‘meten is weten’ wordt gestrooid. De kosten bedragen € 20.000. Dit betekent vanaf 2020 een kapitaallast van € 2.200. De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen € 6.000. De kosten worden conform de verdeelsleutel doorbelast.

Gelderland herdenkt 75 jaar vrijheid
Gelderland was van september 1944 tot en met mei 1945 negen maanden onafgebroken het centrum van de bevrijdingsstrijd van Nederland. In 2019 en 2020 is deze episode 75 jaar geleden. In heel Gelderland wordt gewerkt aan projecten om stil te staan bij de gebeurtenissen van toen en om 75 jaar vrijheid te vieren. In de periode september 2019 tot en met mei 2020 worden er lokaal, regionaal en landelijke heel veel activiteiten worden georganiseerd waarvoor veel belangstelling zal zijn, ook internationaal. Televisie, radio en andere communicatiemiddelen zullen op ruime schaal aandacht besteden aan de activiteiten. “Gelderland herdenkt 75 jaar vrijheid’ is de titel van het programma, waarin deze projecten samenkomen. Voor de uitwerking van het programma is de provincie opgedeeld in vijf regio’s. Westervoort, Duiven en Zevenaar zijn ondergebracht in de Regio Achterhoek. De Liemers heeft ook een belangrijke rol van betekenis gespeeld bij de bevrijding. Deelname aan het programma biedt voor Duiven ook mooie kansen voor de vrijetijdseconomie door de bezoekers aan de regionale activiteiten “te verleiden”, Duiven te ontdekken en recreatief te shoppen op de Nieuwgraaf. Door de provincie Gelderland wordt maximaal € 250.000 beschikbaar gesteld als co-financiering voor de activiteiten in de Liemers. Dit bedrag moet ook beschikbaar worden gesteld door gemeenten, bedrijven, fondsen etc. om in totaal maximaal € 500.000 te kunnen besteden aan activiteiten in de Liemers. Momenteel zijn Liemerse instellingen actief aan de slag om een programma te ontwikkelen dat recht doet aan de betekenis van de Liemers tijdens de bevrijding, maar dat ook stil staat bij de waarde van het leven in vrijheid. Er zal ook verbinding worden gelegd naar de Duitse kant van de grens. In de regio Achterhoek wordt voorgesteld éénmalig € 0,88 per inwoner beschikbaar te stellen. De bijdrage van Duiven in 2020 is dan eenmalig € 22.880.

Kleine wensen
Voor kleine wensen wordt in totaal € 5.000 incidenteel gevraagd. Toelichting staat in de bijlage.

Totalen

In deze Voorjaarsnota worden een aantal zaken genoemd met financiele gevolgen voor het lopende boekjaar. We sommen ze hier nog een keer op:

Pr.	Omschrijving	Nadeel	Voordeel	I/S
1	Budget DDWD	5.000		I
1	Formatiereparatie APV	26.145		S
1	Projectbudget APV	15.750		I
1	Module APV in Squit	6.930		I
1	Module City Control	4.650		S
1	Reiskosten ambtsdragers	3.200		S
1	Wijziging rechtspositie ambtsdragers	21.000		S
1	Invulling vacature burgemeester	20.000		I
1	Budget coördinatiegroep	2.500		S
1	Wijziging BTW-regime	80.000		S
1	Bijdrage 1Stroom	0		S
1	Bijdrage grex		404.289	S
1	Microsoftlicenties	63.000		S
1	Streekarchivariaat	0		S
1	VGGM	0		S
1	Wachtgeldvoorziening burgemeester	450.000		I
1	Bordbusters	7.000		S
1	RIEC	0		S
2	Tekorten Jeugdzorg	1.500.000		S
2	Tekorten Participatie	240.000		S
2	Tekorten vervoersvoorziening	200.000		S
2	Gymzalen Groessen en Loo	7.545		S
2	Sociaal medische indicatie	86.000		S
2	Kwartier maken	45.000		S
2	Rijksvaccinatieprogramma	48.000		S
2	Transformatieplan Jeugdhulp	0		I
2	Algemeen Maatschappelijk Werk	75.000		I
2	Muziekeducatieproject	0		S
2	Mantelzorgcompliment	20.000		S
2	Spelmateriaal Triominos	0		S
2	Movisie	5.000		I
2	Plusbus	9.000		I
2	Coordinatie en planning plusbus	30.000		S
2	Besparing Plusbus		0	S
2	Veilig Thuis	53.463		S
3	Stimuleren vitale dorpen/wijken	30.000		I
3	Basisregistratie ondergrond	17.325		S
3	Applicatie ruimtelijke plannen	24.000		S

3	Renovatie begraafplaats	0		S
3	Ruimen graven	0		S
3	Essentaksterfte	35.000		I
3	Duurzame verlichting kunstgrasvelden	0		S
3	Verlichting Immerloo	0		S
3	Afvalbelasting	57.675		I
3	Capaciteit uitvoeren afvaltaken	9.450		S
3	Eilandplein	0		S
3	Extra huur Eilandplein	0		S
3	Optimalisering weekmarkt	5.200		I
3	Centrummanagement	15.000		I
3	Circulaire economie	177.660		I
3	Opstellen woonwagenbeleid	10.000		I
3	Uitvoering woningbouwprogramma	37.800		I
3	Uitvoering Woonvisie en Liemerse Woonagenda	6.300		S
3	Huisvesting arbeidsmigranten	3.150		I
3	Erfgoedvisie Duiven	6.000		I
3	Uitvoeringsagenda Liemerse Economische Visie 2030	10.000		S
3	Hondenbeleid	100.000		I
3	Outputfinanciering ODRA	0		S
Totaal		**3.568.743**	**404.289**	

Bedragen in €

Voor het jaar 2019 levert dat een nieuw saldo op:

Saldo voor Voorjaarsnota	0
Mutaties 2019	3.164.454
Saldo na Voorjaarsnota 2019	**- 3.164.454**

In meerjarenperspectief geven de aanpassingen het volgende beeld:

Pr.	Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
1	Budget DDWD	5.000				
1	Formatiereparatie APV	26.145	26.145	26.145	26.145	26.145
1	Projectbudget APV	15.750				
1	Module APV in Squit	6.930	-5.670	-5.670	-5.670	-5.670
1	Module City Control	4.650	4.650	4.650	4.650	4.650
1	Reiskosten ambtsdragers	3.200	3.200	3.200	3.200	3.200
1	Wijziging rechtspositie ambtsdragers	21.000	21.000	21.000	21.000	21.000
1	Invulling vacature burgemeester	20.000				
1	Budget coördinatiegroep	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
1	BTW-regime	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
1	Bijdrage 1Stroom	0	474.000	448.000	453.000	360.000
1	Bijdrage grex	-404.289	-404.289	-404.289	-404.289	-404.289
1	Microsoftlicenties	63.000	63.000	63.000	63.000	63.000

1	Streekarchivariaat	0	10.000	10.000	10.000	10.000
1	Bordbusters	7.000	0	7.000	7.000	7.000
1	VGGM	0	54.600	54.600	54.600	54.600
1	Wachtgeld burgemeester	450.000				
1	RIEC	0	2.000	2.000	2.000	2.000
2	Tekorten Jeugdzorg	1.500.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
2	Tekorten Participatie	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
2	Tekorten vervoersvoorziening	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
2	Gymzalen Groessen en Loo	7.545	7.545	7.545	7.545	7.545
2	Sociaal medische indicatie	86.000	86.000	86.000	86.000	86.000
2	Kwartier maken	45.000	45.000	-55.000	-55.000	-55.000
2	Rijksvaccinatieprogramma	48.000	48.000	48.000	48.000	48.000
2	Transformatieplan Jeugdhulp	0				
2	Algemeen Maatschappelijk Werk	75.000	75.000			
2	Muziekeducatieproject	0	12.000	0	0	0
2	Mantelzorgcompliment	20.000	25.000	25.000	25.000	25.000
2	Movisie	5.000				
2	Spelmateriaal Triominos	0	2.530	2.530	2.530	2.530
2	Plusbus	9.000				
2	Coordinatie en planning Plusbus	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
2	Besparing Plusbus	0	0	-68.000	-68.000	-68.000
2	Veilig Thuis	53.463	64.656	85.871	85.871	85.871
3	Stimuleren en faciliteren vitale wijken/dorpen	30.000				
3	Basisregistratie ondergrond	17.325	34.650	34.650	34.650	34.650
3	Applicatie ruimtelijke plannen	24.000	16.000	16.000	16.000	16.000
3	Renovatie begraafplaats	0	9.100	9.100	9.100	9.100
3	Ruimen graven	0	1.533	1.533	1.533	1.533
3	Essentaksterfte	35.000				
3	Duurzame verlichting kunstgrasvelden	0	-1.235	-1.235	-1.235	-1.235
3	Verlichting Immerloo	0	2.020	0	0	0
3	Afvalbelasting	57.675				
3	Capaciteit uitvoeren afvaltaken	9.450	0	0	0	0
3	Eilandplein	0	11.000	11.000	11.000	11.000
3	Extra huur Eilandplein	0	-82.000	-82.000	-82.000	-82.000
3	Optimalisering weekmarkt	5.200				
3	Centrummanagement	15.000				
3	Circulaire Economie	177.660				
3	Opstellen woonwagenbeleid	10.000				
3	Uitvoering woningbouwprogramma	37.800				
3	Uitvoering Woonvisie en Liemerse Woonagenda	6.300	630	630	630	630
3	Huisvesting arbeidsmigranten	3.150				
3	Erfgoedvisie Duiven	6.000				

3	Uitvoeringsagenda Liemerse Economische Visie 2030	10.000	30.600	30.600	30.600	
3	Hondenbeleid	100.000				
3	Outputfinanciering ODRA	0	43.600	43.600	43.600	43.600
Saldo mutaties Voorjaarsnota		**3.164.454**	**2.232.765**	**1.977.960**	**1.982.960**	**1.859.360**

Bedragen in €

In deze Voorjaarsnota zijn een aantal speerpunten en nieuwe wensen aangegeven die financiele gevolgen hebben voor 2020 en verder. De nieuwe wensen zijn vetgedrukt. In totaal gaat het om de volgende zaken:

Nieuwe wensen

Nieuwe activiteiten	2019	2020	2021	2022	2023	Pr.
Invoering DDWD	0	15.000	15.000	15.000	15.000	1
Right to Challenge	0	20.000	0	0	0	1
Doorontwikkeling burgerbegroting	0	50.000	0	0	0	1
Werkbudget burgerbegroting	0	15.000	0	0	0	1
Aanpak ondermijning	0	47.250	47.250	47.250	47.250	1
Zorgcoördinator	0	18.900	18.900	18.900	18.900	1
VN verdrag/inclusie agenda	0	10.000	10.000	10.000	10.000	2
Verplichte participatieverklaringen	6.760	0	0	0	0	2
Liemerse ambassade	25.000	25.000	25.000	0	0	2
Ontmoetingsfunctie	0	0	0	0	0	2
Schuldenpreventie	0	19.237	44.000	44.000	44.000	2
Open club	0	10.000	0	0	0	2
Eenzaamheid	0	20.000	20.000	20.000	20.000	2
Opbouwwerk in de wijken	0	**100.000**	0	0	0	2
Programmaplan Circulaire Economie	0	0	0	0	0	3
Vrijetijdseconomie	0	10.000	10.000	10.000	10.000	3
Actualiseren Woonvisie	0	10.000	0	0	0	3
Uitvoering Woonagenda	0	16.380	16.380	16.380	16.380	3
Vitale wijken en dorpen	0	60.000	60.000	60.000	60.000	3
Formatie asbestmedewerker	0	**25.200**	**25.200**	**25.200**	**25.200**	3
Pilot asbestsanering	0	**15.750**	**0**	**0**	**0**	3
Vervanging straten Groessen	0	**0**	**0**	**0**	**0**	3
Meetpunt strooien	0	**1.386**	**1.386**	**1.386**	**1.386**	3
Onderhoud meetpunt strooien	0	**3.780**	**3.780**	**3.780**	**3.780**	3
Bevrijdingsestafette	0	**5.000**	**0**	**0**	**0**	3
75 jaar vrijheid	0	**22.880**	**0**	**0**	**0**	3
Totaal	**31.760**	**520.763**	**296.896**	**271.896**	**271.896**	

Bedragen in €

In de begroting 2019-2022 hebben we de verwachte resultaten voor de komende jaren aangegeven. Er zijn een aantal raadsbesluiten genomen met structurele gevolgen die daar nog niet in waren verwerkt. Alle raadsbesluiten tot en met 26 februari 2019 zijn verwerkt.

	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo Begroting 2019-2022	0	669.660	1.099.605	1.400.049	1.400.049
Marktgeld 2019	- 6.871	0	0	0	0
Renovatie begraafplaats	-5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000	- 5.000
Structurele gevolgen Najaarsnota 2018	- 114.049	- 5.049	- 46.049	- 4.049	- 4.049
Sloop Tempelstraat/Loostraat	0	3.434	3.434	3.434	3.434
Reconstructie Rijksweg					
Saldo voor Voorjaarsnota 2019	**- 125.920**	**663.045**	**1.051.990**	**1.394.434**	**1.394.434**

Bedragen in €

Het totaalbeeld na deze Voorjaarsnota ziet er dan als volgt uit:

Saldi 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo voor Voorjaarsnota	- 125.920	663.045	1.051.990	1.394.434	1.394.434
Mutaties 2019	3.164.454	2.232.765	1.977.960	1.982.960	1.859.360
Saldo na Voorjaarsnota 2019	**- 3.290.374**	**- 1.569.720**	**- 925.970**	**- 588.526**	**- 464.926**
Nieuwe beleidswensen 2020-2023					
Totaal van de speerpunten	31.760	346.767	266.530	241.530	241.530
Totaal van de aanvullende wensen	0	173.996	30.366	30.366	30.366
Saldo bij honoreren alle wensen	**- 3.322.134**	**- 2.090.483**	**- 1.222.866**	**- 860.422**	**- 736.822**

Bedragen in €

In alle jaren ontstaat er een begrotingstekort. In deze bedragen is de verwerking van de meicirculaire 2019 nog niet meegenomen.

De Algemene Reserve kan worden gebruikt als dekkingsmiddel voor de tekorten. Voor 2019 komt dat bovenop de dekking van € 692.659 uit de begroting 2019. In totaal zou de reserve ten opzichte van de huidige stand hierdoor met € 8,9 mln afnemen.

Bijlage

Ontwikkelingen en aanvullende wensen waarvan de benodigde budgetten onder de € 10.000 blijven worden niet vermeld in de programma's.

Kleine ontwikkelingen Voorjaarsnota Duiven

Programma 1:

Budget Dialoog en Doorpak Weken (DDWD) najaar 2019
Vanaf 2020 wordt een structureel budget gevraagd voor het organiseren van de DDWD. Zie speerpunt. Voor het organiseren van de DDWD in het najaar van 2019 wordt een bedrag van € 5.000 gevraagd. De DDWD in februari 2019 zijn bekostigd uit diverse budgetten. Voor de DDWD in het najaar is bekostiging vanuit deze budgetten niet meer mogelijk.

Module City Control
Voor de aanschaf van een extra module voor de digitale afhandeling van meldingen wordt structureel € 4.650 gevraagd (op basis van verdeelsleutel Duiven-Westervoort). Deze module is een onderdeel van het systeem City Control dat reeds door de boa's wordt gebruikt voor digitale handhaving. De extra module maakt het voor de boa's mogelijk om ook Fixi-meldingen openbare ruimte efficiënt buiten digitaal af te kunnen handelen op hun smartphone en te combineren met andere werkzaamheden. Hierdoor kunnen zij meldingen beter en sneller op straat behandelen, wordt tijd bespaard en zijn minder administratieve handelingen "op kantoor" nodig. Dat vergroot de inzetbaarheid (en dus ook zichtbaarheid) op straat. Een bijkomstig voordeel is dat deze module helpt een beter totaalbeeld te creëren van afgehandelde meldingen met als voordeel dat makkelijker kan worden gemonitord welke problematiek per wijk/straat veelvuldiger voorkomt wat helpt in het planmatiger aanvliegen van problematiek in de openbare ruimte.

Waarborging proces Begroting
Afgelopen jaar is gebleken dat de taakinvulling van de coördinatiegroep begrotingen omvangrijk is. Het proces om te komen tot financiële producten is veelomvattend, tengevolge waarvan de frequentie van de overleggen hoog is, de vergaderlocaties wisselen, de tijdsbesteding toeneemt en met meerdere partijen afstemming moet worden gezocht. Voor het waarborgen van de kwaliteit in dit proces is ten behoeve van de coördinatiegroep een structureel budget vereist van € 2.500.

Gebruik van bordbusters.

Voor de publicatie van verkiezingsaffiches overgaan tot het gebruik van bordbusters.

Deze zijn te huur. De kosten voor 7 bordbusters zijn € 7.000. Dit bedrag opnemen in voorjaarsnota. Bij iedere verkiezing zal dit bedrag nodig zijn om de bordbusters te kunnen huren.

Bijdrage RIEC

Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost-Nederland (RIEC) ondersteunt gemeenten en andere partners bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit. De bijdrage van gemeenten aan het RIEC bedraagt vanaf de start in 2008 15 eurocent per inwoner. De bijdrage is ondanks de loon en prijsstijgingen in de laatste 10 jaar, nooit geïndexeerd. Nu ondermijning zich steeds meer manifesteert, de bewustwording erover toeneemt en gemeenten de aanpak versterken, komt er veel werk op het RIEC af. Met een verhoging van 8 cent kan de huidige dienstverlening worden voortgezet, is er een sluitende begroting en wordt voldaan aan de co-financieringseis van het Rijk. Voor Duiven betekent dat een aanvullende bijdrage van € 2.000 structureel per jaar.

Programma 2:

Aanpassing klokuren voor de gymzalen in Groessen en Loo

De gymlokalen bij de basisschool in Groessen en de basisschool in Loo zijn in eigendom van het schoolbestuur. Op basis van de Verordening decentralisatie onderwijshuisvesting dient jaarlijks een exploitatievergoeding te worden betaald aan het schoolbestuur voor het gebruik van de gymzalen bij de desbetreffende school. De vergoeding bestaat uit een vast bedrag en een variabel bedrag per vastgesteld klokuur.

Gymzaal Groessen

- vast bedrag € 4.271,98

- 11 klokuren x € 658,56=€ 7244,16 (dit waren 6 klokuren)

Subtotaal € 11.516,14

Gymzaal Loo

- vast bedrag € 4.271,98

- 10,5 klokuur x € 658,56=€ 6914,88 (dit waren 4,5 klokuren)

Subtotaal € 11.186,86

Totaal (afgerond) € 22.703. Er was geraamd € 15.158. Derhalve € 7.545 bijramen.

Movisie
In 2019 gaan we middels het kwaliteitskompas van Movisie werken aan het sturen op effecten in het sociaal domein. Daartoe werken we samen met inwoners en partners om te bepalen welke doelen we nastreven en welke effecten we willen bereiken. Samen bekijken we hoe dat op een goede manier kunnen meten. Uiteindelijk moet dat er toe leiden dat het aanbod dat we inzetten bijdragen aan deze effecten en daarmee bijdraagt aan de vraag in de samenleving. Hiervoor is eenmalig een budget van € 5.000 nodig.

Kleine wensen Voorjaarsnota Duiven

Programma 1:

Programma 2:

Programma 3:

Bevrijdingsestafette

Volgens een collegebesluit in 2019 krijgt Fun Running on Sunday (FRoS) voor de bevrijdingsestafette vijfjaarlijks een subsidie van € 5.000, startend vanaf 2020. Met dit bedrag dient het budget voor vrijetijdseconomie te worden opgehoogd.

Subsidies SWD en Stichting SPOED

In de huidige situatie worden de subsidies aan Stichting Winterevenementen Duiven (IJsbaan) en Stichting SPOED betaald uit het budget wijkgericht werken. Dit betreft respectievelijk € 3.000 en € 15.000. Deze activiteiten passen beter onder vrijetijdseconomie dan onder wijkgericht werken en daarom is het verzoek dit budget over te hevelen naar vrijetijdseconomie.

Subsidies Volksfeesten

In de huidige situatie wordt de subsidie voor Koningsmarkten, sinterklaasintochten, etc. betaald uit het budget volksfeesten. Het onderscheid tussen volksfeesten en andere evenementen is niet altijd even helder. Daarom is het voorstel het budget van € 4.000 hiervoor over te hevelen naar vrijetijdseconomie.

In 1 overzicht geeft dit het volgende beeld:

	2019	2020	2021	2022	2023
Autonome ontwikkelingen:					
Budget DDWD (pr. 1)	5.000				
Module City Control (pr. 1)	4.650	4.650	4.650	4.650	4.650
Proces begroting (pr. 1)	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Gebruik van bordbusters (pr. 1)	7.000		7.000	7.000	7.000
Bijdrage RIEC (pr. 1)		2.000	2.000	2.000	2.000
Movisie (pr. 2)	5.000				

Gymzalen Groessen en Loo (pr. 2)	7.545	7.545	7.545	7.545	7.545
Aanvullende kleine wensen:					
Bevrijdingsestafette (pr. 3)		5.000			
Overschot/Tekort	**31.695**	**21.695**	**23.695**	**23.695**	**23.695**

Bedragen in €